

Page 33
176794

การทดลองสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

สำเนียง เพชรจอม

๘ ๘ เม.ย. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน ๒๕๒๕

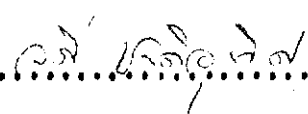
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176794
1425

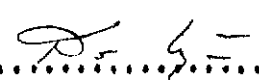
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักฐาน
การศึกษาค้นคว้าของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

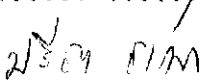
.... ประธาน

.... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน

.... กรรมการ

.... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยภาคจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสานมิตร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวนา พรพัฒน์กุล ประธานโครงการไว้ ณ ที่นี้ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยในโครงการนี้ได้ อีกทั้งยังกรุณาเป็นประธานวิทยานิพนธ์ คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางและตรวจแก้ไขจนผลงานนี้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติอุทิศ ที่กรุณาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดจนให้กำลังใจจนผู้วิจัยทำงานได้รับผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประกอบ พิพัฒน์สิลก อาจารย์สุพิศ อินทรเกษม และคณะครู โรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม อาจารย์ระวี วิทโณพรรค์ อาจารย์ชวลิต พลางาม และคณะอาจารย์โรงเรียนทุ่งสุขลาพิทยา อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนวัดบ้านไร่ อาจารย์หทัยรัตน์ นิวัฒนากุล อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนหนองคำสิงห์ อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนวัดสุวรรณาราม อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์ อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนวัดโนนรม ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำแบบทดสอบและรวมกิจกรรม

ขอขอบคุณ คุณฉวี นาคสินธุ์ คุณศิริินภา จามรมาน คุณสมชาย พุ่มพิมล และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนช่วยให้ผู้วิจัยมีกำลังใจต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติงานให้ผ่านพ้นไปด้วยดี และประสบผลสำเร็จ

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ และน้อง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สำเนียง เพชรจอม

20 เม.ย. 25

สารบัญ

บทที่	หน้า		
1		บทนำ	1
		ภูมิหลัง	1
		ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
		ความสำคัญของศึกษาค้นคว้า	6
		ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
		นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2		เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
		จริยธรรม	13
		ความสุภาพอ่อนน้อม	13
		พัฒนาการทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญา	18
		พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์	19
		ทัศนคติ	20
		การเปลี่ยนทัศนคติ	22
		กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน	24
		หลักการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	25
		สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	29
3		วิธีดำเนินการวิจัย	31
		การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	31
		เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	37
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4 ผลการศึกษาพบว่า	44
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	70
ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	71
สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้	71
วิธีดำเนินการวิจัย	72
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
อภิปรายผล	78
ขอเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการจัดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองโดยแบ่งตามกลุ่มวิธีสอน และระดับสติปัญญา	32
2 คำสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเรื่องคุณภาพ อ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่าง จากคะแนนสอบครั้งที่ 1 สอบครั้งที่ 2 และสอบครั้งที่ 3	46
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อหาความแตกต่างของความรู้ ความเข้าใจเรื่องคุณภาพอ่อนน้อมของกลุ่มทดลองโดยใช้คะแนน จากการสอบครั้งที่ 1	47
4 คำสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติเรื่องคุณภาพอ่อนน้อมของกลุ่ม ตัวอย่างจากคะแนนสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3	49
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของทัศนคติ ต่อคุณภาพอ่อนน้อมของกลุ่มทดลองโดยใช้คะแนนจากการสอบ ครั้งที่ 1	50
6 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องคุณภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมชาติและกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการสอบ ครั้งที่ 2	51
7 เปรียบเทียบทัศนคติต่อคุณภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการสอบ ครั้งที่ 2	52

8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม เพื่อหาความแตกต่างของคะแนน ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่าง	53
9	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมเป็นรายคู่ในแต่ละวิธีสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method	54
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม เพื่อหาความแตกต่างของคะแนน ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่าง	55
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อ ความสุภาพอ่อนน้อมเป็นรายคู่ในแต่ละวิธีสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method	56
12	เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม จากคะแนนสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 2 ของกลุ่มสัมพันธ	58
13	เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม จากคะแนนสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 2 ของกลุ่มวิธีสอนแบบธรรมชาติ	59
14	เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม จากคะแนนสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 2 ของกลุ่มควบคุม	60
15	เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจาก คะแนนสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 2 ของกลุ่มสัมพันธ	61

16	เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม จากคะแนนสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 2 ของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติ	62
17	เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม จากคะแนนสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 2 ของกลุ่มควบคุม	63
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของกลุ่มทดลอง เพื่อหาความ แตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม จากการทดสอบครั้งที่ 3 โดยเอาคะแนนครั้งที่ 1 เป็นตัวปรับ	64
19	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วจากคะแนน การสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมเป็นรายคู่ตามวิธีสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method	65
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของกลุ่มทดลอง เพื่อหาความ แตกต่างของคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความสุภาพ อ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 โดยเอาคะแนนครั้งที่ 1 เป็นตัวปรับ	66
21	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วจากคะแนน การสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 เกี่ยวกับทัศนคติต่อความสุภาพ อ่อนน้อมเป็นรายคู่ตามวิธีสอนโดยใช้ Newman-Keuls Method	67

ภูมิหลัง

คุณลักษณะประจำตัวอย่างหนึ่งของคนไทยโดยทั่วไปประการหนึ่งที่ถูกละเลยหรือถูกมองข้ามกันว่าเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยทั้งชาติ เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็นและมีผลทำให้ประเทศไทยสามารถรอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของต่างชาติตลอดมาจนถึงปัจจุบัน คือ "ความสุภาพอ่อนน้อม"

ความสุภาพอ่อนน้อมของคนไทย สามารถละลายปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงหรือหมดไป ดังจะเห็นได้จากในสมัยก่อนเมื่อเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งต่าง ๆ ในด้านการเมืองระหว่างประเทศหลายครั้งหลายหน แต่ประเทศไทยก็สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนั้นปัญหาในสังคมของไทยตั้งแต่ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ จนถึงปัญหาลำดับที่สามสามารถแก้ไขได้โดยไม่เกิดการนองเลือดหรือมีความรุนแรงเท่าประเทศอื่นที่มักจะมีคนตายอยู่เสมอ ความสำเร็จเหล่านี้เป็นผลเนื่องมาจากความสุภาพอ่อนน้อมอันเป็นคุณลักษณะประจำตัวของคนไทยนั่นเอง

ความก้าวร้าวเป็นลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่ตรงข้ามกับความสุภาพอ่อนน้อม เมื่อใดก็ตามที่คนเราขาดความสุภาพอ่อนน้อม ความก้าวร้าวก็จะเกิดขึ้นทันที ความก้าวร้าวนี้เป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเป็นตัวเพิ่มพูนและทวีความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ในสังคมไทยยุคใหม่เริ่มจะสังเกตเห็นลักษณะของความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ในขณะที่ความสุภาพอ่อนน้อมลดน้อยลงทุกที ๆ ปัญหาความรุนแรงในสังคมก็มากขึ้น เป็นผลให้ต้องขบคิดหาทางแก้ไขอยู่ตลอดเวลา สาเหตุที่สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะนี้เนื่องมาจากคนมีความชื่นชมและยินดีที่จะรับเอาความเจริญทางเทคโนโลยี และวัฒนธรรมของประเทศตะวันตกเข้ามาเพื่อ

แสดงให้เห็นถึงความทันสมัยและระดับของการศึกษาของตน อันเป็นผลทำให้คนในสังคมมีความนิยมหลงใหลในวัตรธรรมมากขึ้นเป็นลำดับ แต่ในขณะที่เดียวกันคุณธรรมในตัวบุคคลได้เสื่อมทรามลงอย่างน่าวิตก ซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ทุกวันนี้ เช่น ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการดำรงชีวิต และปัญหาอื่น ๆ อีกมาก แต่ปัญหาที่เห็นได้เด่นชัด คือปัญหาเยาวชนวัยรุ่นในสมัยนี้มีพฤติกรรมที่โน้มเอียงไปในทางที่ผิดต่อสังคม เช่น ตกเป็นทาสของการชกนําไปในทางที่ผิด หลงใหลในวัฒนธรรมต่างประเทศอย่างไม่มีเหตุผล ประพฤติผิดประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของประเทศชาติ มีความก้าวร้าวและกระตือรือร้นต่อครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้นอกจากจะเป็นปัญหาและก่อให้เกิดความวิตกกังวลต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ ที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว ยังจัดเป็นปัญหาทางสังคมที่มีผลกระทบกระเทือนต่อวัฒนธรรม ประเพณี เอกลักษณ์ ตลอดจนค่านิยมของสังคมไทยอีกด้วย (เลขา ปิยะธัญริยะ 2522 : 5) เหตุการณ์เช่นนี้ถือเป็นลางบอกเหตุว่า ถึงเวลาแล้วที่ทุก ๆ ฝ่ายควรจะหันหน้าเข้ารวมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เช่น ในปัจจุบันนี้หนทางในการแก้ปัญหานั้นก็คือ พยายามให้คนมองเห็นคุณค่าและทัศนคติที่ดีต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โอนอ่อนน้อมปรนนิบัติหากัน การเคารพซึ่งกันและกัน มีความเมตตากรุณา มีความเห็นอกเห็นใจกัน ซึ่งทั้งหมดนี้ก็คือความสุภาพอ่อนน้อม พฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม วิธีการที่จะช่วยให้คนมองเห็นคุณค่าและทัศนคติที่ดีนั้น คือการปลูกฝังศีลธรรมจรรยา หรือจริยธรรม (ควน ขาวหนู 2516 : 11) เพราะว่าคนเรานั้นแม้จะมีความรู้มาก ร่างกายแข็งแรง และมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ก็เพียงไรก็ตาม ถ้าหย่อนในค่านิยมแล้วจะเป็นภัยต่อสังคมมากกว่าจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ (ปิ่น มาลากุล 2504) มีจริยธรรมหลายประการที่ควรจะได้รับปลูกฝังให้เกิดเป็นค่านิยมสำหรับ

คนไทย เช่น ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม ความรักชาติ ความสุภาพอ่อนน้อม ฯลฯ โดยเฉพาะความสุภาพอ่อนน้อมนี้เป็นคุณธรรมที่ใช้เป็น สิ่งผูกมิตรไถ่เนื้อมานาน ก่อให้เกิดความนับถือซึ่งกันและกัน เป็นหนทางที่จะนำไปสู่ ความเจริญหลายประการ เช่น ทำให้ทางฝ่ายต่างชนบ้าน มีใจผูกพันรักใคร่ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดความสามัคคี ไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมใด ๆ และเป็นหนทางในการสร้างความสมัคคีสามัคคีระหว่างคนในประเทศให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน (เอื้อ บุณปะเกศ หงสกุล 2516 : 66 - 68)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้มีส่วนรับผิดชอบประกอบด้วย บ้าน โรงเรียน และสังคม ในอดีตจริยธรรมนั้นได้รับการปลูกฝังกันในบ้านเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบัน การศึกษาแพร่หลายมากขึ้น นักเรียนจะต้องอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และตัวบุคคล จึงมีความสำคัญและมี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังจริยธรรม การปลูกฝังนั้นควรทำตั้งแต่อายุใน เขียววัย เพราะจิตใจเด็กยังละเอียดอ่อน จึงมีกายและยังเป็นพื้นฐานที่ดีต่อไป เมื่อโตขึ้น การปลูกฝังคุณธรรมนั้นมิได้สอนเฉพาะเนื้อหาโดยวิธีการบรรยายเพียง อย่างเดียวหรือสอนไปอย่างไร้จุดหมาย หรือสอนเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกซึ่งจะไม่ เกิดผลในตัวเด็ก การที่จะสอนให้นักเรียนมีคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยนั้น ทำได้ ค่อนข้างยากเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของมนุษย์ จึงเป็นงานที่ซับซ้อน แม้ว่าจะมีการสอนคุณธรรมต่าง ๆ มานานแล้วก็ตาม แต่ทัศนคติ ค่านิยมและ พฤติกรรมของคนในสังคมปัจจุบันไ้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการสอน ไปอย่างแจ่มชัด (ชัยพร วิชชาวุธ 2519 : 90) การสอนที่ได้ผลถูกต้องตาม จุดมุ่งหมายที่แท้จริง จะต้องสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม ทัศนคติ ในทาง ที่สังคมปรารถนา ตลอดจนรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต สามารถนำความรู้ความเข้าใจ มาช่วยแก้ปัญหา เสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นโดยกลมกลืนกับธรรมชาติ

(คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา 2517 : 152) แต่การสอนของครูส่วนใหญ่ มักจะมุ่งในแง่ที่ว่าพยายามสอนให้ทันตามกำหนดที่มีไว้ในหลักสูตร รวมทั้งการวัดผลก็มักจะวัดความจำในค่านเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ในบางกรณีจุดมุ่งหมายไม่สู้จะสอดคล้องกันเท่าใดนัก (เพ็ญจันทร์ กุประเสริฐ 2512 : 60 - 61) เช่น เด็กอาจสอบได้คะแนนจรรยาบรรณดี แต่พฤติกรรมนั้นกลับตรงกันข้าม คือผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

ปัญหาด้านการเรียนการสอนนั้นน่าจะได้รับการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแนวทางในการเรียนการสอนจรรยาบรรณให้มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมได้ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเรียนรู้อย่างแท้จริง การสอนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นผู้สอนจะต้องเน้นถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากการค้นพบด้วยตัวของผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วยการแก้ปัญหาและการค้นคว้าข้อมูลที่สำคัญเป็นเพียงผู้แนะนำซึ่งจะเป็นวิธีการที่จะให้เด็กรู้จักช่วยตัวเองเมื่อเรียนจบไปแล้วก็ยังคิดที่จะแสวงหาความรู้จนติดเป็นนิสัย อันเป็นผลให้เกิดความเจริญของตนเองและชาติบ้านเมือง การที่เด็กจะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ได้ดี เด็กจะต้องได้รับโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : 5) เนื่องจากอิทธิพลของกลุ่มมีประโยชน์มากในการเรียนการสอน ถ้าครูรู้จักนำมาใช้ให้ถูกวิธี การเรียน เป็นกลุ่มจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลในกลุ่มเกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงานสามารถร่วมกันแก้ปัญหา รู้จักการทำงานอย่างมีระบบ มีแบบแผน รู้จักการวางแผนร่วมกัน รู้จักวิธีการสื่อสาร การใช้คำพูดที่เหมาะสมในการทำงาน พยายามที่จะเข้าใจตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้การเรียนการสอนแบบกลุ่มยังเน้นถึงการให้ข้อคิดชมผลงานของแต่ละคนเพื่อที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นโดยเฉพาะในค่านค่านิยม ทุกคนจะได้มีอิสระเสรีในการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลของตนเอง (ทิศนา แฉมมณี 2519 : 35) การนำเอาการเรียนการสอนแบบกลุ่มเข้ามาใช้ในห้องเรียนนั้นมีวิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบ วิธีการแบบหนึ่ง

ซึ่งเหมาะกับการปลูกฝังจริยธรรม คือวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เพราะเป็นวิธีสอนที่ต้องฝึกให้
 ผู้เรียนคิดหาเหตุผลนั้นคือ การจัดสร้างสถานการณ์หนึ่งให้ผู้เรียนได้พบประสบการณ์
 จริง ทำให้ได้เห็นปัญหาและใช้ความคิดไตร่ตรอง ตัดสินปัญหาอย่างมีเหตุผล ใน
 การสมมุติสถานการณ์ให้เกิดขึ้น จะต้องอาศัยส่วนประกอบคือ กลุ่มคนจำนวนหนึ่ง
 ซึ่งก็หมายถึงผู้เรียนนั่นเอง เป็นผู้ทำให้สถานการณ์ดำเนินไป กลุ่มคนจำนวนนั้นจะ
 มีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นคนว่า พูดคุยกันในเรื่องหนึ่งแล้วโต้แย้งกัน ตกลงกัน ทำงาน
 ร่วมกัน เป็นการแก้ปัญหากัน และผู้เรียนจะสวมบทบาทแตกต่างไปจากที่เป็นอยู่
 ในห้องเรียน ทั้งนี้เพราะเขาเหล่านั้นอยู่ในอีกสถานการณ์หนึ่งที่ครูจัดเตรียมให้
 (ทองแก้ว เจริญอักษร 2522 : 5) สำหรับเนื้อหาในการสอนนั้นเป็นเนื้อหา
 เดียวกับเนื้อหาในการสอนแบบธรรมดา แต่ขยายเวลาสอนออกไป เพื่อให้เด็กได้
 มีเวลาคิดและวิเคราะห์เนื้อหาด้วยตนเอง ดังนั้นผู้เรียนที่จะมีความสามารถในการ
 การคิดค้นและวิเคราะห์ได้จำเป็นจะต้องมีความคิดในเชิงเหตุผลทางตรรกศาสตร์
 (Logical thinking) พอสมควร

การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิดวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลของตนเองประกอบกับ
 การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในกลุ่ม จะสามารถเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปในทิศทาง
 ที่คนส่วนใหญ่ในกลุ่มปรารถนา ดังนั้นการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและมีทัศนคติ
 ที่ดีต่อจริยธรรม เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมนั้นผู้วิจัยคิดว่าวิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการที่ดี
 วิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้การปลูกฝังจริยธรรมนั้น ๆ บรรลุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ และ
 เพื่อเป็นการศึกษาว่าระดับสติปัญญาของเด็กในชั้นใดจะรับรู้เกี่ยวกับจริยธรรมที่ต้องการ
 ปลูกฝังได้ก็ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ระดับ โดยใช้แบบ
 ทดสอบวัดพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) คัดเลือกเด็ก
 ที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา 3 ชั้นคือ

1. ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
2. ขั้นรูปธรรม

3. ขั้นการไปสู่ขั้นนามธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคิดที่จะศึกษาและทดลองปลูกฝังจริยธรรม เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมให้แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อจะได้นำมาว่าการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแก่กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมทั้ง 3 กลุ่มนี้ กลุ่มใดจะได้รับผลในการเรียนรู้มากที่สุดในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม
 - 1.2 ทักษะการแสดงความสุภาพอ่อนน้อม
2. เพื่อศึกษาความผลของการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีผลแตกต่างกันระหว่างเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อศึกษาดัชนี (interaction) ของวิธีการสอนและระดับสติปัญญาที่มีต่อเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม
4. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากวิธีการทั้ง 3 วิธี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมโดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างไปจากกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมหรือไม่

2. ทำให้ทราบว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและพัฒนาเด็กในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันในระดับใดได้อย่างมีผลมากที่สุด

3. ทำให้ทราบว่าผลรวมของวิธีการสอน และระดับสติปัญญามีอิทธิพลต่อการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมหรือไม่

4. ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนวิธีใดมีความคงทนของการเรียนรู้ในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมได้ดีกว่ากัน

ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ เด็กที่กำลังศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเขตจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2524 จำนวน 90 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ชั้นคือ

1.1 ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (transitional to concrete operation) จำนวน 30 คน

1.2 ขั้นรูปธรรม (concrete operation) จำนวน 30 คน

1.3 ชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (transitional to formal operation) จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 วิธีการ ได้แก่

2.1.1.1 วิธีกลุ่มสัมพันธ์ (group dynamic)

2.1.1.2 วิธีธรรมชาติ

2.1.1.3 วิธีควบคุม

2.1.2 ระดับสติปัญญาแบ่งออกเป็น 3 ชั้นคือ

2.1.2.1 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.1.2.2 ขั้นรูปธรรม

2.1.2.3 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการ
แสดงความสามารถพออนน้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถพออนน้อม หมายถึง การแสดงความรู้รอบรู้และมี
สัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไป ทั้งทางกาย วาจา ใจ ตามแบบแผนของวัฒนธรรม
ประเพณีไทย และสังคมทั่วไปตามความเหมาะสม ซึ่งทั้งหมดนี้จะตัดสินได้จาก
พฤติกรรมต่อไปนี้

1.1 การแสดงทางกาย ก็คือมีความประพฤติเรียบร้อย

1.1.1 มีกิริยาเรียบร้อย ได้แก่

1.1.1.1 ไม่ขำกรายบุคคล

1.1.1.2 ไม่อวดเอนมในท่าที่สูง

1.1.1.3 ไม่ทำกิริยาเสือกไส ผลักโยน

1.1.1.4 ไม่ทำกิริยาเอะอะตึงตัง

1.1.1.5 ไม่แต่งกายสกปรก ไม่เรียบร้อย

1.1.1.6 รู้จักแสดงกิริยา ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

และกาะ

1.1.1.7 ไม่แสดงอาการเห็นแก่ตัว

1.1.2 ไม่ทำกิริยาอาการน่ารังเกียจ ได้แก่

1.1.2.1 แต่งกายกลางแจ้ง

1.1.2.2 จาม หาว เหวอ บ้วน ชาก เสียงคัง

1.1.2.3 จิ้ม ล้วง คั่วกั และ แกะ เกา

ร่างกายในที่ชุมชน

1.1.2.4 แสดงกิริยาไม่เรียบร้อยในการรับประทานอาหาร

อาหาร

1.1.3 ต้องแสดงความมีสัมมาคารวะ คือ

1.1.3.1 นั่ง ยืน เดิน ด้วยกิริยาสำรวม สุภาพ

และอยู่ในลักษณะอันสมควร

1.1.3.2 รู้จักแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ ผู้น้อย

ตามควรแก่ฐานะและขนบธรรมเนียมประเพณี

1.1.3.3 ไปในสังคมใดให้รู้จักใช้มารยาทที่เรียกว่า

"ไปลามาไหว"

1.1.3.4 ไม่ทำกิริยาอาการเย่อหยิ่งจองหอง

1.2 การแสดงทางวาจา

1.2.1 รู้จักใช้ถ้อยคำสำเนียงอ่อนหวานและไม่ทำเสียง

กระโชกกระชากดังคันทัน

1.2.2 ไม่พูดจาหยาบค้าย

1.2.3 รู้จักใช้คำพูด ขอบใจ ขอบคุณ ขอโทษ เสียใจ

และรู้จักใช้ถ้อยคำส่วนวนให้เหมาะแก่โอกาสและฐานะของบุคคล

1.2.4 ไม่กล่าวร้ายติเตียน เสียชื่อเสียง ล้วงเกินผู้ใด

1.2.5 รู้จักใช้ถ้อยคำยกย่องสรรเสริญแต่พอเหมาะพอควร

1.3 การแสดงทางใจ

1.3.1 รู้จักข่มใจไม่บันดาลโทสะให้เสียกิริยา

1.3.2 รู้จักฝึกเกรงใจผู้อื่น

1.3.3 รู้จักฝึกเคารพผู้อื่นด้วยความรู้สึกอ่อนน้อม

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับสภาพอ่อนน้อมสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องสภาพอ่อนน้อม ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้น

2. วิธีการสัมพันธ์ หมายถึง วิธีการอันประกอบด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มในขณะที่กิจกรรมนั้นกำลังดำเนินอยู่

3. วิธีสอนแบบธรรมชาติ ได้แก่ วิธีการสอนที่ประกอบด้วย การบรรยาย การเล่านิทาน การซักถาม การทำแบบฝึกหัด การสาธิต และอื่นๆ ซึ่งไม่รวมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4. วิธีควบคุม หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนในเรื่องสภาพอ่อนน้อมแต่ประการใดทั้งสิ้น ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มควบคุม

5. ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบตามแนวคิดของเพียเจต์ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.1 เครื่องมือวัดการรวมประเภท (class inclusion)

5.2 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง

(conservation of continuous quantity)

5.3 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์น้ำหนัก (conservation of weight)

5.4 เครื่องมือวัดการนำมารวมกัน (combination)

เมื่อวัดด้วยแบบทดสอบดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้แบ่งระดับสติปัญญาออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม หมายถึง ชั้นที่เด็กมีการรับรู้แบบรูปธรรม แต่การรับรู้ขั้นนี้เด็กยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาในสิ่งที่มองเห็น จำต้องได้ทุกกรณี ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบชั้น

รูปธรรมซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือวัดการรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนัก ใต้คะแนนรวมอยู่ในช่วง 6 – 9 คะแนน

2. ขั้นรูปธรรม หมายถึง ขั้นที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะนำความคิดที่อยู่ในรูปเหตุผลทางตรรกศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาที่สามารถมองเห็นจับต้องได้ ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบในขั้นรูปธรรมซึ่งประกอบไปด้วยการวัดการรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนัก ใต้คะแนนเต็มคือ 12 คะแนน

3. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม หมายถึง ขั้นที่เด็กเริ่มมีการรับรู้แบบนามธรรม คือสามารถแก้ไขปัญหที่เป็นนามธรรม โดยใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ได้บ้าง ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบในขั้นรูปธรรมซึ่งประกอบไปด้วย การวัดการรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนักใต้คะแนนเต็ม คือ 12 คะแนน และทำแบบทดสอบการนำมารวมกันได้อย่างมีระบบ คือ

3.1 สององค์ประกอบได้หมด

3.2 สามองค์ประกอบได้อย่างน้อย หนึ่งในสอง

6. เด็กในขั้นนี้ หมายถึง เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2524 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

7. ผลรวม (Interaction) หมายถึง อิทธิพลร่วมระหว่างตัวแปร 2 ตัวขึ้นไป ซึ่งในที่นี้ได้แก่ วิธีการสอนและระดับสติปัญญา

8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของคุณลักษณะความสุภาพอ่อนน้อมที่ได้เรียนไปโดยวัดได้จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

๑. ทักษะที่ต่อความสุภาพอ่อนน้อม หมายถึง ความรู้สึก ความคิด และ ความเชื่อในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งแวดล้อม ในการตอบสนองในลักษณะที่หึงชอบหรือไม่ชอบ หรือด้วยความพึงพอใจโดยวัดได้จาก แบบทดสอบวัดทักษะที่ต่อคุณลักษณะความสุภาพอ่อนน้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จริยธรรม

คำว่า "จริยธรรม" มาจากภาษาละตินว่า "Moralis" ซึ่งหมายความว่า ขนบธรรมเนียม ท้าทาง หรือแบบของพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามกลุ่มสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดก็ตาม บุคคลจะถูกตัดสินว่าเขาเป็นคนดีหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับมาตรฐานของกลุ่ม ซึ่งการตัดสินใจเหล่านี้จะนำเขาไปสู่สังคมและสังคมอาจจะยอมรับว่าเขาเป็นคนมีจริยธรรมหรือไม่มีจริยธรรมขึ้นอยู่กับระดับของการปฏิบัติตามกฎสังคมของเขาแค่ไหน สิ่งที่สังคมมุ่งหวังนั้นจะถูกกำหนดออกมาเป็นกฎเกณฑ์ และกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น ถ้าบุคคลใดปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และกฎหมายต่าง ๆ เขาก็จะถูกตัดสินว่าเป็นคนมีจริยธรรม ทำให้เขารู้สึกว่าการกระทำของเขามีคุณค่าทั้งใน (Wiggen, 1970 : 65) ได้ชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความค่าทางจริยธรรมจะเลือกทำแต่สิ่งที่ถูกต้องเสมอ เพราะเขาเห็นว่า เป็นการกระทำที่สมเหตุสมผลที่สุด และบุคคลที่มีจริยธรรมจะมีสภาพเป็นบุคคลที่ควบคุมตนเองได้ มีวินัยในตนเอง ไม่ท้อแท้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา ส่วนบุคคลที่ไม่มีจริยธรรมก็คือบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สังคมคาดหวัง โดยที่เขาจะเพิกเฉยต่อการคาดหวังของสังคมและมีความรู้สึกต่อต้านต่อความต้องการของกลุ่มในสังคมนั้น เพราะเขาคิดว่าสังคมนั้นไม่ยุติธรรมต่อเขา

จริยธรรมที่ควรปลูกฝังมีมากมาย แต่จริยธรรมที่จำเป็นและยอมรับกันในทุกสังคมก็คือ ความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งเป็นคุณธรรมละลายหรือลดข้อขัดแย้งให้ลดลงหรือหมดไปในขณะเดียวกันก็เป็นคุณธรรมที่ช่วยผูกมิตรและทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

ความสุภาพอ่อนน้อม

แปลก สนธิรักษ์ (แปลก สนธิรักษ์ 2516 : 110) กล่าวถึงความหมายของคำว่าสุภาพอ่อนน้อมไว้ดังนี้

ความสุภาพ หมายถึง กิริยาเรียบร้อยที่แสดงออกต่อคนทั่วไป ความอ่อนน้อมนั้น เป็นลักษณะที่ผู้น้อยแสดงต่อผู้ใหญ่หรือผู้ที่อยู่ในฐานะควรยกย่อง ผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อม ย่อมเป็นที่จับใจคน ทำให้ผู้ใหญ่มีความเมตตาเอ็นดู จะติดต่อธุรกิจกับผู้ใดก็ย่อมสะดวก เพราะผู้ที่มาติดต่อควยนั้นย่อมมีความนิยมชมชอบ

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ (แผนกวิชาประถมศึกษา 2517 : 238) ได้รวบรวมความหมายของคำว่าสุภาพอ่อนน้อมจากหนังสือต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

ความสุภาพ หมายถึง ความประพฤติเรียบร้อยทั้งกาย วาจา ใจ ที่แสดงต่อบุคคลทั่วไป

อ่อนน้อม หมายถึง ความประพฤติที่แสดงการถ่อมตัวและเทิดผู้ขึ้นขึ้น เป็นลักษณะที่ผู้น้อยแสดงต่อผู้ใหญ่ หรือผู้ที่อยู่ในฐานะควรยกย่อง

ความสุภาพอ่อนน้อม หมายถึง ความประพฤติเรียบร้อย รู้จักที่ต่ำที่สูง ไม่ยกตนข่มท่าน รู้ว่าสิ่งใดควรทำ และรู้จักมีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไปคือ

1. บิดามารดา
2. ครูบาอาจารย์
3. ผู้ใหญ่และบุคคลทั่วไป

ความสุภาพอ่อนน้อมและมารยาทอันงาม มีความสำคัญแก่ชีวิตคนเราคือ

1. คนเรานิสัยกันยากจึงมักตัดสินจากอาการที่ปรากฏให้เห็น
2. กิริยา วาจา เป็นเครื่องผูกมัดใจ หรือทำความขาดห่างไ้ได้ง่ายกว่าสิ่งอื่นใด ฉะนั้น ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในชีวิตจึงขึ้นอยู่กับสิ่งนี้มาก
3. มารยาทที่แสดงคือผลสะท้อนแก่ตนเองมิใช่แก่ผู้อื่น
4. ความสุภาพอ่อนน้อมและมารยาทอันงาม เป็นสิ่งที่ได้มาโดยมิต้องซื้อหา แต่กลับกลายเป็นทุนให้เราซื้อได้ซึ่งสิ่งที่เราปรารถนา

ประโยชน์ของความสุภาพอ่อนน้อม

ผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อมนั้นจะบังเกิดผลแก่ทั้งตนเองและผู้อื่น คือ ผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อมนั้นจะมีลักษณะเป็นคนที่น่านับถือ ผู้ที่ไ้เห็นและได้รับอาการสุภาพ

อ่อนน้อมก็จะสบายใจ มีความชื่นชมยินดี การแสดงกิริยาวาจาสุภาพอ่อนน้อมต่อกันจึงนับว่าเป็นเครื่องผูกมิตรให้ยืนนานและก่อความนับถือให้แก่กันและกัน อีกทั้งยังเป็นหนทางนำไปสู่ความเจริญหลายประการ เป็นต้นว่า

1. ทำให้ต่างฝ่ายเกิดความชื่นบาน มีใจผูกพันรักใคร่
2. ทำให้ใคร่ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน ยากช่วยเหลือ

กิจการของกันและกัน

3. ประสงค์จะทำการงานใด ย่อมดำเนินไปได้โดยสะดวกไม่ติดขัด
4. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
5. จะศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาจากผู้อื่นก็ย่อมได้รับความอนุเคราะห์

จากผู้นั้นด้วยความยินดีและเต็มใจ

6. ทำให้เป็นคนน่ารัก ไม่เป็นที่รังเกียจในสมาคมใด ๆ มีผู้นับถือ

ก่อนรับ

โทษของความไม่สุภาพอ่อนน้อม

ผู้ที่มีความไม่สุภาพอ่อนน้อมจะมีผลไม่ดีงามแก่ตนและ ก่อความไม่สงบสุขหลายประการ เป็นต้นว่า

1. แม้บุคคลจะมีความรักใคร่กันมากเพียงไร ถ้าใช้กิริยาวาจาหยาบคายไม่เรียบร้อยต่อกัน จะอยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายได้ยาก เพราะความหยาบคายจะก่อให้เกิดความขุ่นเคืองกันได้ง่าย ถ้าวางเกินหยาบคายต่อกันบ่อย ๆ ไม่ช้าก็จะเป็นคนมีนิสัยหยาบกระด้าง ลบหลู่หมิ่นกันเอง ตลอดจนไปถึงผู้อื่นด้วย
2. ผู้ที่ไม่สุภาพเรียบร้อยบางคนชอบทำเสียงเอะอะ โครมครามหรือทำกิริยาลุกโลน ยืนคำศรึะ ใช้กิริยาขำกราย ใช้อวดคำหยาบโลนไม่สุภาพ ส่วเนียงกระด้างไม่เกรงใจใคร เหล่านี้เป็นกิริยาอาการที่น่าบดสี น่ารังเกียจ ผู้ใดประพฤติก็เป็นความเสื่อมทรามของผู้นั้น ถ้าไม่แก้เสียเหล่านี้ตั้งแต่เด็ก โตขึ้นจะเคยชิน กลายเป็นคนหยาบคาย จิตใจก็จะหยาบคายไปด้วย

3. ผู้มีกิริยาวาจายาบายและใจหายบาย จะทำให้ยู่ห่างไกลจากคนดีเพราะเป็นที่เกลียดชัง ไม่มีใครอยากจะทำหาเป็นมิตรด้วย เสมือนหนึ่งรังเกียจของเน่าเหม็น

4. ผู้ที่ขาดความสุภาพอ่อนน้อมมักจะมีความคิดเห็นผิด ๆ ไปว่าตนรู้จักผิดชอบชั่วดีพอไม่ต้องเคารพใคร ไม่ต้องเชื่อฟังใคร ไม่อยากทำตาม คำสั่งสอนแนะนำของใคร เมื่อคิดอย่างนี้แล้วยอมเป็นคนถือค่าน ไม่อยู่ในโอวาทอันดีงาม ความเสื่อมก็จะมีแก่ตนเป็นลำดับ

หลักการฝึกอบรมตนให้เป็นคนสุภาพอ่อนน้อม

การที่คนเราจะเป็นคนสุภาพอ่อนน้อมได้นั้นต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม 3 ประการ คือ

ก. การแสดงทางกาย ได้แก่

1. รู้จักรักษาความเรียบร้อย เช่น ไม่ข้ามกราบบุคคล ไม่ล่วงเกินลูกตองกายผู้อื่น ไม่อาเจียมในที่ต่ำสูง ไม่ทำกิริยาเสือกไส ผลักโยน ไม่ทำกิริยาเอะอะคังคัง จะยืนเดินนั่งนอนล้วนรวมเรียบร้อย

2. ไม่แสดงกิริยาอาการน่ารังเกียจและน่าอาย เช่น แต่งกายสกปรก ไม่เรียบร้อย แต่งตัวกลางแจ้ง จามหวาเรอ บ้วน ขาก เลียงคัง หรือควัก ล้วง และ เกาะเการ่างกายในที่ชุมชน แสดงกิริยาไม่เรียบร้อยในการบริโภคอาหาร

3. ต้องแสดงความมีสัมมาคารวะ เช่น นั่งยืนเดินด้วยกิริยาสำรวม สุภาพไม่ว่างซึ่งที่นั่งเพื่อน หรือหาความสำราญเฉพาะ ตนผู้เดียว รู้จักแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ ผู้น้อยตามควรแก่ฐานะ ตามประเพณีนิยม

4. แสดงกิริยาเป็นที่น่าสนใจคือ ทำกิริยาให้เหมาะสมแก่โอกาส และสำรวมระมัดระวังให้เรียบร้อยอยู่เสมอ ไม่แสดงกิริยาตกเป็นทาสของความโลภ ความโกรธ

5. รู้จักแสดงกิริยาเป็นสง่า ก้อมีกิริยาองอาจถึงผายจะนั่งยืนอยู่ใน
ลำดับอันควร ไม่กเงินสะทกสะท้าน

6. ไม่ทำกิริยาอาการแสดงความเห็นแก่ตัว

ข. การแสดงทางวาจา

1. รู้จักใช้ถ้อยคำ สำเนียงนุ่มนวล อ่อนหวานชัดถ้อยคำไม่ทำเสียง
กระโชกกระชาก ตึงคั้น หยาบคาย

2. รู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสมแก่ชั้นวรรณะ และกาลเทศะ

3. ไม่กล่าวร้าย ตีเคียด ล้วงเกินผู้ใด

4. รู้จักใช้คำพูด "ขอใจ" "ขอบคุณ และขอโทษ" ตามควรแก่
โอกาสและฐานะของบุคคลผู้พูด

5. รู้จักใช้ถ้อยคำยกย่อง สรรเสริญแต่เพียงพอเหมาะพอควร

6. รู้จักใช้ถ้อยคำในการสนทนาให้ผู้ฟังสบายใจ และไม่ใช้วาจา
เยาะเย้ย ข่มขู่ อดทน

ค. การแสดงเนื่องมาจากใจ

1. รู้จักข่มใจ ไม่บันดาลโทสะให้เสียกิริยาและไม่หึงหึงโศ

2. รู้จักเกรงใจผู้อื่น

3. รู้จักรักความดีงาม

4. รู้จักเคารพตน คือเตือนตนให้เพียรแสดงคุณสมบัติเรียบร้อย

5. รู้จักคิดเคารพผู้อื่นด้วยความรู้สึกลึกซึ้งอ่อนน้อม

6. รู้จักคิดเคารพบุคคลตามควรแก่ความเจริญคือ

6.1 ผู้เจริญโดยชาติ ได้แก่ บุคคลที่เกิดในสกุลซึ่งมหาชนยกย่อง

เช่น ราชสกุล

6.2 ผู้เจริญโดยวัย ได้แก่ ผู้ใหญ่ที่มีอายุมาก

6.3 ผู้เจริญโดยคุณความดี ได้แก่ ผู้ที่ทรงคุณธรรมมาก

(ศึกษาธิการ 2516 : 57-62)

การที่คนเราจะยอมรับหรือประพฤติดุปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่คนทั่วไปเรียกว่า จริยธรรมนั้น ผู้ปฏิบัติต้องเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความเชื่อ และการยอมรับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเขาจะต้องมีเหตุและผลในการคิดวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาก่อนที่จะจะยอมรับ ดังนั้นจริยธรรมของคนเรานั้นจะมีพัฒนาการควบคู่ไปกับสติปัญญาเสมอ เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ดังมีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้หลายประเด็นคือ

พัฒนาการทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญา

เพียเจต์ เป็นผู้ริเริ่มความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นย่อมเกิดมาจากความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น พร้อมทั้งยังกล่าวว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นคู่ขนานไปกับพัฒนาการทางสติปัญญา (Flavell, 1963 : 291)

เพียเจต์ (Piaget and Inhelder, 1969 : 122-123) พบว่าการตัดสินใจพฤติกรรมของเด็กอายุต่ำกว่า 9 ขวบ จะไม่คำนึงถึงสาเหตุ เหตุผล หรือผลที่ตามมา มีกฎเกณฑ์ตายตัว เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพียเจต์เชื่อว่า เป็นเพราะขอบเขตของเขาวินิจฉัยของเด็กในวัยนี้ เมื่อเด็กอายุมากขึ้นจะบอกสถานการณ์ต่าง ๆ กว้างขึ้น มีเหตุผลและแนวการตัดสินใจพฤติกรรมจากจริยธรรมของตัวเอง

บูล (Bull, 1969 : 71) ได้ตรวจสอบพบความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างเด่นชัด เขากล่าวว่าสติปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในหลายองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรมและจากการค้นพบในโครงการวิจัยเพื่อวัดการใช้เหตุผลในเรื่องราวของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมพบว่า สติปัญญาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วน เคอร์กิน (Durkin อ้างจาก สุริยา เหมตะศิลป์ 2521 : 20) ก็พบว่าระดับสติปัญญาของเด็กสัมพันธ์กับระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สำหรับการพัฒนาการทางสติปัญญานั้น เพียเจต์ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทางสติปัญญาไว้ดังนี้

พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget อ้างจากวิรัช จานฉนวน 2520 : 15)
ได้สรุปแบ่งระยะ หรือ **ขั้นตอน** ของพัฒนาทางการคิดไว้กว้าง ๆ ดังนี้

1. **ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว** (The period of sensori-motor intelligence) 0-2 ปี ในช่วงระยะนี้พฤติกรรมของเด็กจะอยู่ในรูปการเคลื่อนไหวพื้นฐานเด็กยังไม่สามารถที่จะคิดอย่างมีสัมพัทธ์ได้ แม้ว่าพัฒนาการทางการคิดหรือพัฒนาการทางสมองจะปรากฏมาแล้วก็ตาม

2. **ขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ** (The period of preoperational thought) 2-7 ปี ลักษณะสำคัญของ period นี้ก็คือ ได้มีการพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการทางการคิดอย่างมีสัมพัทธ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

3. **ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม** (The period of concrete operations) 7-11 ปี ในช่วงนี้ เด็กพัฒนาความสามารถที่จะนำความคิดที่อยู่ในรูปเหตุผลทางตรรกศาสตร์ มาใช้ในการแก้ปัญหาที่สามารถมองเห็นจับต้องได้

4. **ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม** (The period of formal operations) 11-15 ปี ในช่วงระยะเวลานี้โครงสร้างทางการคิดของเด็กพัฒนาเจริญเต็มที่เท่าที่เขาสถาปนจะใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาได้ทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่มองเห็นจับต้องได้หรือปัญหาที่มองไม่เห็นจับต้องไม่ได้ก็ตาม

พัฒนาการของเด็กจะเป็นไปเป็นรูปสะสมลักษณะต่าง ๆ ต่อเนื่องกันไป พัฒนาการแต่ละขั้นเกิดจากการรวบรวมพัฒนาการในขั้นก่อน ๆ เข้าด้วยกัน

สติปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะเรียนรู้ เข้าใจคิดวิเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุและผลที่ถูกต้อง การที่จะให้การปลูกฝังจริยธรรมนั้นควรเน้นให้เขาได้คิดด้วย

เหตุและผลว่า มีคุณค่าอย่างไร เขาควรจะมีปฏิบัติอย่างไร สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยสติปัญญาทั้งนั้น

อาภา ธนิต่าง (อาภา ธนิต่าง 2521 : 2) กล่าวว่า ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ได้พิสูจน์แล้วว่านิสัยที่เกิดขึ้นได้อย่างถาวรและมีรากลึกจนเป็นอุปนิสัยไค่นั้นจะต้องมีการปฏิบัติบ่อย ๆ ด้วยความศรัทธาและความศรัทธาจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการกระทำนั้น ๆ

การที่คนเราจะเกิดศรัทธาไค่นั้นต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติเดิมที่มีอยู่เป็นทัศนคติที่ดีต่อคุณลักษณะนั้น ๆ โดยที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐาน การต้องการจะปลูกฝังจริยธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมนั้นก็เช่นเดียวกัน จะให้ไค่ผลต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นเสียก่อน ทัศนคติก็จะเริ่มเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ เมื่อทัศนคติเปลี่ยนไป **ความศรัทธา** ย่อมเกิดขึ้น

ทัศนคติ

สวนา พรพัฒน์กุล (สวนา พรพัฒน์กุล 2524 : 314) ได้กล่าวถึงความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติคือความรู้สึก หรือความคิดที่เรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะอย่างค่อนข้างจะถาวร ไม่ว่าทัศนคตินั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ

เทอร์สโตน (Thurstone. 1928 : 531) ถือว่า ทัศนคติหมายถึง ผลสรุปของความโน้มเอียง (Inclination) ความรู้สึกอคติ (Prejudice or Bias) ข้อสังเกต (Perceived Nations) ความคิด (Ideas) ความหวาดกลัว (Fears) และจุดยืนที่แน่นอน (Convictions) ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

บุคและเซลทิส (Book และ Selltitz. 1964 : 602) ถือว่า ทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งในบรรดาส่วนต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในอันที่จะกำหนดพฤติกรรมที่จะมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งความเชื่อ และความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

**ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

สำหรับอัลพอร์ต (Allport, 1935 : 798) ได้นิยามความหมายของ
ทัศนคติว่าทัศนคติเป็นสภาวะทางจิตที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของบุคคล และมีอิทธิพล
ในการกำหนดทิศทางต่อพฤติกรรมที่มีต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับ

ความหมายของทัศนคติได้มีการใช้กันอย่างกว้างขวาง ในแต่ละสาขาวิชา และ
ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตาม หลักที่ยอมรับกันในระหว่างนักวิชาการ
ด้วยกันว่าทัศนคติมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ

1. ทัศนคติ เป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมใดตอบ (predisposition
to respond) ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือเรียกว่า เป็นสภาวะ
พร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง

2. ทัศนคติ จะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา (persistent
over-time) ที่มีได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

3. ทัศนคติเป็นตัวแปรแฝงที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรม
กับความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นในรูปของการแสดงออกโดยวาจาหรือการแสดงความรู้สึก
ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. ทัศนคติ มีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมิน
และเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

นอกจากนั้นแล้ว นักศึกษาในเรื่องนี้ก็ยังเห็นพ้องกันว่า ส่วนประกอบของทัศนคติ
แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ส่วนของความรู้สึก (affective component) ซึ่งหมายถึง
บรรดาความรู้สึกที่ชอบไม่ชอบ รัก หรือเกลียด หรือกลัวซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ของบุคคล

2. ส่วนของสติและเหตุผล (cognitive component) ในส่วนนี้เป็น
เรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกแยกแยะความแตกต่างตลอดจนผลต่อเนื่อง
หรือถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งก็คือการที่บุคคลจะสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับการ
อบรมสั่งสอนและถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนจะ
ประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. ส่วนของแบบพฤติกรรม (behavioral component)

ซึ่งหมายถึงแนวโน้มในอันที่จะมีพฤติกรรม (action tendency) แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมนี้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับส่วนของความรู้สึกตลอดจนส่วนของสติและเหตุผล ส่วนของแบบพฤติกรรมนี้จะเป็นส่วนที่บุคคลพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาแสดงออกต่อเหตุการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด

การเปลี่ยนทัศนคติ

ปัจจัยหรือตัวการที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น มีองค์ประกอบหลายประการ แต่ก็สามารถจะอธิบายได้ 2 ประเด็นกว้าง ๆ (สตีลบี นิยมญาติ 2518 : 15-19) คือ ประเด็นแรกเกี่ยวกับ ความไว้วางใจในเนื้อหาหรือสาระที่เราจะใช้ชักจูงผู้อื่น ประเด็นที่สอง เกี่ยวกับความเข้มข้นหรือความแข็งแกร่งของเนื้อหาหรือสาระนั้น ถ้าหากว่าเป้าหมายหรือผู้ที่เราจะเปลี่ยนทัศนคติ ไม่มีความไว้วางใจหรือไม่ศรัทธาในเนื้อหา นั้น ๆ ย่อมเป็นการยากที่จะให้เขายอมรับในสิ่งที่สื่อสารออกไป ในทางตรงกันข้าม ถ้าเนื้อหาหรือสารที่สื่อสารออกไปนั้น ไม่มีความเข้มข้นหรือน่าหนักมากพอ ก็จะเปลี่ยนทัศนคติของผู้นั้นไม่ได้

ที่กล่าวมานั้นเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอย่างอื่นที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอีกคือ

ก. ปัจจัยที่เกี่ยวกับแหล่งที่มาของสิ่งที่สื่อสารประกอบด้วย

1. ศักดิ์ศรีหรือความเชี่ยวชาญของผู้สื่อสารจากผลงานวิจัยหลายครั้งยืนยันว่า ผู้สื่อสารยังมีศักดิ์ศรีมากเท่าใดก็สามารถเปลี่ยนทัศนคติของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้นเท่านั้น

2. ความสนใจหรือเจตนาเมื่อใดก็ตาม ถ้าผู้ที่เราจะเปลี่ยนทัศนคติไม่ไว้วางใจ ไม่เชื่อใจในเจตนาของผู้สื่อสารแล้ว การสื่อสารนั้นจะไม่สามารถเปลี่ยนทัศนคติได้

3. ความชอบพอกัน คนเรามักจะชอบพอกับคนอื่นที่มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน คนเรามีแนวโน้มที่จะเห็นพ้องต้องกันกับบุคคลที่ชอบพอกัน

4. ลักษณะคล้ายคลึง คนเรามักจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกับตนมากกว่าบุคคลที่ต่างกับตน

5. กลุ่มอ้างอิง ใคร ๆ ก็ตามถ้าเป็นสมาชิกกลุ่มใด เขามักจะคิดว่ากลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ดี มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี

ข. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งที่เราสื่อสาร ประกอบด้วย

1. ความเบี่ยงเบนของสิ่งที่เราสื่อสาร หมายถึง ความแตกต่างระหว่างความเชื่อถือ ความรู้สึกนึกคิดที่เขาได้อยู่แล้วกับความคิดที่เราเสนอให้เขาเปลี่ยน

2. การเสนอเนื้อหาของฝ่ายเดียวหรือสองฝ่าย หมายถึง การพูดถึงสิ่งที่เราจะต้องการเปลี่ยนเข้าไปในภายหลัง

3. การกล่าวสรุปเป็นเชิงเน้น หลังจากผู้พูดก็ทิ้งหรือผู้สื่อสารก็ทิ้งกล่าวเสนอไปแล้ว ควรจะกล่าวสรุปเป็นเชิงเน้นอีกที่จะเป็นการย้ำให้ผู้ฟังอีกครั้งหนึ่ง

4. ความใหม่ ของเนื้อหาที่สื่อสารออกไป เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ช่วยเพิ่มน้ำหนักให้แก่เนื้อหา

ค. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานการณ์ ได้แก่

1. การใช้บางสิ่งบางอย่างเข้าช่วยหนุนสิ่งที่สื่อสารออกไป เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกที่ดี และอารมณ์ดี เช่น มีการร้องเพลง เล่นเกมส์ เป็นต้น

2. การกระตุ้นให้เกิดความตกใจกลัว บุคคลที่ตกอยู่ในสภาวะของความกลัวจะถูกชักจูงได้ง่ายกว่า

3. การหันเหความสนใจไปทางอื่น โดยปกติแล้วผู้ที่รับสิ่งที่เราสื่อสารไปนั้นจะพยายามต่อต้านเมื่อเราจะเปลี่ยนทัศนคติของเขาจำเป็นจะต้องทำให้แรงต้านทานของเขาอ่อนลง โดยการหาสิ่งมาประหลบเนื้อหาให้ดูน่าสนใจขึ้น

ส่วน กาญจนว คำสุวรรณ (กาญจนว คำสุวรรณ 2520 : 240) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า

1. บุคคลสามารถเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยแรงจูงใจต่าง ๆ
2. บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยเทคนิคของแต่ละบุคคล

3. บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยการกระทำหรือปฏิบัติจริงได้ในประสบการณ์ตรง

4. บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยหลักการแห่งเหตุผลความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

จากปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้น เกี่ยวกับการเปลี่ยนทัศนคตินั้นมีวิธีหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยข้างต้นก็คือ การสอนการสอนนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน เช่นการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบสอบถาม - สืบสวน การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบกิจกรรม การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น สำหรับการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์นั้น เป็นวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ โดยใช้เหตุผลและการปฏิบัติ ตลอดจนสรุปผลได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีจริยธรรม ลักษณะของวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์มีลักษณะสำคัญคือ

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอนที่ดีและเกิดผลแก่เด็กมากที่สุดนั้นคือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำ ครูผู้สอนได้พยายามฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน เช่นความรับผิดชอบ การติดต่อสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนการมีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้ยากและมีปัญหาต่าง ๆ อยู่มากร ค่อมประมาณ ค.ศ.1930 จึงได้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับกลุ่ม มีนักปรัชญาและจิตวิทยาหลายท่านได้พยายามฝึกฝนวิจัยพลังกลุ่มขึ้น จนในที่สุดได้เกิดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) ขึ้น

ทีศนา เทียนเสม (Tisana Tiansame. 1972 : 159-159) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่าคือ กระบวนการที่ใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่เรียนเป็นกระบวนการสำคัญของการเรียน

หลักการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เขาวพา เคชะคุปต์ (เขาวพา เคชะคุปต์ 2516 : 157-183) ได้
สร้างทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้

หลักการข้อที่ 1 การตั้งจุดหมายของการสอนเป็น 2 ด้านคือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน 3 ด้านคือ
ด้านความรู้ความเข้าใจในค่านี้อาวิชา (Cognitive Domain) ทางด้าน
มโนธรรม (Affective Domain) และด้านทักษะ (Psycho Motor)

2. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) ซึ่ง
กำหนดโดยชัดเจนว่า จะให้ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมอะไรในสภาพการณ์อย่างไร และ
ต้องการให้ผลดีปรากฏเพียงใด

หลักการข้อที่ 2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience
หรือ Activity) ควรเน้นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเอง
โดยองแท้ (Insight) ซึ่งมีแนวในการจัดดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีส่วนร่วมทาง
ด้านร่างกาย (Physical Involvement) มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional
Involvement) และมีส่วนร่วมทางค่านี้อาวิชา (Intellectual Involvement)

2. มีการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

3. มีการกำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้

3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น ครูเป็นผู้เตรียมตัวล่วงหน้าในค่านี้อา
สถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีการทำตน ทดึกาหรือกฎเกณฑ์การทำงานระยะเวลาในการทำ
กิจกรรมและเปิดโอกาสให้นักถามก่อนลงมือทำงาน

3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติ อาจใช้กิจกรรมเรียนรู้ดังนี้

3.2.1 การอภิปราย (Discussion)

3.2.2 การตั้งคำถาม (Questioning Strategy)

3.2.3 การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

3.2.4 การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Method)

3.2.5 การเล่นเกม (Games)

3.2.6 สถานการณ์จำลอง (Simulation)

กิจกรรมการเรียนเหล่านี้เน้นการคิดแบบสืบสวน (Inquiry) และแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมควรให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียน กิจกรรมที่ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงอารมณ์และความรู้สึกและให้ค้นพบหลักการเรียนรู้อย่างตนเอง และมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมากที่สุด

หลักการข้อที่ 3 การวิเคราะห์ ประสิทธิภาพการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญา (Intellectual Development) และมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) การเรียนซึ่งผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกจากการรับรู้ (Perception) ในประสบการณ์ที่ได้รับดังนี้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางมีการรับรู้ที่ตรงกันจึงควรมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์ของการเรียนรู้ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม (Learning Process Analysis) ด้วยการอภิปรายถึงความคิดวิธีการ ท่วงท่า ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่ม เพื่อช่วยให้เข้าใจตนเอง ปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรม ตลอดจนส่งเสริมแนวคิด ค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจผู้อื่น ช่วยพัฒนามนุษยสัมพันธ์และความเป็นผู้นำ

2. การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา (Content Analysis) คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้เหมาะสมและมีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

หลักการข้อที่ 4 การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ (Application in Role Life) เมื่อผู้เรียนได้แนวคิดแล้วควรมีการสรุปสังเคราะห์ (Synthesis) เชื่อมโยงแนวคิดของแต่ละคนให้ผสมผสานกันและช่วยกันหาแนวทางในการนำหลักการ

ที่ได้ประยุกต์ไปใช้ให้เข้ากับตนเองใช้กับผู้อื่น เพื่อแก้ปัญหาในอนาคตเพื่อพัฒนาสังคมและประยุกต์ เพื่อสร้างสรรคสิ่งใหม่

หลักการข้อที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลช่วยให้ทราบว่าการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ควรประเมินผล การเตรียมบทเรียนการสอนของครู การเรียนรู้ของนักเรียน ทางด้านสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มทางด้านการวิชาการและการทำงานและการเรียนรู้ของนักเรียนด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การให้ข้อสังเกตแก่กัน (Feedback) และช่วยให้ผู้เรียนประเมินผลพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นได้

การฝึกการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้ ควรจะได้มีการฝึกการทำงานร่วมกัน นอกเหนือไปจากธรรมดาแล้ว ควรจะใช้เวลาฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นระยะเวลาหนึ่งติดต่อกัน เพื่อให้จะได้มีประสบการณ์ความรู้สึก ปฏิบัติต่อกัน มีการรับรู้ในพฤติกรรมร่วมกันระยะเวลาในการฝึกควรใช้ประมาณ 10-40 ชั่วโมง

ในปี ค.ศ.1972 ทิศนา เทียนเสมอ (Tisana Tiansame, 1972 : 158-159) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ ปรียญาเอกของมหาวิทยาลัยอริโซนา สหรัฐอเมริกา เรื่อง "แบบจำลองการฝึกอบรมด้านมนุษยสัมพันธ์แก่นักเรียนฝึกหัดครูในประเทศไทย (A Model for Pre-service Teacher Training in Human Relation for Thailand) งานวิจัยนี้พบว่าเริ่มต้นแพร่ความคิดในการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในประเทศไทย ต่อมา เขียวพา เกษะคุปต์ (เขียวพา เกษะคุปต์ 2516 : 157-183) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา" เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้นสนใจสามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับบรรยากาศการเรียนแบบประชาธิปไตยและตรงตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ แล้วสร้างบทเรียนไปทดลองสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ผลปรากฏว่า สามารถประยุกต์ใช้กับผู้เรียนที่มีอายุและความสามารถแตกต่างกันได้จริง และพบว่า การเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้รับความรู้ การฝึกทักษะและเป็นการปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

ที่ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ส่วน นันทนา เทพบวรวิทย์ (นันทนา เทพบวรวิทย์ 2518 : 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วยพลังงาน

โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนวิทยาศาสตร์แบบธรรมชาติ ในทำนองเกี่ยวกับ ปัทมา เทพอัครพงศ์ (ปัทมา เทพอัครพงศ์ 2516 : 64) ได้วิจัยเรื่อง "การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม" ผลปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีแปลและวิธีกระบวนการกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่ผลจากการสำรวจทัศนคติในการเรียนของนักเรียน ปรากฏว่ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และ พัชรีย์ เอี่ยมทัศน (พัชรีย์ เอี่ยมทัศน 2518 : 73) ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธีกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีการพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนคณิตศาสตร์แบบธรรมชาติ

ต่อมาปี พ.ศ. 2519 เสริมศิริ เมนะเสวต ได้ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย" โรงเรียนประถมศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" ผลการวิจัยปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษาที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงในค่านักศึกษาและทัศนคติต่อการทำงานกลุ่ม

และในปีเดียวกันนี้ สุภาพรรณ พวงจันทะพร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย" คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย "โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6"

ผลปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแตกต่างจากการสำรวจทัศนคติในการเรียนของนักเรียนปรากฏว่านักเรียนที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะมีทัศนคติ คำนมมุขสัมพันธ์ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบธรรมชาติ

เจมส์ โจเซฟ เลกซ์ (James Joseph Lex, 1973) ได้ทำการทดลอง กับนักศึกษาปีที่ 1 ของวิทยาลัยแห่งหนึ่งในรัฐอินเดียนา (Indiana) โดยแบ่ง นักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีการทดลองนักศึกษาทั้งก่อน การทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกเอาวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม (Group Dynamic) มาใช้กับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นใช้วิธีสอนแบบเก่า ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญก็ตาม กลุ่มทดลองก็รายงานว่านักศึกษา พอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ เพราะได้รับแรงกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายอย่างอิสระใน เรื่องคำนิยาม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษา ทุกคนยืนยันที่จะร่วมในกิจกรรมกลุ่มและบอกว่า อยากเรียนแบบกลุ่มอีก

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้กับการปลูกฝังจริยธรรมและการเรียนการสอนมีผลทำให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน มีแนวโน้มที่อาจจะให้ผลสูงกว่าการสอนแบบธรรมดานอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติใน การเรียนและทัศนคติในด้านการเรียนและทัศนคติค่านมมุขสัมพันธ์ดีขึ้นด้วย และจาก แนวคิดนี้เองทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรม เรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันโดยมีสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐาน

1. วิธีการทั้ง 3 วิธีนี้ จะให้ผลในการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แตกต่างกันอย่างนี้

1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุม

1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมชาติจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรมและชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

3. ผลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีการสอนจะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน

4. ในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความคงทนของการเรียนรู้ดีกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาติและกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเขตจังหวัดชลบุรี มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางในปีการศึกษา 2524 จำนวน 90 คน

การสุ่มตัวอย่างมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สุ่มโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี 1 โรงเรียน จากนั้นจึงเอาเด็กในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - ประถมศึกษาปีที่ 6 มาจำนวน 260 คน
2. จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 260 คนนั้น ทดสอบสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้ (แสดงไว้ในภาคผนวก ก)
3. แบ่งนักเรียนที่ผ่านการทดสอบออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาชั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นนามธรรมใช้ตัวย่อ T.F. ขั้นรูปธรรมใช้ตัวย่อ C ขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นรูปธรรมใช้ตัวย่อ T.C. การแบ่งนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้จำนวนกลุ่มละ 30 คน
4. สุ่มนักเรียนจากกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาชั้น T.F. C, T.C. ให้เข้าอยู่ในกลุ่มทดลองสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ซึ่งจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการจัดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองโดยแบ่งตามกลุ่มวิธีสอนและตามระดับสติปัญญา

วิธีสอน สติปัญญา	กลุ่มสัมพันธ์	กลุ่มธรรมดา	กลุ่มควบคุม	รวม
ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม	10	10	10	30
ขั้นรูปธรรม	10	10	10	30
ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม	10	10	10	30
รวม	30	30	30	90

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ

1. แบบทดสอบ วัดความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนน้อม
2. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนน้อม
3. โครงการสอนจริยธรรมเรื่องสภาพอ่อนน้อม ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา

สัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา

แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับสภาพอ่อนน้อม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา ความรู้ในเรื่องสภาพอ่อนน้อม โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องสภาพอ่อนน้อม

2. กำหนดขอบเขตในการศึกษาเรื่องสภาพอ่อนน้อม
3. ศึกษาข้อมูลโดยการสอบถามผู้ปกครอง ครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชน
สถาบันต่าง ๆ

4. สร้างตารางวิเคราะห์หน้าหน้า เนื้อหา และข้อสอบ เพื่อให้ข้อสอบมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

5. สร้างแบบทดสอบ วัดความรู้ความเข้าใจ จากข้อมูลที่ได้จากข้อ 1, 2, 3, 4 ข้างต้น โดยสร้างข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยสร้างตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งให้มีกรรมการตัดสินว่าเนื้อหาแต่ละเรื่องควรมีเรื่องละกี่ข้อ ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

ข้อ (อ) ผู้ใดควรมีความสุภาพอ่อนน้อม

- ก. เด็ก ๆ
- ข. ผู้ใหญ่
- ค. ผู้มีสกุลสูง
- ง. คนทุกคน

6. นำแบบทดสอบไปหาความเที่ยงตรง (Face Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้พิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ

7. นำแบบทดสอบไปทดลองสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นเด็กที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างคือในเขตอำเภอพานทอง จำนวน 100 คน และนำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนน โดยถือเกณฑ์ดังนี้ ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดหรือตอบเกินกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน

8. วิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 27% ของจุง เท แพน (Fan. 1952 : 1-52) เพื่อหาระดับความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายระหว่าง .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ดูภาคผนวก ข)

9. หากความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้วิธีของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตรที่ 20 ได้ค่าความเชื่อมั่น .87 ซึ่งนับว่าเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจที่มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ (ดูภาคผนวก ข)

การสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติ
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมโดยศึกษาจากเอกสารและผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นำผลที่ได้จากการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาเขียนเป็นนิยามพฤติกรรม (Behavioral Definition) และจากนิยามพฤติกรรมก็คัดแปลงมาเป็นนิยามปฏิบัติการซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างเป็นข้อสอบวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม
4. สร้างแบบวัดเป็นสถานการณ์ที่เราที่มีความหมายต่อผู้ตอบคือ เป็นสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบและไม่เป็นสถานการณ์ที่เกินความเป็นจริง จากสถานการณ์เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อสถานการณ์นั้น ๆ
5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง (Face Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา
6. นำสถานการณ์ที่สร้างขึ้นไปสอบกับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดเพื่อนำไปสอบที่โรงเรียนในเขตอำเภอพานทอง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน
7. เอาคำตอบของนักเรียนที่ได้มาแยกไว้เป็นพวกตามคำตอบที่คล้ายคลึงกัน แล้วเลือกเอาคำตอบที่มีความดีสูงสุดของแต่ละกลุ่มไว้เป็นตัวเลือกโดยจะมี 5 ตัวเลือก และมีปลายเปิดไว้อีกข้อหนึ่ง สำหรับเด็กที่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย ตัวเลือกทั้ง 5 ตัวเลือกมีเกณฑ์ของการประมาณค่าระดับ

ความคิดรวบยอดที่ลดหลั่นกันไป 5 ระดับ ซึ่งคัดแปลงมาจากเกณฑ์ของเจียม เกษะชูป (เจียม เกษะชูป 2521 : 42) ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 หมายถึง พฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมที่ไม่พึงประสงค์ที่สุด ให้คะแนนประจำข้อ 1 คะแนน

ระดับที่ 2 หมายถึง พฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมที่ไม่พึงประสงค์ ให้คะแนนประจำข้อ 2 คะแนน

ระดับที่ 3 หมายถึง พฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมที่คนทั่วไปปฏิบัติแล้วยังมีพฤติกรรมอื่นที่ดีกว่าให้คะแนนประจำข้อ 3 คะแนน

ระดับที่ 4 หมายถึง พฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมที่พึงประสงค์ให้คะแนนประจำข้อ 4 คะแนน

ระดับที่ 5 หมายถึง พฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมที่พึงประสงค์ที่สุด ให้คะแนนประจำข้อ 5 คะแนน

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดทัศนคติ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่ง

จาก 5 ตัวเลือก

ค.ช.ชาวกำลังจะขึ้นไปพบครูคนหนึ่งซึ่งสั่งให้รีบไปหา ขณะนั้นครูศิริกำลังเดินลงบันไคมาพอดี ถ้านักเรียนเป็น ค.ช.ชาวจะทำอย่างไร

ก. เดินสวนขึ้นไป

ข. หยุดทำความเคารพ

ค. กล่าวขอโทษครูเสียก่อนแล้ววิ่งขึ้นไป

ง. รอให้ครูลงบันไคให้เรียบร้อยเสียก่อน

จ. หยุดรอให้ครูผ่านแล้วทำความเคารพ

8. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาให้นักเรียนทำหาคะแนนเฉลี่ยและกำหนดคะแนนประจำข้อว่าในแต่ละตัวเลือกจะมีคะแนนเท่าไร

9. นำแบบสอบถามไปทดลองสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือในเขตจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 102 คน

10. นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2-9 มาวิเคราะห์โดยตรวจให้คะแนนทุกข้อ แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยถือเอา 25% ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีทัศนคติดี และ 25% ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้คะแนนต่ำ เป็นผู้ที่มีทัศนคติไม่ดี แล้วจึงนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้ t-test และคัดเลือกเอาข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก 1.75 หรือมากกว่าขึ้นไปเอาไว้ (ดูภาคผนวก ข.)

11. นำข้อสอบที่ได้จากข้อ 2-10 ไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตจังหวัดชลบุรี จำนวน 99 คน

12. นำแบบสอบถามที่วัดได้แล้วมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร α -coefficient ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .86 ซึ่งนับว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นในระดับสูงพอ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ (ดูภาคผนวก ข)

การสร้างโครงการสอนจริยธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมคา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีกำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหา ขอบข่าย ของเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากเอกสาร และผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ศึกษาวิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคา

3. กำหนดชั่วโมงที่จะสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้

4. ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในแต่ละเนื้อหาและแต่ละกิจกรรม

5. สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

6. นำกิจกรรมที่สร้างขึ้นในข้อ 3.5 ไปทดลองสอนกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดชลบุรี เพื่อหาแนวทางในการสร้างกิจกรรมที่จะใช้ในการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ

7. สร้างกิจกรรมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ๆ

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และแบบสอบถามวัดทัศนคติเรื่อง ความสุภาพอ่อนน้อม มาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก่อนการทดลองสอน 2 สัปดาห์

2. ทำการทดลองดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทดลองสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ โดยสอนติดต่อกัน 2 วัน ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ค.

กลุ่มที่ 2 ทดลองสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมโดยวิธีสอนแบบธรรมคา ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ค.

หมายเหตุ การสอนในกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มที่ 2 นั้นใช้ครูคนเดียวกัน

กลุ่มที่ 3 ไม่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนใดๆ ในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

3. นำแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ และแบบสอบถามวัดทัศนคติทดสอบ กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด หลังจากทดลองสอนแล้ว

4. หลังจากทดลองสอนแล้วอีก 1 เดือน นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และแบบสอบถามวัดทัศนคติไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง

5. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบ สมมุติฐานต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล

1. ตรวจให้คะแนน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติตามเกณฑ์ การให้คะแนนที่กำหนดไว้

2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติ

3. หาค่าความแตกต่างระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 (pre-test) และการทดสอบครั้งที่ 2 (post-test)

4. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์โดยการทดสอบ

4.1 การกระจายแบบโค้งปกติ (normal distribution)

4.2 การเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน

5. ทดสอบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสภาพอ่อนนุ่ม จากการสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 โดยใช้ ANCOVA

6. เมื่อพบความแตกต่าง จากการวิเคราะห์ในข้อ 5 ต้องทดสอบความแตกต่างของกลุ่มย่อย โดยใช้ Newman-Keuls

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสภาพอ่อนนุ่ม โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson สูตรที่ 20 (KR 20) (วิเชียร เกตุสิงห์ 2523 : 175)

$$KR-20 : r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{s_t^2 - \sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} คือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
 n คือ จำนวนข้อ (ของแบบทดสอบ)

เมื่อ s_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 p คือ สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
 $q=1-p$ คือ สัดส่วนของคนตอบผิดในแต่ละข้อ

2. หาคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ คะแนนเฉลี่ย
 X คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N คือ จำนวนคนในกลุ่ม

3. หาค่าความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร (Ferguson. 1971 :

62)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน
 X^2 คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการสอบ 2 ครั้ง โดยใช้
 t-test โดยใช้สูตร (Steel & Terie. 1960 : 73)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}}$$

เมื่อ t คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution

$\bar{x}_1, \bar{x}_2$ คือ คะแนนเฉลี่ยจากการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

$s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}$ คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ $\bar{x}_1$ และ $\bar{x}_2$

5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนของแต่ละกลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้สูตร (Winer. 1971 : 345)

$$F = \frac{MS_a}{MS_{error}} \quad df = \frac{a - 1}{N - ab}$$

$$F = \frac{MS_b}{MS_{error}} \quad df = \frac{b - 1}{N - ab}$$

และ

$$F = \frac{MS_{ab}}{MS_{error}} \quad df = \frac{(a - 1)(b - 1)}{N - ab}$$

เมื่อ F คือ variance ratio distribution

MS_a คือ mean square ของตัวแปร a

MS_b คือ mean square ของตัวแปร b

MS_{error} คือ mean square ของ error

MS_{ab} คือ mean square ของ interaction
ของตัวแปร a และ b

6. เมื่อได้ทดสอบจากข้อ 5 แล้ว ต้องการทราบว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่ต่างกัน
โดยใช้ Newman-Keuls โดยใช้สูตร (Winer. 1971 : 191)

$$qr = \frac{\bar{T}_j - \bar{T}_i}{\sqrt{MS_{error}/n}}$$

เมื่อ r คือ ความห่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย

เมื่อ	T_j	คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มมาก
	T_i	คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มน้อย
	n	คือ จำนวนคนในแต่ละ cell
	MS error	คือ ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน
	qr	คือ ค่าจาก Studentized Range

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติโดยใช้สูตร α -coefficient ของ Cronbach จากสูตร (ลวน ลายยศ 2522 : 90)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	คือ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

8. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติเป็นรายข้อโดยใช้ t-test โดยสูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 137-138)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_H$	คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

เมื่อ s_H^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ไค้คะแนนสูง
 s_L^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ไค้คะแนนต่ำ
 n คือ จำนวนคนที่ตอบแบบสอบถาม

9. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยไ้

9.1 ทดสอบการแจกแจงแบบไค้ปกติ (normal distribution)
 โดยไ้สูตร (อนันต์ ศรีโสภณ 2521 : 135)

$$\chi^2 = \frac{s^2(n-1)}{\sigma^2}$$

เมื่อ χ^2 คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน χ^2 -distribution
 s^2 คือ ค่าความแปรปรวนของแต่ละระดับการทดลอง
 n คือ จำนวนคนในแต่ละระดับการทดลอง
 σ^2 คือ ความแปรปรวนของประชากร

9.2 ทดสอบการเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variance)
 โดยไ้สูตร (Steel & Torries. 1960 : 83)

$$F_{(m,n)} = \frac{\text{the largest } \sigma^2}{\text{the smallest } \sigma^2}$$

เมื่อ $F_{(m,n)}$ คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน $F_{\max}$
 the largest σ^2 คือ ค่าความแปรปรวนที่มากที่สุด
 the smallest σ^2 คือ ค่าความแปรปรวนที่น้อยที่สุด

*10. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับตัวแปรการทดลอง
 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) โดยไ้คะแนนจาก
 การทดสอบก่อนเป็นตัวแปรปรวน เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยไ้สูตร (Lindquist.
 1956 : 323)

$$F = \frac{MS'_A}{MS'_W} \quad df = a - 1$$

$$F = \frac{MS'_B}{MS'_W} \quad df = b - 1$$

$$F = \frac{MS'_{AB}}{MS'_W} \quad df = \frac{(a-1)(b-1)}{(N-ab) - 1}$$

เมื่อ F คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS'_A คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปร
ระดับสถิติปัญหา

MS'_B คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปร
วิธีการสอน

MS'_{AB} คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปร
ระดับสถิติปัญหา และวิธีการสอน

MS'_W คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

11. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วทีละคู่ โดยวิธีของ
Newman-Keuls โดยใช้สูตร (Winer. 1971 : 785 - 791)

$$qr = \frac{\bar{T}'_j - \bar{T}'_i}{\sqrt{MS'_W/n}} \quad df = N - K$$

เมื่อ q คือ ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบใน Studentized Range Table

r คือ ความห่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว

$\bar{T}'_j$ คือ คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของกลุ่มที่มาก

$\bar{T}'_i$ คือ คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของกลุ่มที่น้อย

n คือ จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

MS'_W คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{x}'$	แทน	คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว
s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
sd	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนน
χ^2	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน χ^2 -distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน t-distribution
F_{max}	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาในตาราง F_{max} Statistic
F	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	Sum of Square
SS'	แทน	ค่าที่ปรับแล้วของ Sum of Square
MS	แทน	Mean Square
MS'	แทน	ค่าปรับแล้วของ Mean Square
df	แทน	degree of freedom
q	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาจากตาราง Studentized Range
r	แทน	ชั้นที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ห่างกัน
TF	แทน	กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม
C	แทน	กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นรูปธรรม
TC	แทน	กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาที่อยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง การทดสอบครั้งที่สองและการทดสอบครั้งที่สามและเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งของกลุ่มทดลองทั้งคะแนนความรู้ความเข้าใจและคะแนนทัศนคติเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลการทดลองและเป็นการทดลองสมมติฐานข้อ 1 - 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง การทดสอบครั้งที่สองและการทดสอบครั้งที่สาม

ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างได้ทำการทดสอบ 3 ครั้ง คือการทดสอบครั้งที่หนึ่ง เป็นการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง 15 วัน การทดสอบครั้งที่สองเป็นการทดสอบทันทีหลังจากทดลองสอนและการทดสอบครั้งที่สาม เป็นการทดสอบหลังจากทำการทดลองแล้ว 30 วัน ดังแสดงในตาราง 2 และตาราง 4

[illegible]

จากตาราง 2 แสดงว่าคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยและความแปรปรวนแตกต่างกัน แต่จากภูมิสถิติแล้วจะพบว่าในการทดสอบครั้งที่ 1 ก่อนการให้การทดลองทุกกลุ่มมีคะแนนภูมิสถิติต่ำกว่าหลังการทดลองแล้วทดสอบทันทีในครั้งที่ 2 แต่เมื่อทดสอบครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นเวลาผ่านไปอีก 30 วันคะแนนเฉลี่ยจะลดลงกว่าครั้งที่ 2 เล็กน้อย

จากผลนี้จึงต้องทดสอบการแจกแจงของคะแนนและความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนน (คังภาคผนวก ง.)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มทดลองโดยใช้คะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
กลุ่มที่แบ่งตามระดับสถิติ				
ปัญหา 3 กลุ่ม	349.267	2	174.634	6.857 *
กลุ่มที่จะใช้วิธีการ 3 วิธี	42.467	2	21.234	.834
ภายในกลุ่ม	2063	81	25.469	

$$F_{.05}(2,81) = 3.122$$

จากตาราง 3 แสดงว่า

1. ก่อนการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมคาและกลุ่มควบคุม มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรู้สึกอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน

2. ก่อนการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ระดับคือ ชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรู้สึกอ่อนน้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของทัศนคติต่อความสุภาพ
อ่อนน้อมของกลุ่มทดลองโดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
กลุ่มที่แบ่งตามระดับ				
สติปัญญา 3 กลุ่ม	1568.267	2	784.134	4.557 *
กลุ่มที่จะใช้วิธีการ 3 วิธี	11.557	2	5.834	0.034
ภายในกลุ่ม	139421	81	172.125	

$$F_{.05} (2,81) = 3.122$$

จากตาราง 5 แสดงว่า

1. ก่อนการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนธรรมดา และกลุ่มควบคุม มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน
2. ก่อนการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ระดับคือ ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรมและขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปจากตาราง 2 ถึงตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลองไม่มีความแตกต่างกันทั้งความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติ ถือได้ว่าการสุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของ Piaget และการดำเนินการทดลองของผู้วิจัยเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการทุกประการ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลการทดลองเป็นการทดสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมโดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 2

ตาราง 6 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดาและกลุ่มควบคุมโดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการสอบครั้งที่ 2

ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง	วิธีกลุ่มสัมพันธ์		วิธีสอนแบบธรรมดา		กลุ่มควบคุม	
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
N		30	30	30	30	30	30
x		19.43	24.27	17.77	19.73	18.4	18.23
sd		4.457		2.895		4.289	
t		5.946 *		3.712 *		.217	

$$t_{.05}(29) = 2.045$$

$$* P < .05$$

จากตาราง 6 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมไม่เพิ่มขึ้น

ตาราง 7 เปรียบเทียบทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุมโดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1
และคะแนนจากการสอบครั้งที่ 2

ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มสัมพันธ์		กลุ่มธรรมชาติ		กลุ่มควบคุม	
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
N		30	30	30	30	30	30
x		121.77	126.38	121.27	122.2	121.6	118.57
sd		10.744		10.586		6.551	
t		2.579*		.481		-1.546	

$$t_{.05(29)} = 2.462$$

$$*P < .05$$

จากตาราง 7 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 2. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนธรรมชาติมีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่เพิ่มขึ้น
 3. กลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่เพิ่มขึ้น
2. ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
- สมมติฐานข้อที่ 1 วิธีการทั้ง 3 วิธีจะให้ผลในการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันดังนี้

1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม

1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาคะให้ผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม"

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	SS'	df	MS'	F
ระดับสติปัญญา	.568	2	.284	1.352
วิธีสอน	4.138	2	2.069	9.852 *
ผลรวมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอน	.734	4	.208	.882
ความแปรปรวนภายใน	16.853	80	.210	

*P < .05

จากตาราง 8 แสดงว่า

1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าวิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีแบบธรรมดาและวิธีควบคุมส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกันดังแสดงในตาราง 9

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญาคือขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกันหมายความว่าสติปัญญาไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

3. ไม่มีผลรวมระหว่างระดับสติปัญญาและวิธีสอนหมายความว่าสติปัญญาและวิธีสอนไม่ส่งผลรวมกันต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมเป็นรายคู่ในแต่ละวิธีสอนโดยใช้ Newman-Keuls Method

	วิธีสอน	กลุ่มควบคุม	กลุ่มธรรมดา	กลุ่มสัมพันธ์
	$\bar{x}'$	4.315	4.582	4.875
กลุ่มควบคุม		-	1.267*	.560*
กลุ่มธรรมดา		-	-	.293*
	r		2	3
	q _{.95} (r,80)		2.81	3.38
	$\sqrt{Msw/n} q_{.95}$ (r,80)		.218	.262

จากตาราง 9 แสดงว่า

กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดาและกลุ่มควบคุม และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1 และ 1.2

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนทัศนคติ
ต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระดับสติปัญญา	.651	2	.326	1.811
วิธีสอน	2.058	2	1.029	5.717 *
ผลรวมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอน	.082	4	.021	.115
ความแปรปรวนภายใน	14.379	80	.18	

*P < .05

จากตาราง 10 แสดงว่า

1. ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ สอนโดยวิธีธรรมดาและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าวิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมส่งผลต่อการมีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องคำนวณหาค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน ดังแสดงในตาราง 11

2. ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญาคือชั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นรูปธรรม มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน หมายความว่าสติปัญญาไม่มีผลต่อทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

3. ไม่มีผลรวม (interaction) ระหว่างสติปัญญาและวิธีสอน หมายความว่าสติปัญญาและวิธีสอนไม่ส่งผลรวมกันต่อการมีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อความ
สุภาพอ่อนน้อมเป็นรายหมู่ในแต่ละวิธีสอนโดยใช้ Newman-Keuls Method

	วิธีสอน	กลุ่มควบคุม	กลุ่มธรรมดา	กลุ่มสัมพันธ์
	$\bar{x}'$	10.868	11.09	11.238
กลุ่มควบคุม		-	.222 *	.371 *
กลุ่มธรรมดา		-	-	.149
	r		2	3
	$q_{.95}(r, 80)$		2.81	3.38
	$\sqrt{MS_{\text{error}}/n}$	$q_{.95}(r, 80)$	.218	.262

จากตาราง 11 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม
ไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาแต่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1 และกลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดามีทัศนคติต่อความสุภาพ
อ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

สมมติฐานข้อที่ 2 "ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์
เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้
เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมและชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความ
สุภาพอ่อนน้อมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม"

จากตาราง 8 และตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองในแต่ละระดับสติปัญญาไม่แตกต่างกัน หมายความว่า สติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ดังนั้นจากผลที่ได้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2.1 และข้อ 2.2

สมมติฐานข้อที่ 3 "ผลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีการสอนจะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน"

จากตาราง 8 และตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า

ผลรวม (interaction) ระหว่างสติปัญญาและวิธีสอนไม่ส่งผลร่วมกันต่อความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม หมายความว่า ผลรวมระหว่างระดับสติปัญญาซึ่งประกอบไปด้วยขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรมและขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม กับวิธีสอนซึ่งมี 3 กลุ่มคือ กลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มธรรมดาและกลุ่มควบคุม ไม่ได้ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 "กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความคงทนของการเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดาและกลุ่มควบคุม"

1. เปรียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการสอบครั้งที่ 3 กับคะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการสอบครั้งที่ 2 โดยใช้ t-test

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากคะแนน
สอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มสัมพันธ

การสอบ	N	$\bar{x}$	Sd	t
ครั้งที่ 1	30	19.433	3.86	5.438*
ครั้งที่ 3	30	23.267		
ครั้งที่ 2	30	24.267	4.446	-1.232
ครั้งที่ 3	30	23.267		

$$t^*_{.05}(29) = 2.045$$

จากตาราง 12 แสดงว่า

1. คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการสอบ
ครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการสอบ
ครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากคะแนนครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มวิธีสอนแบบธรรมชาติ

การสอบ	N	$\bar{x}$	sd	t
ครั้งที่ 1	30	17.765	4.428	4.122 *
ครั้งที่ 2	30	21.1		
ครั้งที่ 2	30	19.733	5.183	1.44
ครั้งที่ 3	30	21.1		

$$t_{.05}^* (29) = 2.045$$

จากตาราง 13 แสดงว่า

1. คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากคะแนน
สอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มควบคุม

การสอบ	N	$\bar{x}$	Sd	t
ครั้งที่ 1	30	18.4	6.479	.451
ครั้งที่ 3	30	18.933		
ครั้งที่ 2	30	18.9	4.83	.038
ครั้งที่ 3	30	18.933		

$$t_{.05}(29) = 2.045$$

จากตาราง 14 แสดงว่า

1. คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบ
ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

2. คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบ
ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนนุ่มจากการสอบ
ครั้งที่ 3 กับคะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการสอบครั้งที่ 2 โดยใช้

t-test

ตาราง 15 เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนนุ่มจากคะแนนสอบ
ครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มสัมพันธ

การสอบ	N	$\bar{x}$	Sd	t
ครั้งที่ 1	30	121.767	15.317	-.009
ครั้งที่ 3	30	119.2		
ครั้งที่ 2	30	126.833	12.196	-3.427*
ครั้งที่ 3	30	119.2		

$$t_{.05}(29) = 2.045$$

จากตาราง 15 แสดงว่า

1. คะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบ
ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน
2. คะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบ
ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นไป
ในทางลดลง

ตาราง 16 เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากคะแนนสอบ
ครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอน
แบบธรรมชาติ

การสอบ	N	$\bar{x}$	Sd	t
ครั้งที่ 1	30	121.265	19.868	-3.528*
ครั้งที่ 3	30	108.465		
ครั้งที่ 2	30	121.8	20.447	-3.572*
ครั้งที่ 3	30	108.465		

$$t_{.05}(29) = 2.045$$

จากตาราง 16 แสดงว่า

1. คะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบ
ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นไปในทางลดลง
2. คะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบ
ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นไปในทาง
ลดลง

ตาราง 17 เปรียบเทียบคะแนนจากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากคะแนน
สอบครั้งที่ 3 กับคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มควบคุม

การสอบ	N	$\bar{x}$	Sd	t
ครั้งที่ 1	30	121.6	17.853	-4.837*
ครั้งที่ 3	30	105.833		
ครั้งที่ 2	30	118.5	21.047	-3.296*
ครั้งที่ 3	30	105.833		

จากตาราง 17 แสดงว่า

1. คะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบ
ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นไปในทางลดลง
2. คะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบ
ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นไปในทาง
ลดลง

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของกลุ่มทดลองเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบครั้งที่ 3 โดยเอาคะแนนครั้งที่ 1 เป็นตัวปรับ

แหล่งความแปรปรวน	SS'	df	MS'	F
ระดับสติปัญญา	.237	2	.119	.391
วิธีการสอน	2.536	2	1.268	4.185 *
ผลรวมระหว่างระดับสติปัญญาและวิธีการสอน	1.366	4	.342	1.129
ความแปรปรวนภายใน	24.239	80	.303	

$$F_{.05}(2,82) = 3.122$$

จากตาราง 18 แสดงว่า

1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือหลังจากการทดลองไปแล้ว 30 วัน ของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มวิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าวิธีสอนแต่ละวิธีนี้มีผลทำให้ความคงทนของความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอ่อนนุ่มแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องหาค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอ่อนนุ่มของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกันดังแสดงในตาราง 19

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอ่อนนุ่มจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือหลังจากการทดลองไปแล้ว 30 วัน ในกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญา คือชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน หมายความว่าสติปัญญาไม่มีผลต่อความคงทนของความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพอ่อนนุ่ม

3. ไม่มีผลระหว่างสติปัญญาและวิธีการสอนที่ส่งผลต่อความคงทนของความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่ม

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วจากคะแนนการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่มเป็นรายคู่ตามวิธีสอนโดยใช้ Newman-Keuls Method

	วิธีสอน	กลุ่มควบคุม	กลุ่มธรรมดา	กลุ่มสัมพันธ์
	$\bar{x}'$	4.286	4.604	4.676
กลุ่มควบคุม		-	.318*	.39*
กลุ่มธรรมดา		-	-	.072
	r		2	3
	$q_{.95}(r, 80)$		2.81	3.38
	$\sqrt{MS/n}$	$q_{.95}(r, 80)$	.218	.262

จากตาราง 19 แสดงว่า

กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องสภาพอ่อนนุ่มไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาแต่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดามีความคงทนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องสภาพอ่อนนุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ในข้อที่ว่ามีความคงทนของการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของกลุ่มทดลองเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 โดยเอาคะแนนครั้งที่ 1 เป็นตัวปรับ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระดับสติปัญญา	3.839	2	1.92	2.704
วิธีสอน	6.826	2	3.413	4.807 *
ผลรวมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอน	2.23	4	.558	.785
ความแปรปรวนภายใน	56.789	80	.71	

จากตาราง 20 แสดงว่า

1. ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือหลังจากทดลองไปแล้ว 30 วันของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มวิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าวิธีสอนแต่ละวิธีมีผลทำให้ความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องหาค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน ดังแสดงในตาราง 21

2. ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือหลังจากทดลองไปแล้ว 30 วัน ในกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญาคือชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน หมายความว่า สติปัญญาไม่มีผลต่อความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

3. ไม่มีผลรวมระหว่างสติปัญญาและวิธีสอนที่ส่งผลต่อความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วจากคะแนนการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 เกี่ยวกับทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมเป็นรายคู่ตามวิธีสอนโดยใช้ Newman-Keuls Method

	วิธีสอน	กลุ่มควบคุม	กลุ่มธรรมชาติ	กลุ่มสัมพันธ
	$\bar{x}'$	10.235	10.441	10.876
กลุ่มควบคุม		-	0.206	.641*
กลุ่มธรรมชาติ		-	-	.435*
	r		2	3
	q _{.95} (r,80)		2.81	3.38
	$\sqrt{MS/n}$ q _{.95} (r,80)		.218	.262

จากตาราง 21 แสดงว่า

กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่ทำการสอนด้วยวิธีธรรมชาติและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาติมีความคงทนของทัศนคติสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

ผลสรุปจากการศึกษาในตอนี่ 2 พอสรุปได้ดังนี้คือ

ภายหลังจากการทดสอบแล้วได้นำคะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 2 มาเปรียบเทียบกันทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมพบว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาติ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นไม่เพิ่มขึ้น

แต่เมื่อสังเกตจากมัชฌิมเลขคณิตจากคะแนนสอบครั้งที่สองแล้ว กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีมัชฌิมเลขคณิตสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา สำหรับทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมนั้นในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนธรรมดาและกลุ่มควบคุมนั้นไม่เพิ่มขึ้น

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยนำคะแนนที่วัดได้จากก่อนการทดลองมาวิเคราะห์รวมด้วย พบว่าระดับสติปัญญาไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ แต่วิธีการสอนส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ โดยเฉพาะวิธีการสอนด้วยกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลทางด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีการสอนธรรมดา และกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมนั้นกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา

ภายหลังจากการทดลองสอนไปแล้ว 30 วัน ได้ทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อหาความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแล้วนำผลการสอบมาเปรียบเทียบทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติโดยเปรียบเทียบคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 และครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ในแต่ละกลุ่มพบว่า เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดามีความคงทนในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อดูจากมัชฌิมเลขคณิตแล้วกลุ่มสัมพันธ์มีมัชฌิมเลขคณิตสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา แต่กลุ่มควบคุมนั้นไม่มีความคงทนในการเรียนรู้ ส่วนทางด้านทัศนคตินั้นทั้ง 3 กลุ่มไม่มีความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม โดยนำคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 มาเป็นตัวปรับพบว่าระดับสติปัญญาไม่ส่งผลต่อความคงทนของการเรียนรู้ทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม แต่วิธีการสอนส่งผลต่อความคงทนของการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะวิธีกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลในความคงทนในการ

เรียนรู้ทางด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธี
 ธรรมดา ส่วนทางด้านทัศนคตินั้นกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลในด้านความคงทนสูงกว่ากลุ่มที่สอน
 ด้วยวิธีธรรมดาและกลุ่มควบคุม

สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

คนเราจะอยู่คนเดียวโดยไม่พึ่งพาอาศัยกันไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น การที่จะทำให้คนอื่นนับถือ รักใคร่ต้องมีคุณธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ความสุภาพอ่อนน้อม นอกจากนั้น ความสุภาพอ่อนน้อมยังเป็นผลให้เกิดความสามัคคี ความผูกพันรักใคร่ ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความเจริญในต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรปลูกฝังคุณธรรมนี้แก่เยาวชนไทย เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเยาวชนให้ไปในแนวทางที่สังคมปรารถนา สำหรับวิธีการปลูกฝังคุณธรรมนั้นมีหลายรูปแบบซึ่งบุคคลรุ่นก่อนได้ประเพณีปฏิบัติเสมอมา แต่ก็มีอยู่วิธีหนึ่งที่คาดว่าจะได้ผลคือ วิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงได้คิดใช้วิธีการนี้ปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมโดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อจะได้ทราบว่า การสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแก่กลุ่มที่ใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมทั้ง 3 กลุ่มนี้ กลุ่มใดจะได้รับผลในการเรียนรู่มากที่สุดในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม
 - 1.2 ทักษะการแสดงความสุภาพอ่อนน้อม
2. เพื่อศึกษาความผลของการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลแตกต่างกันในระหว่างเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาผลรวมของวิธีการสอนและระดับสติปัญญาที่มีต่อเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม
4. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากวิธีการทั้ง 3 วิธี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมโดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างไปจากกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมหรือไม่
2. ทำให้ทราบว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันในระดับใดได้อย่างมีผลมากที่สุด
3. ทำให้ทราบผลรวมของวิธีการสอนและระดับสติปัญญามีผลต่อการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมหรือไม่
4. ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนวิธีใดมีความคงทนของการเรียนรู้ในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมได้ดียิ่งกว่ากัน

สมมติฐาน

1. วิธีการทั้ง 3 วิธี จะให้ผลในการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม
 - 1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาก็จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน ดังนี้
 - 2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องสภาพ
อ่อนน้อมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ชั้นรูปธรรม

3. ผลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีการสอนจะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความ
สุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกัน

4. ในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความคงทนของการเรียนรู้ดีกว่ากลุ่มที่
สอนด้วยวิธีรวมคา และกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เรียน
อยู่ในโรงเรียน เขตจังหวัดชลบุรี มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง ในปีการศึกษา
2524 วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้นได้คัดเลือกเด็กให้มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ระดับ
คือ ขั้นก้าวไปสู่ชั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ชั้นรูปธรรม โดยใช้เครื่องมือวัด
ระดับสติปัญญาตามทฤษฎีของเทย์เลอร์ หลังจากนั้นก็สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และ
กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ให้ได้กลุ่มละ 30 คน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีนักเรียนที่มีระดับ
สติปัญญาต่างกัน 3 ระดับ ระดับละ 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนน้อม ซึ่งผู้วิจัย
สร้างขึ้นโดยการศึกษาเนื้อหาจากเอกสารงานวิจัยทดลองจนผู้ทรงคุณวุฒิ และได้
วิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของ รุ่ง เท พาน เพื่อหาความ
จำแนก และความยากง่ายได้คัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายระหว่าง .20-.80
มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป นอกจากนั้นได้หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้
วิธีของคูเลอร์ วิหารัตน์ สูตรที่ 20 ได้ค่าความเชื่อมั่น .87

2.2 แบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติต่อการแสดงสภาพอ่อนน้อม
ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิได้นำแบบทดสอบนั้น

มาตั้งเกณฑ์ประมาณการระดับความถี่รวมยอดที่ลดหลั่นกันไป 5 ระดับ โดยคัดแปลงมาจากของ เจียม เกษะรูป แล้วนำคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง มาวิเคราะห์โดยใช้ 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำเป็นฐานที่เกณฑ์ที่ 1 และ 5 และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test และคัดเลือกเอาข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปเป็นข้อที่ใช้ได้ นอกจากนั้นได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร α - coefficient ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .86

2.3 โครงการสอนเรื่องความรู้ภาพพจน์ของ ค่ายวิถีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร และยุทธศาสตร์คุณวุฒิ พร้อมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมาย เวลา เนื้อหา เพื่อนำมาสร้างกิจกรรมที่จะใช้สอนนอกจากนั้นได้นำไปทดลองสอนที่จะใช้สอนจริงกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

3. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลทำตามลำดับดังนี้

3.1 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามวัดทัศนคติมาทดสอบกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดก่อนทดลองสอน 15 วัน

3.2 ทำการทดลองดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทดลองสอนเรื่องความรู้ภาพพจน์ของ ค่ายวิถีกลุ่มสัมพันธ์ ทำการสอนติดต่อกัน 2 วันเต็ม ตามโครงการสอนในภาคผนวก ค.

กลุ่มที่ 2 ทดลองสอนเรื่องความรู้ภาพพจน์ของ ค่ายวิถีสอนแบบธรรมชาใช้เวลาสอน 2 วัน ๆ ละ 3 ชั่วโมง ตามโครงการสอนในภาคผนวก ค.

หมายเหตุ ในการทดลองสอนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ใช้ผู้สอนคนเดียวกัน

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนใด ๆ ในเรื่องความรู้ภาพพจน์ของ ค่ายวิถี

3.3 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความรู้ภาพพจน์ของค่ายทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหลังจากทดลองสอนแล้ว

3.4 หลังจากทดลองสอนแล้วอีก 1 เดือน นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความรู้ภาพพจน์ของค่ายไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง

3.5 นำผลที่ได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอการสถิติพื้นฐาน ของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 และเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 ของกลุ่มทดลองทั้งคะแนนความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลการทดลองและเป็นการทดสอบสมมติฐานข้อ 1-4 โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมและเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Newman Kuuls Method

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมพบว่า

1.1 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีธรรมชาติมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 กลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมไม่เพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมพบว่า

2.1 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติที่ดีต่อความสุภาพ
อ่อนน้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีทัศนคติที่ดีต่อความ
สุภาพอ่อนน้อมไม่เพิ่มขึ้น

2.3 กลุ่มควบคุมมีทัศนคติที่ดีต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่เพิ่มขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อหาความแตกต่างของความรู้
ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองพบว่า

3.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดา และ
กลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 คือกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่า
กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1 และ 1.2

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาต่างกันคือระดับสติปัญญาชั้นก้าวไป
สู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไม่สู่ขั้นรูปธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
ความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2.1 และ 2.2

3.3 ไม่มีผลรวมระหว่างระดับสติปัญญาและวิธีสอนที่ส่งผลต่อความรู้
ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อหาความแตกต่างของทัศนคติต่อ
ความสุภาพอ่อนน้อมภายหลังการทดลองพบว่า

4.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาและ
กลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
คือกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน
กลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1 แต่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการสอนธรรมดา มีทัศนคติต่อ

ความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาต่างกันคือระดับสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2.1 และ 2.2

4.3 ไม่มีผลรวมระหว่างระดับสติปัญญา และวิธีสอนที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาความทรงทนของการเรียนรู้ในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม โดยเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมพบว่า

5.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มสัมพันธจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่การทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันแต่เป็นไปในทางลดลง แต่ก็ยังถือว่ามีความทรงทนของการเรียนรู้ เพราะความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 มีดัชนีเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1

5.2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชา จากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่การทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน แต่ก็ยังถือว่ามีความทรงทนของการเรียนรู้ เพราะความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 มีดัชนีเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1

5.3 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มควบคุมจากการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 ก็ไม่แตกต่างกันและการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกันด้วย นั่นคือ ในกลุ่มควบคุมไม่มีความทรงทนของการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความทรงหนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม โดยเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมพบว่า

6.1 ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มสัมพันธภาพจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกันและการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันแต่เป็นไปในทางลดลง นั่นคือ ไม่มีความทรงหนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม หลังจากการทดลองไปแล้ว 1 เดือน

6.2 ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันแต่เป็นไปในทางลดลง และการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ก็ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ไม่มีความทรงหนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม หลังจากการทดลองไปแล้ว 1 เดือน

6.3 ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มควบคุมจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันแต่เป็นไปในทางลดลง และการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกัน แต่เป็นไปในทางลดลง แสดงว่า ไม่มีความทรงหนต่อทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

7. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 โดยเอาคะแนนครั้งที่ 1 เป็นตัวปรับ พบว่า

7.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือหลังจากการทดลองไปแล้ว 30 วัน ของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธภาพ กลุ่มวิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธภาพมีความทรงหนในการเรียนรู้ในสูงกว่าวิธีการสอนแบบธรรมชาติ แต่สูงกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติ มีความทรงหนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุม

7.2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือหลังจากการทดลองไปแล้ว 30 วัน ในกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญา คือขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีความคงทนในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

7.3 ไม่มีผลร่วมระหว่างสติปัญญาและวิธีการสอนที่ส่งผลต่อความคงทนของความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

8. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 โดยเอาคะแนนครั้งที่ 1 เป็นตัวปรับ

8.1 ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 คือ หลังจากการทดลองไปแล้ว 30 วัน ของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มวิธีสอนแบบธรรมคา และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมคา และกลุ่มควบคุมและกลุ่มที่สอนแบบธรรมคา มีความคงทนของทัศนคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม

8.2 ทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมจากการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญา คือขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมไม่แตกต่างกัน

8.3 ไม่มีผลร่วมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอนที่ส่งผลต่อความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม

อภิปรายผล

จากผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมคา และกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจ

และทัศนคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมชาติ มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นแต่ประการเดียว ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นไม่มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้น จะให้ผลกับผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจและการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งมีผลเนื่องมาจาก

1. ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงวิธีปฏิบัติต่าง ๆ
2. มีกิจกรรมทางนันทนาการ เช่น เล่นเกมส์ ร้องเพลง ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีสภาวะอารมณ์ดี การเรียนก็บังเกิดผลก็เช่นเดียวกับที่ เจนีส เคย์ และ คริสชเนอร์ (Janis & Kirschner. 1965 : 198) กล่าวไว้ว่า เวลาที่บุคคลมีสภาวะอารมณ์ดีจะมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีกว่า
3. ผู้เรียนได้ร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และได้เรียนรู้ สติข้อเสียตรงกับคนในกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทัศนคติและพฤติกรรม เพื่อให้ทุกคนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
4. ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์โดยใช้เหตุผล ได้ลงมือปฏิบัติทดลองจนสรุปได้ด้วยตนเอง

เหตุผลเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความสุภาพอ่อนน้อม วิธีการเหล่านี้เป็นไปตามหลักการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ที่ ทิสานา เทียนเสม (Tisana Tiansame. 1972 : 159) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองและใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอนะของสุมน อมรวิวัฒน์ (สุมน อมรวิวัฒน์ 2522 : 102) ว่า วิธีการปลูกฝังค่านิยมที่ได้ผลคือ การให้เด็กได้พบกับสภาพการณ์จำลองในห้องเรียนซึ่งครูสามารถจะจัดขึ้นได้ ครูควรให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนสร้างขึ้น

เป็นสิ่งเร้า ใ้จัดสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้น ใ้เด็กไ้กระทำ ไ้เลือกและไ้
 ประเมินด้วยตนเอง อันเป็นแนวทางใ้ผู้เรียนไ้เกิดความคิดภูมิไ้ และมั่นใจ
 ในการกระทำของตนเอง นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียน
 การสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ว่าการสอนด้วยวิธีนี้ยังเกิดผลดี คือ เยาวภา เตะทะคุปต์
 (เยาวภา เตะทะคุปต์ 2516 : 157-183) พบว่า การเรียนการสอนตามทฤษฎี
 กลุ่มสัมพันธ์เป็นการช่วยให้ผู้เรียนไ้รับความรู้ ไ้รับการฝึกทักษะ และเป็นการปลูกฝัง
 ทักษะดี ความนิยมตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ดังนั้น
 วิธีกลุ่มสัมพันธ์ก็เป็วิธีสอนที่ไ้สำหรับการเรียนการสอนคุณธรรมเรื่องความสุภาพ
 อ่อนน้อม

สำหรับการสอนด้วยวิธีธรรมคานัน ใ้ผลในคานความรู้ความเข้าใจแก่
 เพียงประการเดียว เนื่องจากว่า ผู้เรียนมิไ้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและไ้แสดง
 ความคิดเห็นอย่างเพียงพอ แสดงอิริยาบถอย่างเสรีมิไ้ได้เท่ากับผู้ที่เรียนด้วย
 วิธีกลุ่มสัมพันธ์ การเรียนรู้อยู่ในลักษณะเป็นฝ่ายรับจากครูกานเดียวเป็นส่วนใหญ่
 ผู้เรียนจึงไ้ต้องใช้ความคิดของตัวเองวิเคราะห์วิจารณ์ สิ่งที่ตนไ้เรียนไป
 นอกจากรับฟังและซักถามเมื่อไม่เข้าใจเท่านั้น เมื่อผู้เรียนไ้ต้องใช้ความรู้
 ความสามารถทางคานความคิดของตนในการเรียนแล้วการที่จะไ้เกิดความเข้าใจ
 ในเนื้อหาอย่างแท้จริงจนทำให้ทัศนคติเปลี่ยนไปนั้นเป็นสิ่งที่ยาก เพราะกระบวนการ
 เปลี่ยนทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและมีองค์ประกอบหลายประการ ดังเช่น กาญจน
 คำสุวรรณ (กาญจน คำสุวรรณ 2520 : 240) กล่าวถึงการเปลี่ยนทัศนคติ
 ว่า

1. บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติไ้โดยอาศัยแรงจูงใจ

ทาง ๆ

2. บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติไ้โดยอาศัยเทคนิคของ

แต่ละบุคคล

3. บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยการกระทำหรือปฏิบัติจริง หรือได้รับประสบการณ์ตรง

4. บุคคลสามารถเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยหลักการแห่งเหตุผล ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

กระบวนการที่กล่าวมานี้วิธีสอนธรรมดาไม่สามารถตอบสนองได้ครบถ้วน จึงไม่สามารถที่จะเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนได้ กระบวนการเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จึงทำให้กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติที่ดีต่อความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้น

ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นไม่พบว่ามีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้นไปจากเดิม เนื่องจากไม่ได้รับเนื้อหาและการถ่ายทอดเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งสิ้น ตลอดทั้งไม่ได้เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเป็นที่ยืนยันได้ว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากวิธีการสอนที่ครูได้ถ่ายทอดให้

เพื่อพบว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมเพิ่มขึ้น กลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และกลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติไม่เพิ่มขึ้นแล้ว แต่ก็ไม่สามารถหาแต่ละกลุ่มการทดลองนั้นได้รับการเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแตกต่างกันเพียงไร จึงต้องศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม เพื่อหาความแตกต่างในการเรียนรู้ของความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม ในแต่ละกลุ่มการทดลอง พบว่า กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมนั้น กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ได้ผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 แต่ไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา ถ้าหากสังเกตด้วย
 เลขคณิตของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะสูงกว่ามีผลเลขคณิตของกลุ่มที่สอน
 ด้วยวิธีธรรมดา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม
 ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ และการปลูกฝังทัศนคติ
 ซึ่งอาจจะสรุปได้ในขั้นนี้ว่า วิธีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีที่ดีในการปลูกฝังคุณธรรมเรื่อง
 ความสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา เพชรบริกษ 2518 :
 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วย
 พลังงาน" โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์และ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีทัศนคติที่ดีขึ้นกว่านักเรียน
 ที่เรียนด้วยการสอนวิชาวิทยาศาสตร์แบบธรรมดา นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของ พัชร
 เอี่ยมทัศน์ (พัชร เอี่ยมทัศน์ 2518 : 93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
 "การเปรียบเทียบผลการสอนคณิตศาสตร์หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และ
 วิธีสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วย
 วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางค่านิยมมนุษยสัมพันธ์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ และมีทัศนคติที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนคณิตศาสตร์แบบ
 ธรรมดา

จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะสอนในวิชาใดก็ตาม วิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีที่ดีที่สุด
 วิธีหนึ่ง ที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อวิชานั้นได้ดีกว่า
 วิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะการสอนสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่นคุณธรรมเรื่องความสุภาพ
 อ่อนน้อมย่อมจะได้ผลดีกว่าวิธีอื่น

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการสอน
 แล้วยังได้แบ่งตามระดับสติปัญญาด้วย คือแบ่งระดับสติปัญญาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 ขึ้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ระดับที่ 2 ขั้นรูปธรรม ระดับที่ 3 ขึ้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม เพื่อจะศึกษาว่าในการสอนคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมนั้น จะสอนให้กับเด็กในระดับสติปัญญาชั้นใดจึงจะได้ผลดีที่สุด พบว่า การเรียนรู้เรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ในกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาต่างกันได้ผลในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ สติปัญญาไม่มีผลต่อการเรียนรู้คุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แสดงว่าคุณธรรมนี้สอนได้ในเด็กทุกระดับสติปัญญา ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แบนคูรา และแมคโดนัลด์ (Bandura & McDonald. 1963 : 372) ได้ทำการทดลองกับเด็กกลุ่มอายุ 5 - 11 ปี พบว่าถ้าให้วิธีการสอนที่ถูกต้อง เช่น ให้การเลียนแบบ และการให้รางวัลจะสามารถทำให้เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้จริยธรรมเท่ากัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โทแวน และคณะ (Cowan, Langen, Heavenrich และ Nathanson. 1969 : 372 - 374) ซึ่งได้ทำการวิจัยเลียนแบบ แบนคูรา เขาทำกับเด็กประถม แต่เขาได้ปรับปรุงแผนการสอนให้มีระบบมากขึ้นเกี่ยวกับการให้รางวัลการแก้พฤติกรรมและการเรียนรู้ทางจริยธรรมในขณะที่เสนอสถานการณ์ไว้ พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด และผลการเปลี่ยนแปลงก็คงอยู่ไปหลายอาทิตย์ ซึ่งผลสรุปของเขาที่ได้ก็คือ การตัดสินใจทางจริยธรรมของเด็กสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้โดยกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับสติปัญญาหรือระดับอายุ

และจากการศึกษาถึงอิทธิพลของวิธีสอนว่าจะส่งผลต่อการรับรู้คุณธรรม เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันหรือไม่ พบว่า การสอนคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันั้น ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนไม่ว่าจะมีระดับสติปัญญาในชั้นใดก็ตาม สามารถสอนวิธีใดก็ได้ เช่น วิธีกลุ่มสัมพันธ์ หรือวิธีสอนแบบธรรมคา แต่ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่าวิธีสอนแบบธรรมคา ดังนั้นจึงควรใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์สอนคุณธรรมให้กับเด็กทุกระดับสติปัญญา จะช่วยให้การปลูกฝังคุณธรรม

ได้ผลดียิ่งขึ้น และเมื่อระดับสติปัญญาไม่มีผลต่อวิธีสอนที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมย่อมกระทำได้ดีกับเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม หรือต่ำกว่าได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมหลายคน (อ้างอิงจากทิพย์สุตา นิลสินขพ 2523 : 2) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะเกิดขึ้นในช่วง 10 ปีแรกของชีวิตมนุษย์ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าวันเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดก็ตาม ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมควรจะเริ่มตั้งแต่วัยทารกและวัยเด็ก เพื่อเป็นการเตรียมตัวเด็กให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมเด็กในช่วงวัยดังกล่าว ควรจะได้รับการปลูกฝังค่านิยมจริยธรรมมากกว่าในช่วงอื่น ๆ ของชีวิต (ทิพย์สุตา นิลสินขพ 2523 : 3)

ในการสอนหรือปลูกฝังคุณธรรมเรื่องใดก็ตาม ผู้สอนต่างก็มีความมุ่งหวังที่จะให้สิ่งที่สอนหรือสิ่งที่ปลูกฝังนั้นติดอยู่กับผู้เรียนให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ดังนั้นจึงได้ศึกษาถึงความคงทนของการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมของกลุ่มที่ใช้วิธีสอนต่างกัน พบว่า กลุ่มที่ใช้วิธีสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมคามีความคงทนในการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีความคงทนในการเรียนรู้และมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ลดลง สำหรับความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมในแต่ละกลุ่มนั้นมีผลแตกต่างกัน คือ กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ไม่มีความคงทนของทัศนคติ แต่ไม่ลดลง ส่วนกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมคา และกลุ่มควบคุมนั้นนอกจากไม่มีความคงทนของทัศนคติแล้วยังมีแนวโน้มที่จะลดลงด้วย การที่กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมคา ยังมีมีความคงทนในด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมอยู่ เนื่องมาจากการจำได้ ความเข้าใจในเนื้อหา ความประทับใจในการเรียนการสอน ถึงแม้ว่าระยะเวลาจะทำให้ลืมไปบ้าง แต่ความคงทนก็ยังมีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการจำ ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลายวิธี แต่วิธีหนึ่งก็คือ การจำได้ (recognition) หมายถึง การแสดงว่าได้เคยรู้จักหรือคุ้นเคยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาก่อน

หรือไม่ ซึ่งจะแสดงให้เห็นโค้กคือเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา (เอนกกุล กริแสง 2514 : 210) เน้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนเรื่องสภาพอ่อนน้อมเด็กได้เคยรู้จักและคุ้นเคยมาก่อน เมื่อทั้งไปสักกระยะหนึ่ง เมื่อพบกับข้อสอบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ทำให้เกิดการจำได้ จึงเป็นผลทำให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้

สำหรับทัศนคติที่พบว่าไม่มีความคงทนนั้นเนื่องมาจากคนเรานั้นจะมีความคงทนของทัศนคติไม่ได้ขึ้นอยู่กับความจำได้ประการเดียว แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง ดังเช่น อาภา ธนิตขาง (อาภา ธนิตขาง 2521 : 3) ได้กล่าวว่า การที่คนเราจะทำอะไรจนติดเป็นนิสัยหรือคงทนนั้นมีองค์ประกอบใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการคือ

1. แรงจูงใจ ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลอยากกระทำ
2. ตัวเสริมกำลังช่วยให้เกิดกำลังใจ
3. ความคงเส้นคงวาคือได้รับการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

แต่การสอนที่ได้ให้กับผู้เรียนทั้งกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติไม่ได้สอดคล้องกับองค์ประกอบนี้ทั้งหมดโดยเฉพาะ ไม่ได้กลับมาย้ำหรือปฏิบัติต่อ จึงไม่เกิดความคงทนของทัศนคติ เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่จะสอนจริยธรรมเรื่องสภาพอ่อนน้อมให้ได้ผลก็จะต้องกระทำซ้ำ กระทำบ่อย ๆ อีกบ่อย ๆ เท่าที่โอกาสจะอำนวย

สำหรับในบางกลุ่ม เช่น กลุ่มที่ใช้วิธีสอนธรรมชาติและกลุ่มควบคุมนั้น ไม่มีความคงทนและยังมีแนวโน้มที่ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากก่อนการทดลองนั้นผู้เรียนตื่นเต้นและสนใจในกระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเรื่องมีวัชระกับสิทธิปัญหาตามทฤษฎีของเพียเจต์ ทำให้เด็กสนใจในการทำแบบทดสอบมากกว่าปกติ แต่พอถึงช่วงไปแล้ว 1 เดือนครั้ง กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ต่อเนื่อง ผลของการทดสอบจึงลดลง โดยเฉพาะ 1 เดือนหลังจากการทดลองเด็กลืมความรู้ไปบ้างทำให้ทัศนคติทางดีออกไปซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยา

เกี่ยวกับสาเหตุของการล้มเหลวหนึ่งคือ การไม่ใช้ (Passive decay through disuse) ซึ่งนักจิตวิทยาอธิบายว่า การลืมเป็นการที่ความจำค่อย ๆ จางไปเนื่องจากไม่ใช้เป็นเวลานาน ๆ ยิ่งในที่สับสน ก็จะลืมโดยสิ้นเชิง (เอนกกุลกริแสง 2514 : 213) การรับรู้คุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมก็เช่นกัน ลางเลือนไปเพราะสอนเพียงครั้งเดียวไม่ได้กลับมาทบทวนซ้ำอีก

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชา มีความคงทนของการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม กลุ่มควบคุมไม่มีความคงทน และความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อม ทั้ง 3 กลุ่ม ไม่มีความคงทนของการเรียนรู้เลย แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าแต่ละกลุ่มมีความคงทนของการเรียนรู้ต่างกันหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมจากคะแนนการสอบครั้งที่ 3 พบว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนในการเรียนรู้ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมชา ส่วนความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมนั้น กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของทัศนคติสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชา มีความคงทนของทัศนคติไม่ต่างจากกลุ่มควบคุม

การมีความคงทนของการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชา ไม่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดเนื้อหาตามเท่า ๆ กัน และเกิดการจำได้ โดยไม่ต้องคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลต่าง ๆ มากนัก อาศัยความจำเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ความคงทนในการเรียนรู้ของ 2 กลุ่มนี้ จึงไม่แตกต่างกัน ส่วนทางด้านทัศนคตินั้นจำเป็นต้องคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล มีระยะเวลาในการวิเคราะห์พอสมควร ใฝ่ลงมือปฏิบัติ

ได้ค้นพบด้วยตัวเอง มีแรงจูงใจ มีตัวเสริมกำลังเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของการกระทำอยู่ตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งเหล่านี้สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติและพัฒนาทัศนคติขึ้นได้ เช่นเดียวกับที่ แม็ก กวาย (McGuire, 1969 : 155) กล่าวว่า ทัศนคติจะพัฒนาขึ้นได้ถ้าได้รับการเรียนรู้ ได้มีประสบการณ์ต่าง ๆ และการที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ก็โดยการชี้แจงอภิปราย เพื่อให้เด็กเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง วิธีการที่กล่าวมานี้ สอดคล้องกับหลักการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เมื่อมีการศึกษาจึงพบว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความคงทนของทัศนคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม เนื่องจากทัศนคติได้พัฒนาขึ้นจากวิธีสอนด้วยกลุ่มสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

ทางการศึกษา

1. ทางโรงเรียนควรเน้นให้ครูทุกคนโดยเฉพาะครูที่ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น เห็นความสำคัญของจริยธรรม เช่น คัดเลือกครูที่มีความสนใจ มีความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการสอนจริยธรรม เห็นความสำคัญของการฝึกลักษณะนิสัย นอกจากนั้นควรทำการอบรมครูที่สอนวิชานี้ให้มีทักษะในการสอนคุณธรรมให้ดีขึ้นด้วย และควรจัดกิจกรรมการสอนให้น่าสนใจ และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกระทำโดยอาศัยกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้วิชานี้ไม่น่าเบื่อ
2. ควรใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์สอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมแทนวิธีสอนธรรมดาหรือการบอกกล่าว ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และครูที่สอนด้วยกิจกรรมนี้ควรจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคในการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยเฉพาะ เพื่อนำไปใช้ได้อย่างจริงจังและถูกต้อง
3. ในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมควรสอนในเด็กตั้งแต่วัยเริ่มเข้าเรียน โดยสอดแทรกเข้าไปในทุกวิชาที่สอน ครั้งแรกฝึกให้ทำตามกลุ่มไปก่อน และต่อไปให้

เข้าใจถึงเหตุผลในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ได้เมื่ออยู่ในวัยอันสมควร

4. ผู้มีหน้าที่จัดหลักสูตรควรจะได้มีการเตรียมและกลั่นกรองเนื้อหาและ กิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก

5. สิ่งจำเป็นในการสอนเรื่องสภาพอ่อนนุ่ม ควรจะชักเปลี่ยนให้มี ลักษณะเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

6. การสอนเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมควรจะได้มีการสอนต่อเนื่องในทุก ระดับชั้น โดยให้มีเนื้อหาที่ง่ายตามวัยของเด็ก

7. ในการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เมื่อพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมเกิน ตรงกับจุดที่ต้องการวิเคราะห์ ควรจะชี้ให้เห็นทันที จะทำให้เขาสามารถเปลี่ยนแปลง ทัศนคติได้ และควรจะทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้งหนึ่งในเวลาที่เหมาะสมแล้วสังเกตว่า พฤติกรรมเดิมจะเปลี่ยนไปหรือไม่

8. ในขณะที่สอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ควรประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรม เกี่ยวกับคุณธรรมที่สอนว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

9. ในการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เมื่อพบว่ามีเด็กที่มีพฤติกรรม ที่เกิน , ควรจะศึกษาเขาในระยะยาวเพื่อการเปลี่ยนแปลง และช่วยแก้ไขให้เป็นพฤติกรรม ที่พึงประสงค์

ทางการวิจัย

1. ควรจะมีการวิจัยกับเด็กที่มีระดับสติปัญญาในชั้นต่ำกว่านี้

2. สำหรับการวิจัยเรื่องสภาพอ่อนนุ่ม ควรจะได้มีการศึกษา ตัวแปรอื่น ๆ ด้วย เช่น การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในห้องเรียน การรับรู้ทางสังคมของเด็ก เป็นต้น

3. ในการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนควรทำในชั้น ภาคเรียนของปีการศึกษา เนื่องจากจะได้ติดตามผลของการทดสอบได้อย่างครบถ้วน และไม่เป็นการรบกวนเวลาเรียนของเด็กมากเกินไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กาญจนา คำสุวรรณ และนิตยา เสาร์มณี จิตวิทยาเบื้องต้น สำนักพิมพ์การเวก

2521, 408 หน้า

การศาสนา, กรม กองวัฒนธรรม ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย โรงพิมพ์การศาสนา

2521, 172 หน้า

การศาสนา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือครูจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2522, 120 หน้า

ทองแก้ว เจริญอักษร "การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์"

ครูศาสตร์ 2 : 36 - 56 มีนาคม - เมษายน 2522

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

สำนักนายกรัฐมนตรี, 2517, 152 หน้า

ควน ขาวหนู หน่วยการสอนสังคมศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยมให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนต้น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 124 หน้า

จัญญ พลนอก แบบเรียนหน้าที่ - ศีลธรรม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชนบุรี : สื่อการค้า,

2503, 42 หน้า

เจียม เคหะรูป ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2518, 230 หน้า อุดรธานี

นันทนา ภาคบงกช การสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ด้วยกระบวนการกลุ่ม วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 164 หน้า

อุดรธานี

ชัยพร วิชาวุธ "พัฒนาการใหม่ในวิชาจิตวิทยาการเรียนและการจำ" ศูนย์ศึกษา

3 : 90 - 91 มกราคม - กันยายน 2519

ทิทยา สุวรรณชฎ "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม" พัฒนบริหารศาสตร์

4 : 602 - 604 ตุลาคม 2520

ทองเคื่อน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม รายงานการวิจัยจริยธรรมของ

เยาวชนไทย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2520, 244 หน้า

ทวี บุญยเกตุ าวณา พอสอนลูก พระนคร เจริญวิทย์การพิมพ์ 2521, 296 หน้า

ทิพย์สุภา นิลสินธุ การสร้างแบบทดสอบความพร้อมด้านจริยธรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 56 หน้า อัดสำเนา

ติศนา แชนมณี เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องการทำงานกลุ่ม ประจำวันที่ 6 - 9

มกราคม 2519 สภาอากาศไทย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เอกสารอัดสำเนา

_____ บรรณาธิการ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์

2522, 249 หน้า

ปัญชา ศรีประมณ กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ (Group Dynamic) อมรินทร์

การพิมพ์ 2521, 253 หน้า

ปัทมา เทพอักษรพงศ์ การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม วิทยานิพนธ์

ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 182 หน้า อัดสำเนา

แปลก สนธิรักษ์ ระเบียบสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา โรงพิมพ์คุรุสภา

"ม.ป.ป." 96 หน้า

_____ วิชาศีลธรรม - วัฒนธรรม ม.ศ. 3 อักษรเจริญทัศน์ 2520, 96 หน้า

แปลก สนธิรักษ์ และเปลื้อง ณ นคร ศีลธรรม ประโยคประถมศึกษาตอนปลาย

ไทยวัฒนาพานิช 2511 130 หน้า

✓ วัชรวิ เอี่ยมทัศน์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์หน่วย "ร้อยละ" โดย

วิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 175 หน้า อัดสำเนา

เพ็ญจันทร์ กุประเสริฐ การสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512, 92 หน้า
อักษราเนา

เยาวพา เกษะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 294 หน้า อักษราเนา

เลขา ปิยะอัจฉริยะ "หน้าที่ของครูยุคใหม่" วารสารครูศาสตร์ 1 : 5 - 6 มีนาคม
- เมษายน 2522

วรรณิ์ คีวกุล การทดลองการถ่ายทอดค่านิยมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัด
นครปฐม วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2524, 50 หน้า อักษราเนา

วิชากร, กรม กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2520, 442 หน้า

_____ หลักสูตรใหม่ : เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง)
โรงพิมพ์การศาสนา 2521, 19 หน้า

_____ คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร 2521, 182 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2523, 181 หน้า

วิรัช จาปนอม การศึกษาเปรียบเทียบการคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์และการ
คิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับอายุ 13 และ 15 ปี ในกรุงเทพมหานคร
และในชนบท วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2520, 73 หน้า อักษราเนา

สถิตย์ นิยมญาติ "เราจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้อื่นได้อย่างไร" นิเทศสาร 2 : 15
- 23 มกราคม 2518

- วณเกียรติ ทิพย์ทัศน์ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กในเมืองและชนบทในเรื่องความคิดในชั้นปฏิบัติการคว้นนามธรรมและสิ่งที่มีค่าความน่าจะเป็น ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 82 หน้า อักสำเนา
- วณาท พงษ์กุล จิตวิทยาทั่วไป โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ 2522, 357 หน้า
- วโรช บัวศรี "คตินิยมและแนวทางการศึกษาของไทยในอนาคต" รายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 3 กรมสามัญศึกษา 2512, หน้า 35
- วราพรหม พวงจันเพชร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 145 หน้า อักสำเนา
- วรวัช ศิริวัช ม.ร.ว. "การสอนจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา" ประถมศึกษา 2 : 44 - 46 มกราคม 2521
- วริยา เหมตะศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 48 หน้า อักสำเนา
- วริมิศิริ เมนะเศวต การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย "โรงเรียนประถมศึกษา" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนและธรรมคาในชั้น ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 190 หน้า อักสำเนา
- วราภร ภูณัดช่วง "แนวคิดในการสอนวิชาจริยศึกษากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย" ประถมศึกษา 5 : 2 - 5 ธันวาคม 2521
- วสุพร ทองอุไทย แผนวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมศาสตร์ โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล 2523, 448 หน้า
- วณกกุล กริมแสง จิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก 2514, - 267 หน้า
- วณอ บุญปกาศ หงสกุล แบบเรียนศีลธรรม ไทยวัฒนาพานิช 2515, 82 หน้า

- Baron, Robert A., Byrne D. and Griffitt William. Social Psychology. Boston. Allyn and Bacon, Inc., 1974. 580 p.
- Bonner, Herbert. Group Dynamics. Principle and Application. New York : The Ronald Press Comp. 1959. 537 p
- Bull, Norman J. Moral Education. London, Routledge & Kegan Paul, 1969. 303 p.
- Fan, Chao-Teh. Item Analysis Table. Princetons, New Jersey, Educational Testing Service, 1952. 32 p.
- Flavell, J.H. The Developmental Psychology to Jean Piaget. New York, D. Van Nostrand Company, Inc., 1963. 427 p.
- Ferguson, George. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3 rd.ed., New York, McGraw-Hill, 1971. 429 p.
- Hoffman, M.L. "Moral Development," in Carmichael 's Manual of Child Development. v.2, p.261-360, ed.by P.H. Mussen. New York, Jhon Wiley and Sons, Inc., 1970.
- Kay, W. Moral Education. London, George Allen and Unwin Ltd. 1975.
- Piaget, Jean. The Moral Judgement of the Child, trans by Marjorie Gabrion. New York, Collier Books, 1962. 410 p.
- _____. The Origins of Intelligence in Children. trans. by Margaret Cook. New York, International University Press, 1952. 419 p.
- Richard M. Gross and Dwight D. Allen "Evaluation in Social Study Classroom" Social Education 3 : 207-208 November, 1967.
- Tisana Uonsame, A Model for Pre-Service Teacher Training in Human Relations for Thailand (Unpublished Ph.D. Thesis, Orizona State University, 1972. p. 158-159.
- Winer, B.J. Statistical Principle in Experimental Design 2nd edition, McGraw-Hill; New York, 1971. 907 p.
- Zimbardo, Philip and Ebbe E. Ebbesen. Influencing Attitudes and Changing behavior. Menlo Park, 1970. 162 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ประกอบไปด้วย

ภาคผนวก ก. คือ

แบบทดสอบวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์

ภาคผนวก ข. ประกอบไปด้วย

1. ตารางกำหนดน้ำหนักและเนื้อหาข้อสอบ
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนน้อม
3. ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
4. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนน้อม
5. ค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์ตามรายข้อของแบบสอบถามวัดทัศนคติ

ภาคผนวก ค. ประกอบไปด้วย

1. โครงการสอนเรื่องสภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
2. โครงการสอนเรื่องสภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีธรรมคา
3. เนื้อหาเรื่องสภาพอ่อนน้อม

ภาคผนวก ง. คือ

ตารางทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาคผนวก ก
แบบทดสอบวัดระดับสติปัญญา
ทางแนวคิดของเพียเจต์

แบบทดสอบวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิด
ของเพียเจต์ ประกอบไปด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

ก. เครื่องมือวัดการรวมประเภท (Class Inclusion) ใช้เครื่องมือสร้างขึ้น
โดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นแนวทาง

- อุปกรณ์ 1. ดอกกุหลาบสีชมพู 10 ดอก
2. ดอกเบญจมาศสีเหลือง 2 ดอก

วิธีการในการทดสอบมีลักษณะดังนี้

1. แนะนำอุปกรณ์

- ดอกกุหลาบพลาสติกสีชมพู 10 ดอก
- ดอกเบญจมาศสีเหลือง 2 ดอก

2. แนะนำให้เด็กรู้จักชื่อของดอกไม้ (ถ้าเด็กไม่รู้จักอาจใช้เรียกชื่อสีของดอกไม้แทนก็ได้)

- เราเรียกทั้งหมดนี้ว่าอะไร
- กุหลาบเป็นดอกไม้หรือเปล่า
- และดอกเบญจมาศเป็นดอกไม้หรือไม่
- ทั้งหมดนี้เราเรียกว่าเป็นชื่ออะไร

3. ในกำ (ข้อ) นี้มีดอกกุหลาบมากกว่าหรือดอกไม้มากกว่า

- ก. ถ้าเด็กตอบว่ามีดอกไม้มากกว่า ครูก็จะซักถามเพื่อให้แน่ใจในคำตอบนี้เช่น
ถามว่า

- ทำไมถึงว่ามีดอกไม้มากกว่า

(คำว่าดอกไม้หมายถึงดอกไม้ทั้งหมด/ดอกไม้ทั้งหมดไม่ใช่มีแค่ดอกกุหลาบอย่างเดียว)

- ข. ถ้าเด็กตอบว่ามีดอกกุหลาบมากกว่าครูจะซักถามต่อไปว่า

- ทำไมดอกกุหลาบจึงมีมากกว่าดอกไม้

(เด็กมีความเข้าใจในคำว่า "ดอกไม้" ว่าเป็นอะไร)

- ค. ถ้าเด็กตอบอย่างอื่นก็แสดงว่าเด็กไม่เข้าใจในคำถามดังนั้นจึงต้องถามใหญ่
แล้วทวนคำถามตามข้อ ก. กับข้อ ข.

4. เด็ก 2 คนต้องการทำดอกไม้ให้เป็นของขวัญหนึ่ง ดังนั้นครูจึงให้ดอกกุหลาบทั้งหมดแก่เด็กคนแรก เด็กคนนั้นเอาไปกำและส่งคืนให้ครูให้ดอกไม้ทั้งหมดแก่เด็กคนที่ 2 เขาเอาไปกำแล้วส่งคืนให้ครูใครจะมีดอกไม้มากกว่ากัน เด็กคนแรกหรือเด็กคนที่สอง

-ทำไม?

(ผู้ทดลองจะซักถามเพื่อความแน่ใจในคำตอบของเด็ก ถ้าเด็กไม่เข้าใจคำถามผู้ทดลองจะถามซ้ำใหม่โดยจะหยุดถามเป็นตอน ๆ คือจะหยุดหลังจากพูดถึงเด็กคนแรกแล้วถามว่า "เด็กคนแรกได้อะไร?" แล้วจึงพูดถึงเด็กคนที่สอง แล้วถามว่า "เด็กคนที่สองได้อะไร?" แล้วจึงถามต่อไปว่า "ใครมีดอกไม้ให้มากกว่ากัน?")

5. ถ้าครูให้ดอกกุหลาบแก่หนูทั้งหมดจะเหลืออะไรอยู่ในช้อน?

-ทำไม?

-และถ้าครูให้ดอกไม้แก่หนูทั้งหมดจะมีดอกอะไรเหลืออยู่ในช้อน?

-ทำไม?

6. ในโลกนี้ หนูคิดว่ามีดอกกุหลาบมากกว่าหรือมีดอกไม้มากกว่า?

-ทำไม?

(เมื่อถามจบแล้ว ผู้ทดลองอาจจะกลับไปถามในคำถามตอนต้น ๆ ใหม่ซึ่งคิดว่าเด็กยังไม่เข้าใจก็ได้ ทั้งนี้เพื่อพิสูจน์ให้แน่ใจว่าเด็กรู้หรือไม่จริง ๆ)

ข. เครื่องมือวัดการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง (Conservation of Continuous Quantity) หรือ (water) จะใช้เครื่องมือที่สร้างมาจากแนวคิดของเพียเจต์

อุปกรณ์ 1. แก้วน้ำขนาดเท่ากัน 2 ใบ บรรจุน้ำเท่ากัน

2. แก้วทรงสูงปากแคบ

3. แก้วน้ำทรงเตี้ยปากกว้าง

4. แก้วน้ำขนาดเล็ก 4 ใบ เท่า ๆ กัน

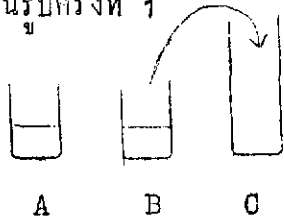
วิธีการในการทดสอบมีลักษณะ ดังนี้

1. แนะนำอุปกรณ์

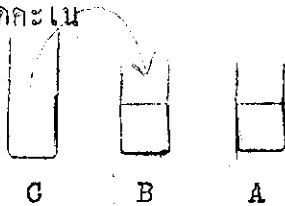
- $A = B$
- ทำไม?
- ถ้าเด็กตอบว่า $A \neq B$ ก็ให้เขาทำให้เท่ากัน

2. เปลี่ยนรูปครั้งที่ 1

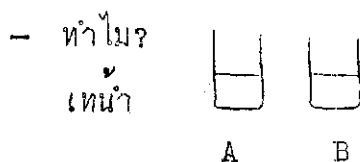

- น้ำใน 2 แก้วนี้ (A กับ C) เท่ากันไหม? หรือน้ำในแก้วหนึ่งมากกว่าน้ำในอีกแก้วหนึ่ง
- ทำไม?

3. ให้คาคะเน

- ถ้ารินน้ำจากแก้วนี้ (C) กลับมาในแก้วนี้ (B) แล้วมันจะเท่ากับน้ำในแก้ว A ไหม?

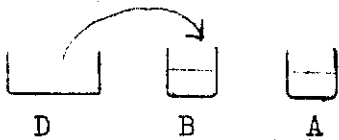

4. เปลี่ยนรูปครั้งที่ 2

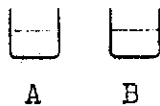

- น้ำใน 2 แก้วนี้ (A กับ D) เท่ากันไหม? หรือน้ำในแก้วหนึ่งมากกว่าในอีกแก้วหนึ่ง
- ทำไม?

5. ให้คาดคะเน

- ถ้ารินน้ำจากแก้วนี้ (D) กลับมาในแก้วนี้แล้ว มันจะเท่ากับน้ำในแก้ว A ไหม?
- ทำไม? - เหน้า

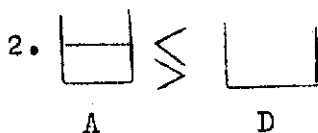
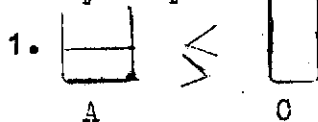
6. เปลี่ยนรูปครั้งที่ 3

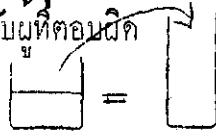
- น้ำในแก้วนี้ (A) และน้ำ 4 แก้วนี้ (E + F + G + H) เท่ากันไหม? หรือว่าแก้วไหนมีน้ำมากกว่ากัน
- ทำไม?

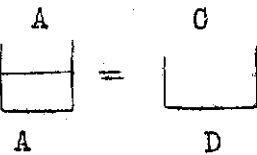
7. แน่ในทางตรงกันข้าม

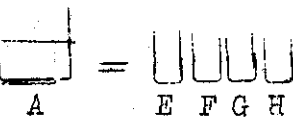
ก. สำหรับผู้ที่ตอบถูกมาหมด

ข. สำหรับผู้ที่ค่อนข้างดี

1.

2.

3.

ค. เครื่องมือวัดเรื่องการอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of Weight)

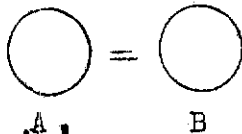
ใช้เครื่องมือที่สร้างจากแนวความคิดของเพียเจต์

อุปกรณ์ คินน้ำมัน 2 ก้อนหนักเท่ากันปั้นให้กลมเหมือนกัน

วิธีการในการทดสอบมีลักษณะ ดังนี้

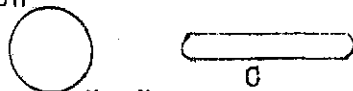
1. แนะนำอุปกรณ์

- คาชั่ง
- คินน้ำมัน 2 ก้อนเท่ากัน

2. เปลี่ยนรูปครั้งที่ 1

- ไล่กรอก

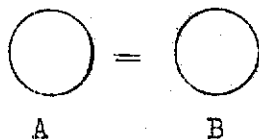

- คินน้ำมัน 2 ก้อนนี้ (A กับ C) หนักเท่ากันไหม หรือว่าก้อนหนึ่งหนักกว่าอีกก้อนหนึ่ง
- ทำไม?

3. ให้คาดคะเน

- ถ้าปั้นคินน้ำมันรูปไล่กรอกกลับไปเป็นรูปกลมแล้ว มันจะหนักเท่ากันกับอีกก้อนหนึ่ง (A) ไหม

- ทำไม?
- เปลี่ยนคินน้ำมันกลับมาในรูป

4. เปลี่ยนรูปครั้งที่ 2

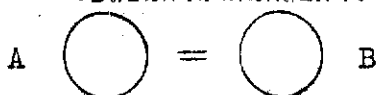
- กลมแบน

- คินน้ำมัน 2 ก้อนนี้ (A กับ D) หนักเท่ากันไหม หรือว่าก้อนหนึ่งหนักกว่าอีกก้อนหนึ่ง
- ทำไม?

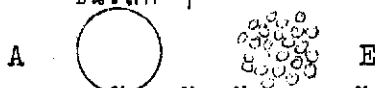
5. ให้คาดคะเน

- ถ้าปั้นคินน้ำมันรูปกลมแบนกลับไปเป็นรูปกลมแล้ว มันจะหนักเท่ากันกับอีกก้อนหนึ่งไหม?
- ทำไม?
- เปลี่ยนคินน้ำมันกลับมาในรูป

6. เปลี่ยนรูปครั้งที่ 3

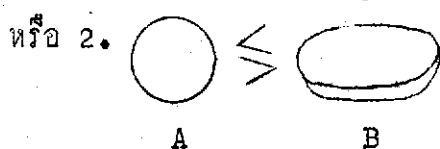
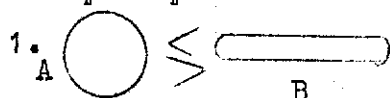
- ชิ้นเล็ก ๆ

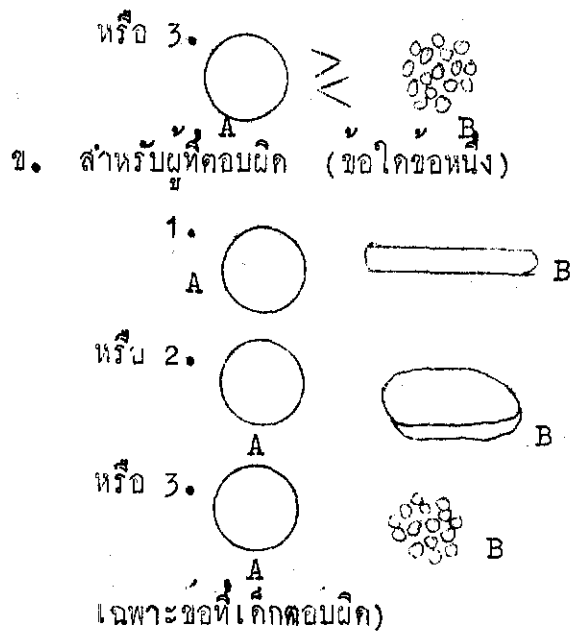

- คินน้ำมันก้อนนี้และกองนี้ (A กับ E) เท่ากันไหม หรือว่าอันไหนมากกว่ากัน
- ทำไม?

7. แน่ในทางตรงกันข้าม

- ก. สำหรับผู้ที่ตอบถูกต้อง

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับเครื่องมือในข้อ ก ข และ ค นั้นมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทำถูกต้องอธิบายถูกต้องชัดเจนให้ 4 คะแนน

ทำถูกต้องอธิบายถูกต้องแต่ไม่ชัดเจนให้ 3 คะแนน

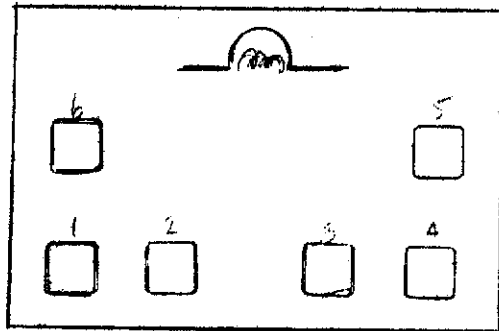
ทำถูกต้องอธิบายถูกต้องบ้างผิดบ้างให้ 2 คะแนน

ทำถูกต้องอธิบายไม่ถูกต้องให้ 1 คะแนน

ทำผิด อธิบายไม่ได้ 0 คะแนน

ง. เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการค่ายนามธรรม จะใช้เครื่องมือวัด
 ด้านการนำมารวมกัน (Combination) ซึ่งสมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ (สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์
 2522 : 29) (Combination of Colored and Colorless Chemical Bodies)
 ของอินเฮลเดอร์ และเพียเจต์ (Inhelder and Piaget) เครื่องมือนี้จะใช้หลังจากที่เด็ก
 สามารถทำแบบทดสอบขั้นรูปตามได้สมบูรณ์

เครื่องมือมีลักษณะเป็นแผงอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประกอบด้วยสวิตช์ 6 อัน และ
 หลอดไฟ 1 ดวง (กึ่งภาพ 1)

ภาพ 1 แสดงเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาขั้นปฏิบัติการคำนวณรวม

การต่อวงจรภายในแผงอุปกรณ์ไฟฟ้านี้จะต่อเพื่อทำให้หลอดไฟสว่างได้ 3 วิธี คือ เมื่อกดสวิตช์หมายเลข 6 กับ 5 ($6 + 5$) หมายเลข 1 กับ 3 กับ 5 ($1 + 3 + 5$) หมายเลข 1 กับ 2 กับ 3 กับ 5 ($1 + 2 + 3 + 5$) ถ้ากดวิธีอื่นนอกเหนือจาก 3 วิธีนี้ หลอดไฟจะไม่สว่าง

วิธีทดสอบ จะทดสอบเด็กเป็นรายบุคคลโดยวิธีดำเนินการดังนี้

1. ผู้ทดสอบแสดงเครื่องมือให้เด็กดูว่ามีสวิตช์ 6 อัน คือ หมายเลข 1 - 6 และหลอดไฟ 1 ดวง
2. ผู้ทดสอบกดสวิตช์หมายเลข 6 และ 5 ให้เด็กสังเกตพบว่าหลอดไฟสว่าง
3. ผู้ทดสอบให้เด็กทดลองหาว่า สวิตช์ 4 อัน ที่อยู่ในแนวเดียวกัน คือ สวิตช์หมายเลข 1 - 4 อันใดเมื่อกดรวมกับหมายเลข 5 แล้วทำให้หลอดไฟสว่างได้ เช่นเดียวกันกับสวิตช์หมายเลข 6
4. เมื่อเด็กเริ่มทำการทดลองผู้ทดสอบจะต้องคอยเตือนเด็กเสมอว่าเมื่อกดสวิตช์หมายเลข 5 ซึ่งต้องกดเป็นอันสุดท้าย ในแต่ละวิธีแล้ว ไม่ว่าหลอดไฟจะสว่างหรือไม่ก็ตาม จะต้องกดสวิตช์ที่กดค้างไว้กลับคืนทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มทดลองวิธีอื่นต่อไป
5. ในการทดลองครั้งแรก ๆ เด็กจะทดลองกดสวิตช์อันใดอันหนึ่ง 4 อัน แล้วกดสวิตช์หมายเลข 5 จนครบทั้ง 4 อัน ซึ่งปรากฏว่าไม่มีสวิตช์อันใดจะทำให้หลอดไฟสว่างได้ผู้ทดสอบจะต้องพยายามชักจูงให้เด็กคิดหาวิธีเลือกกดสวิตช์นอกเหนือไปจากที่เด็กเคยลองแล้ว และจะต้องตอบคำถามที่เด็กสงสัยไม่บอกคำตอบหรือชี้แนะวิธีเลือกกดสวิตช์ให้กับเด็ก

6. เมื่อเด็กกศวิทย์ทำให้หลอดไฟสว่างได้แล้ว ผู้ทดสอบจะต้องชักจูงให้เด็กพยายามทดสอบกศวิทย์วิธีอื่น ๆ ต่อไป จนกระทั่งเด็กยืนยันว่าครบทุกวิธีแล้วจึงหยุดการทดลอง

เกณฑ์การตัดสินว่าเด็กได้ทั้งจากการทำแบบทดสอบชุดนี้ได้อย่างมีระบบ คือ

- สององค์ประกอบได้หมด
- สามองค์ประกอบได้อย่างน้อยหนึ่งในสอง

เมื่อวัดด้วยแบบทดสอบข้างต้นแล้วก็คัดเลือกเด็กไว้ตามประเภทดังนี้

ก. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมคือ เด็กที่ทำคะแนนอยู่ในระหว่าง 6 - 9 คะแนน

จำนวน 30 คน

ข. ขั้นรูปธรรมคือ เด็กที่ทำคะแนนได้เต็ม คือ 12 คะแนน จำนวน 30 คน

ค. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมคือเด็กที่ทำการทดลองด้วยเครื่องมือวัดด้านการนำ

มารวมกันได้อย่างมีระบบ

ภาคผนวก ข.

- ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ
- แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องสภาพอ่อนนุ่ม
- ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
- แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนนุ่ม
- ค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์ตามรายข้อของแบบสอบถามวัดทัศนคติ

ตารางกำหนดเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อเรื่อง	จำนวน ชั่วโมง ที่สอน	จำนวน ข้อทดสอบ ความรู้	จำนวนแบบ ทดสอบ ทักษะ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
1. ความหมายของคำว่า สุขภาพอนามัย	50 นาที	4		1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอก ความหมายของคำว่าสุขภาพ อนามัยได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอก ลักษณะของคนที่มีความสุขภาพ อนามัยได้	<u>ข้อสอบความรู้</u> 1, 5, 6, 1
2. ความสำคัญของความ สุขภาพและมารยาทอัน ดีงาม	30 นาที	2	6	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่า ความสำคัญของการอนามัยและมารยาท อันดีงามมีความสำคัญต่อชีวิตอย่างไร 2. ให้นักเรียนสามารถยกตัวอย่าง ของความสำคัญของความสุขภาพ อนามัยและมารยาทอันดีงามได้	<u>ข้อสอบความรู้</u> 26, 39 <u>แบบสอบถาม</u> <u>วัดทัศนคติ</u> 9, 12, 15, 22, 23, 28

เนื้อเรื่อง	จำนวน ตัวโหม่ง ที่สอน	จำนวน ข้อทดสอบ ความรู้	จำนวนแบบ ทดสอบ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
3. ประโยชน์ของความ สุภาพอ่อนน้อมและโห ของควาไม่สุภาพ อ่อนน้อม	30 นาที	2	5	- ให้นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ ของความสุภาพอ่อนน้อมและโห ของควาไม่สุภาพอ่อนน้อมได้ - ให้นักเรียนสามารถยกตัวอย่าง ในจุดมุ่งหมายข้อ 1 ได้	<u>ข้อสอบความรู้</u> 18, 32 <u>แบบสอบถาม</u> <u>วัดทัศนคติ</u> 3, 17, 18, 19, 31 <u>ข้อสอบความรู้</u> 9, 33 <u>แบบสอบถาม</u> <u>วัดทัศนคติ</u> 1, 2, 3, 4, 6, 10, 13, 25
4. บุคคลที่เราควรแสดง ความสุภาพอ่อนน้อมควาย	20 นาที	2	8	- เพื่อให้นักเรียนบอกได้ว่าควรจะ แสดงความสุภาพอ่อนน้อมกับใคร - ให้นักเรียนบอกได้ว่าทำไม จึงต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม กับบุคคลนั้น ๆ - ให้นักเรียนสามารถยกตัวอย่าง ตามจุดมุ่งหมายข้อ 1 และ 2 ได้	25

ผู้เฝ้าระวัง	จำนวนชั่วโมงที่สอน	จำนวนข้อทดสอบความรู้	จำนวนแบบสอบถามที่สนทนาคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
5. หลักในการฝึกอบรม คนให้เป็นคนสุภาพ อ่อนน้อม	50 นาที	14	29	1. ให้ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า คนเรานั้นแสดงถึงความสุภาพ อ่อนน้อมได้ทางใดบ้าง 2. ให้ผู้เรียนบอกว่าการฝึก การแสดงความสุภาพอ่อนน้อม แต่ละทางนั้นแสดงออกได้อย่างไร และฝึกฝนได้อย่างไร 3. ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สุภาพหรือไมสุภาพทางไหน	<u>ข้อสอบความรู้</u> 2, 3, 7, 8, 10, 11, 12, 31, 34, 35, 36, 37 <u>แบบสอบถาม</u> <u>ทัศนคติ</u> 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31

เนื้อเรื่อง	จำนวน ชั่วโมง ที่สอน	จำนวน ข้อทดสอบ ความรู้	จำนวนแบบ สอบถาม ทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
6. มารยาทที่ควรรู้จัก	60 นาที	16	14	1. ให้เด็กเรียนบอกความหมายของคำว่า มารยาทและความจำเป็นของการมี มารยาทได้ 2. ให้เด็กเรียนสามารถบอกตัวอย่างมารยาทที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้ 3. ให้เด็กเรียนสามารถบอกได้ความหมายต่าง ๆ นั้นแสดงออกได้อย่างไร 4. ให้เด็กเรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรรมของบุคคลทั่วไปได้ว่าเขามี มารยาทที่ดีอย่างไรบ้างและมีมารยาทที่ไม่ดีอย่างไร ควรแก้ไขมารยาทที่ไม่ดีนั้นได้อย่างไร	<u>ข้อสอบความรู้</u> 4, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 38 <u>แบบสอบถามวัด</u> <u>ทัศนคติ</u> 1, 5, 7, 8, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25.

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม โดยให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกตอบข้อที่ถูก ผลคะแนนของการสอบฉบับนี้จะไม่มีผล กระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการ
ตอบแบบทดสอบ

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้เขียนเครื่องหมาย บนตัวอักษร ก. หรือ ข. หรือ ค. หรือ ง.
ลงในกระดาษคำตอบที่ตรงกับคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อละคำตอบเดียว

แบบทดสอบ

คำสั่ง โปรดพิจารณาเลือกข้อความที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- (๑) กิริยา วาจาที่ถึงาม สุภาพ เรียบร้อย (๑) ข้อใดเป็นการแสดงความมีสัมมาคารวะ เราเรียกว่าอะไร
- ก. นิสัย
 - ข. มารยาท
 - ค. อหยาศัย
 - ง. ความประพฤติ
- (๒) ผู้ที่จะเป็นผู้นำพร้อมทั้ง กาย วาจา และใจนั้น จะทำได้อย่างไร
- ก. การศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด
 - ข. หมั่นฝึกฝนบ่มนิสัยทีละน้อย
 - ค. ฝึกหัดจากผู้มีประสบการณ์และมีมารยาทดี
 - ง. เลียนแบบจากผู้ใหญ่ในสังคม
- (๓) เด็กคนหนึ่งไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ เช่นใดก็ตาม กิริยา ท่าทาง และวาจา ที่แสดงว่ากิริยาอาการของเด็กคนนี้เป็นเนื่องจากสาเหตุใด
- ก. มีความเฉลียวฉลาด
 - ข. เป็นผู้ที่อยู่ในสกุลสูง
 - ค. มีจิตใจที่คิดแต่ในทางกุศล
 - ง. ได้รับการกวักขันเข้มงวดอยู่เสมอ
- (๔) ข้อใดเป็นการแสดงความมีสัมมาคารวะ
- ก. เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ควรเดินตัวตรง แสดงความเคารพ
 - ข. เมื่อเดินสวนกับครูควรหลีกเลี่ยง ๆ เพื่อไม่ให้เกะกะทาง
 - ค. เมื่อพบกับผู้ใหญ่ควรใช้คำแทนตัวเองว่า "เรา"
 - ง. เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ควรพินิจเกาอี้
- (๕) ลักษณะของผู้ที่ใดชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อม
- ก. ปากว่าตาขยิบ
 - ข. พุทิตเป็นศรีแก่ปาก
 - ค. สำเนียงบอกภาษากิริยาบอกสกุล
 - ง. เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม
- (๖) ข้อใดต่อไปนี้แสดงถึงความไม่สุภาพอ่อนน้อม
- ก. พุดกับเพื่อนด้วยคำธรรมดา
 - ข. สงสัยตกท่ายเมื่อพบกับคนรู้จัก
 - ค. กล่าวคำชมเชยเพื่อนร่วมงานที่ทำงานดีกลับหลัง
 - ง. พุดเล่นกับผู้ใหญ่เพื่อแสดงความเป็นกันเอง

หมายเหตุ แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตาราง ค่าความยากง่าย p และค่าอำนาจจำแนก r ของแบบทดสอบวัดความรู้
ความเข้าใจในเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r
1	.44	.24	15	.42	.26	29	.56	.51
2	.32	.51	16	.59	.38	30	.56	.46
3	.31	.29	17	.63	.25	31	.40	.39
4	.48	.37	18	.22	.47	32	.41	.64
5	.52	.44	19	.24	.38	33	.23	.35
6	.65	.29	20	.56	.51	34	.49	.62
7	.42	.42	21	.55	.45	35	.49	.54
8	.78	.21	22	.54	.34	36	.66	.65
9	.67	.54	23	.73	.32	37	.54	.55
10	.28	.44	24	.61	.28	38	.64	.54
11	.28	.36	25	.32	.43	39	.66	.52
12	.35	.35	26	.71	.68	40	.40	.39
13	.52	.30	27	.43	.37			
14	.31	.23	28	.37	.25			

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อสภาพอ่อนน้อม

1. คำแนะนำ แบบสอบถามนี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด แต่ผู้ตอบแต่ละคนจะตอบแตกต่างกันไปตามความคิดเห็น ความรู้สึกและประสบการณ์เฉพาะตัว ขอให้ท่านอ่านข้อความอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาเลือกข้อความที่ตรงกับความรู้สึกจากใจจริงของท่านมากที่สุด
2. วิธีตอบให้ขีดเครื่องหมาย ลงบนตัวอักษร ก, ข, ค, ง หรือ จ ลงในกระดาษคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
3. แบบสอบถามนี้ไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนในการสอบภายในโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด แต่การตอบตามความรู้สึกจริงของท่านจะมีประโยชน์อย่างมากในการช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่เยาวชนรุ่นต่อไป ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้ออย่างจริงจัง

แบบสอบถาม

คำสั่ง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างต่อไปนี้แล้วเลือกประเมินความรู้สึกหรือความรู้สึกจริง ๆ ของท่านว่าอยู่ในระดับใด แล้วขีดเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่ตรงกับความรู้สึกจริง ๆ ของท่าน

- (๑) ในโรงเรียนแห่งหนึ่งขณะที่ครูศิริกำลังเดินลงบันไดมา ค.ช. ชาวักกำลังจะขึ้นไปหาครูอีกคนหนึ่งซึ่งสั่งให้รีบไปหา ถ้านักเรียนเป็น ค.ช. ชาวจะทำอย่างไร

- ก. รอให้ครูลงบันไดให้เรียบร้อยเสียก่อนเพราะครูเป็นผู้ใหญ่
- ข. เดินสวนขึ้นไปเพราะต้องรีบไปหาครูอีกคนหนึ่งตามคำสั่ง
- ค. หยุดทำความเคารพแสดงถึงความมีมารยาทและมีสัมมาคารวะ
- ง. กล่าวขอโทษครูเสียก่อนแล้ววิ่งไปเพราะครูอีกคนหนึ่งสั่งให้รีบไป
- จ. ควรเคารพหรือไหว้เพราะเป็นนักเรียนควรทำตามระเบียบของโรงเรียน

- (๒) ในขณะที่ครูสอนหนังสือบางครั้งก็มีการผิดพลาด เช่น เขียนผิด ค.ช. แกละก็อดหัวเราะไม่ได้ ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์เช่นนั้นจะทำเช่น ค.ช. แกละเพียงไร

- ก. ทำเช่นเดียวกับ ค.ช. แกละเพราะเป็นครูต้องระมัดระวังไม่ควรทำผิด
- ข. ทำเช่นเดียวกับ ค.ช. แกละเพราะครูอาจเป็นคนชอบตลกแต่ควรบอกให้ครูทราบ
- ค. ไม่ทำเพราะเป็นมารยาทที่ไม่ดีและแสดงถึงความไม่มีสัมมาคารวะและควรบอกให้ครูทราบ
- ง. ไม่ทำเพราะครูอาจจะผิดพลาดได้ควรบอกให้ครูทราบและแก้ไขใหม่
- จ. ไม่ทำเพราะครูอาจจะโกรธและครูก็เป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ให้ความรู้ควรนิ่งเฉย ๆ

หมายเหตุ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตาราง ค่าอ่านจากจำแนกวิเคราะห์ตามรายชื่อ ของแบบทดสอบทัศนคติต่อความสุภาพ
อ่อนน้อม

ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	2.07	12	2.0	23	3.53
2	2.24	13	5.4	24	2.5
3	3.58	14	3.43	25	2.25
4	2.0	15	6.82	26	6.7
5	4.61	16	3.87	27	3.8
6	2.8	17	3.77	28	3.88
7	1.86	18	3.3	29	4.0
8	4.27	19	3.47	30	5.03
9	3.29	20	2.34	31	1.94
10	1.81	21	5.59		
11	3.53	22	2.12		

ภาคผนวก ค.

- โครงการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
- โครงการสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติ
- เนื้อหาเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

โครงการสอนความสุภาพอ่อนน้อมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ประกอบไปด้วยกิจกรรม

2 ชนิค คือ

1. กิจกรรมที่สร้างความคุ้นเคยมี 3 กิจกรรม คือ

1.1 เกมส่หารข้อ

1.2 รวมดวงใจ

1.3 จับคู่สิ่งของ

2. กิจกรรมที่สอนเนื้อหา มี 6 กิจกรรม คือ

2.1 หาให้ครบ

2.2 ช่วยฉันด้วย

2.3 ใครจะได้รางวัล

2.4 มาคีตัวเองกันเถอะ

2.5 การแสดงบทบาท

2.6 ช่วยกันแก้

รายละเอียดของแต่ละกิจกรรมอยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โครงการสอนเรื่องความรู้ภาพอเนกมณฑลวิธีสอนแบบธรรมดา

119

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
50 นาที	1. เพื่อให้นักเรียนยกตัวอย่างความรู้ภาพและความอเนกมณฑล 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกลักษณะของคนที่มีความรู้ภาพอเนกมณฑล 3. ให้นักเรียนสามารถสรุปความหมายของคำว่าความรู้ภาพ	1. ความหมายของคำว่าความรู้ภาพอเนกมณฑล	1. แนะนำตัวเองให้นักเรียนและคุ้นเคยกันและกันโดยการบอกชื่อตนและคู่กันในเรื่องต่างๆ อีกเล็กน้อย พร้อมทงร้องเพลง "ยินดีต้อนรับสู่โลก" 2. เล่นนิทานเรื่อง "โคนันหิวข้าว" ให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังตามหัวข้อต่อไปนี้ - ว่าตัวนั้นชื่อว่าอะไร - ว่าตัวนั้นสามารถทำอะไรได้ - เพราะเหตุใดในครั้งแรกจึงไม่ยอมคายแก้ว - โคนันหิวข้าวเป็นเพราะหิวหรือกลัวความมืดหรือไม่ หากไม่ทราบไปตอบอย่างไร - ทำไมไม่แจ้งของว่าจริงจนการพนัน 3. ให้นักเรียนออกมา Role play เรื่อง โคนันหิวข้าว 4. ช่วยกันสรุปนิทานเรื่องนี้ว่าการที่เจ้าของข้าว	ภาพประกอบนิทาน	

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			5. ครูคิดแผนภูมิคำกลอนต่อไปนี้บนกระดานคำ "ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักใคร่สอหยอหยอจิต แม่พูดแล้วตัวตายทำลายมิตร จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา" 6. ให้นักเรียนอ่านพร้อมกันบนกระดาน และลองช่วยกันอธิบายความหมาย และสรุปช่วยสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง 7. ถามนักเรียนว่า การพูดดี จัดเป็นการแสดง ความสุภาพทางไหน (ทางวาจา) นอกจากจากความสุภาพทางวาจาแล้ว นักเรียน คิดว่าการจะมีความสุภาพทางใจได้อีกพร้อมทั้ง ยกตัวอย่างประกอบ เช่น ทางวาจา "พูดดีเป็นศรีแก่ปากพูดมากปาก มีสี" ทางกาย "ไม่วางกายมุกคด" ทางใจ "รู้จักใจใจไม่มั่นคงโทษให้ เสียกรียา เป็นตน"	แผนภูมิ	

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			พยายามให้นักเรียนสรุปความหมายที่ได้จากความสุภาพประกอบความเรียบร้อยทั้งกาย วาจา ใจ 8. ให้นักเรียนดูภาพนางสาว โดยให้นักเรียนเปรียบเทียบระหว่างนางสาวที่มีมัลติมีเดียและนักเรียนที่มีมัลติมีเดียต่างกันอย่างไร จะเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดียจะนิยมมากเท่านั้น 9. จากข้อเท็จจริงจากเปรียบเทียบนักเรียนแล้วชาวทั้ง 2 อย่างเปรียบเทียบได้ลักษณะอะไร (เป็นคุณอนันต์) คนยังมีควาามมากเท่าไรก็ต้องมีความสุภาพมากเท่านั้น 10. เลื่อนภาพเรื่องคนไม่หยาบคาย 11. จากนิทานเรื่องนี้คนไม่หยาบคายอะไรบ้าง 12. ให้นักเรียนอธิบายจากหัวข้อต่อไปนี้ - เหตุใดคนที่มีลักษณะดีมากกว่าคนที่ไม่ดีจึงไม่หยาบคาย - คนที่ไม่ดีในการตัดสินปัญหาจะเป็นคนฉลาดหรือไม่ เพราะเหตุใด	รูปภาพนางสาว ภาพประกอบ	รวมกิจกรรมโดย การตอบคำถามและให้เหตุผล

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
30 นาที	1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำคุณศัพท์ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นของคำคุณศัพท์ในประโยค	1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำคุณศัพท์ 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของคำคุณศัพท์ในประโยค	1. นำใบความรู้เกี่ยวกับคำคุณศัพท์มาอ่านร่วมกัน 2. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำคุณศัพท์ 3. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำคุณศัพท์ 4. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำคุณศัพท์ 5. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำคุณศัพท์	ใบความรู้เกี่ยวกับคำคุณศัพท์	นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำคุณศัพท์ได้

เวลา	ผู้ให้สัมภาษณ์	เนื้อหา	การกล่าว, นิยามการสื่อและกิจกรรม	อุปกรณ์ ประเมินผล
			อาจจะไม่ใช่สิ่งที่แท้จริงของเราที่เราได้แต่คนเรารู้จักจากอาการที่แสดงออก ดังนั้นถ้าคนเรารู้จักของการที่ผู้เรียนของเราในแง่ที่จำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถและมารยาทดี เพราะความรู้ที่หาพออนุมานและการมีมารยาทงามเป็นแนวทางบอกถึงคุณลักษณะนิสัยของคนได้ — ๑. ห้สรุปว่าบทบาทหลักที่จะ เป็นการฝึกปฏิบัติและบทบาทที่สำคัญที่เราเกิดควมภาคภูมิใจและโดยที่เราหาความหมายที่ว่า กิจกรรมทางการของคนนั้นจะนำไปสู่ความสำราญและความสะดวกสบายและทางที่จะนำไปสู่ความสำราญนั้นก็คือความรู้ที่หาพออนุมานนั่นเอง — อภิปรายว่าบุคคลใดก็ตามที่แสดงกิริยาอาการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ผลอันนี้ย่อมมาจากการแสดงนั้นจะตกแก่ใคร (เป็นผลแก่ตนเอง ไม่ใช่ผู้อื่น)	นักเรียน ส่วนวิทยากร ตัวอย่างและตัวเหตุผล ในเหตุผล นักเรียนรู้ สนใจที่จะรวมในการ ตอบคำถามและช่วยกันสรุป

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
30 นาที	1. ให้เด็กเรียนรู้แบบฝึก ประโยชน์ของความรู้ สู่การพออนน้อมและโทษ ของความไม่สุภาพพออน น้อมไป 2. ให้เด็กเรียนรู้ตามารก ค้นหาประโยชน์ของ ความรู้สู่การพออนน้อม โทษและโทษของ ความไม่สุภาพ	3. ประโยชน์ของความรู้ สู่การพออนน้อมและ โทษของความไม่ สุภาพพออนน้อม	1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มหนึ่ง ศึกษาประโยชน์ของความรู้สู่การพออนน้อมและสิ่ง ที่พออนน้อมไปเสียแบบกระดานดำซึ่งแบ่งไว้เป็น สองตอน ส่วนกลุ่มที่สอง ให้ค้นหาโทษของความ ไม่สุภาพพออนน้อมแล้วส่งตัวแทนเข้าไปเขียนบนกระ ดานดำให้เขาด้วยกัน 2. ให้แต่ละกลุ่มสรุปบทเรียนจากฝ่ายตรงข้ามสามารถ ค้นหาข้อดีที่ผู้เรียนได้ศึกษาที่คิดไว้ได้และมีใจ ความดีที่จะเป็นฝ่ายชนะ (โดยคิดจากประโยชน์ ที่ผู้เรียน)		นักเรียน ค้นคว้ากับ การร่วม กัน นักเรียน สามารถสรุป ประโยชน์ ของความรู้ สู่การพออน น้อมและ

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
20 นาที	1. ผู้เข้าเรียนบอกเกี่ยวกับบุคคลที่ควรแสดงความชื่นชมและยกย่อง	4. บุคคลที่เราควรแสดงความชื่นชมยกย่อง	3. สรุปเนื้อหาทั้งหมดเกี่ยวกับประโยชน์ของความรู้สึก 4. ให้นักเรียนอ่านแบบภูมิที่เขียนบทความ 5. สรุปเนื้อหาทั้งหมดเกี่ยวกับประโยชน์ของความรู้สึก	และโทษของ ความรู้สึก ที่ไม่ ดี	นักเรียน สามารถ ช่วยกันสรุป ได้ว่าใคร บ้างที่ควร แสดงความ ชื่นชม ยกย่อง
50 นาที	1. ให้นักเรียนบอกเกี่ยวกับลักษณะความรู้สึกที่ตนเองมีในสถานการณ์ต่างๆ	5. หลักในการฝึกอบรมตนให้เป็นคนดี	1. เขียนข้อความที่เขียนเกี่ยวกับ "อันน้อยนิดความดีนั้นยิ่งใหญ่ ความดีมีอยู่ทุกที่" 2. ช่วยกันสรุปเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ว่าบุคคลใดที่เราควรแสดงความชื่นชมยกย่อง และใครที่จะเป็นตัวอย่างของความชื่นชมยกย่อง	ความรู้สึก ที่ดี	นักเรียน สามารถ ช่วยกันสรุป ได้ว่าใคร บ้างที่ควร แสดงความ ชื่นชม ยกย่อง

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
	2. ให้สามารถแสดง ความรู้สึกทาง อารมณ์ความรู้สึก ของ		2. ให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปความหมายของข้อความ ข้างต้นและจัดว่าเป็นความรู้สึกทางอารมณ์ทางใด (ทางวาจา) พร้อมทั้งโยงไปถึงความรู้สึกทาง อารมณ์นอกทางวาจาว่ามีอะไรทางแสดงและฝึก ไปโดยบางไร สรุปสิ่งที่ได้เขียนไว้บนกระดานคำและอ่านบท พร้อม ๆ กัน เพลง ปิยะวาจา 3. ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบข้อความข้างบนกับคำ โคลงต่อไปนี้ น้ำคิมพิณเพียง เลื่อยบ่าเคโศ พินน้อยหยิ่งโยโส ฐิตเหงาเองอา สุริโย แสดา แมลงปอง อวกอองฤทธิ์ — แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม ให้แต่ละ กลุ่มถอดคำกลอนกลุ่มละบรรทัดแล้วรายงานผล	แผนภูมิ โคลงสี่ สุภาพ	นักเรียน รวมกิจ กรรมต่าง ๆ ได้
			นักเรียน สามารถ สรุปความ หมายจาก โคลงสี่		

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			การดำเนินการสอนและกิจกรรม - เสร็จแล้วให้ทั้ง 4 กลุ่มสรุปเป็นร้อยแก้วทั้งหมด - ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อลักษณะของภาพวาด และแลกเปลี่ยนว่า เป็นอย่างไร และรู้สึกอย่างไรบ้าง - เปรียบเทียบข้อความจากข้อ 1 กับคำโคลงในข้อ 2 ว่าแตกต่างกันอย่างไรในแง่ความหมายของเนื้อหาและทัศนะอันโยงถึงความสุภาพอ่อนน้อมในรื่องใด (คำโคลงอันหลังโยงเข้าสู่ความสุภาพอ่อนน้อมทางกายและใจ) - เมื่อเข้าสู่ความสุภาพอ่อนน้อมทางกายและใจแล้วให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า ความสุภาพอ่อนน้อมทางกายนั้นมิใช่ไปบางและควรพยายามเพิ่มเติมให้ครอบคลุม - ให้นักเรียนยกตัวอย่างกิริยาที่บางที่ไม่สุภาพอ่อนน้อม - ให้นักเรียนร่วมกันแสดงออกทางกิริยาหรือจากคำที่มีผลจากอะไรเป็นไปของตนเองพยายามนำเข้าสู่ความสุภาพอ่อนน้อมทางใจ		

เวลา	ผู้บรรยาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			โดยพยายามให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญ ของนามทางใจนั้น เราไม่สามารถมองเห็นได้ แต่ถ้าสนใจทางจิตใจแล้วก็จะแสดงออกมาทาง กายและวาจา ดังนั้นความสำคัญนามทางใจ จึงนับว่าสำคัญที่สุด - ให้นักเรียนช่วยกันคิดและสรุปว่าความสำคัญพออน นามทางใจนั้นประกอบไปด้วยอะไรบ้าง - สรุปวิธีการฝึกความสำคัญพหุทางด้านของปัจเจกจิตใน จิตแลความสำคัญพหุและจิตแลในทางที่เป็นกุศล - ให้นักเรียน 2 กลุ่มสรุปความหมายของคำว่า "งามนอก" และ "งามใน" ให้นักเรียนกลุ่มละ ๑ คนไปเปรียบเทียบความแตกต่างและคำนี้เปรียบเทียบกับ ความสำคัญพหุอันนามทางใจโดย - ให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าการฝึกฝน เราจะสามารถ พร้อมทั้งนอกและในนี้ ควรจะทำอย่างไร - ให้ทำแบบฝึกหัดสั้น ๆ ดังนี้		นักเรียนทำ แบบฝึกหัด จิตพอสบ ควาร

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			1. จงเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงหน้าข้อความที่ถูกและเขียนเครื่องหมายผิด (X) ลงหน้าข้อความที่ผิด 1. คนยิ่งมีความรู้มากเท่าใดยิ่งมีความสามารถอันน้อยมากเท่านั้น 2. ความสุภาพอ่อนน้อมใช้เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น 3. การนั่งเหยียดเท้าไปทางผู้หญิงเป็นกริยาที่ไม่สมควร 4. คนที่ชอบโอ้อวดแสดงว่าเป็นคนเก่ง 5. นักเรียนที่สุภาพอ่อนน้อมเป็นทรัพยากรของครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. จงเลือกเขียนวงกลมรอบตัวอักษรหน้าข้อความที่เห็นถูกต้องที่สุด 1. ความสุภาพเรียบร้อยทางกายแสดงออกไค้อย่างไรบ้าง ก. ไม่ทำกิริยาเอะอะดังตึง	แบบทดสอบ	

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			๒. ความรู้สภาพเรียนรู้รอบทางจากแสดงออกได้ อย่างไบบาง ก. มีกริยาของอาจมุ่งหมาย ข. ไม่กล่าวราย ค. คืบคืบ ค้างเกินยัก ค. เติบโตในให้พืชสร้างแสงความสู่ภาพอ่อน นอม ๓. ความรู้สภาพเรียนรู้รอบทางใจแสดงออกได้ ไปบาง ก. ไปตามาให้ ข. รู้จักใช้ของอย่างในการสนทนาให้ฟังสบายใจ ๔. จงเลือกกิจกรรมทางขวามือมาใส่หน้าข้อความทาง ซ้ายมือที่มีความสัมพันธ์กัน 1. รบกันผู้คนควรกล่าว ก. สวัสดิ์ 2. ผู้มีคนที่ประโยชน์ให้ ข. ขอบใจ แก่เราควรกล่าว		

ลำดับ	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			3. เมื่อพบกันครั้งแรกกล่าวทักทาย ค. ขอบคณ 4. เมื่อรับซองจากผู้ใหญ่ทักท้วงกล่าว จ. เสียใจ 5. เมื่อทำผิดผู้หนึ่งทักท้วงกล่าว จ. ขอโทษ 4. จงเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์ 1. ความสุภาพหมายถึง..... 2. อ่อนน้อมหมายถึง..... 3. ผู้ประพฤติเรียบร้อยและรู้จักมีสัมมาคารวะ ต่อผู้อื่นเป็นกันที่มี 4. ประโยชน์ของความรู้สุภาพอ่อนน้อมคือ..... 5. โทษของความไม่สุภาพอ่อนน้อมคือ..... 5. จงตอบคำถามต่อไปนี้ 1. เราสามารถแสดงความรู้สุภาพอ่อนน้อมไปได้อย่างไรบ้าง 2. เราพึงมีความสุภาพอ่อนน้อมอย่างไรบ้าง		

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
60 นาที	1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้กฎมารยาทต่างๆ 2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้สามารถแสดงมารยาทต่างๆได้ถูกต้อง	1. มารยาทที่ควรรู้จัก	1. ทำใบความรู้ที่เกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ 2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มให้ส่งตัวแทนออกมาทักทายเพื่อนๆ และนำเสนองานของตนเอง 3. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ และนำเสนองานของตนเอง 4. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ และนำเสนองานของตนเอง	บัตรคำ	นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ และนำเสนองานของตนเอง นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ และนำเสนองานของตนเอง นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ และนำเสนองานของตนเอง นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทที่ตนเองสนใจ และนำเสนองานของตนเอง

เวลา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	การดำเนินการสอนและกิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			4. เมื่อได้คำเฉลยหมดแล้วเอาแบบฝึกหัดข้อ 5 มาตรวจ 5. ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันคิดว่านอกจากกิจกรรมที่ผ่านมาแล้วยังมีมารยาทใดอีกที่สำคัญที่เราควรจะทราบบ้าง ถ้ายังไม่ครบครูต้องช่วยแนะให้ 6. จากหัวข้อที่ได้จากข้อ 5 ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คนและจับสลากหาหัวข้อแต่ละ 1 หัวข้อ แล้วไปปรึกษากันว่ามารยาทเหล่านั้นจะทำได้ อย่างไร อธิบายให้เพื่อนฟังพร้อมทั้งยกตัวอย่างและแสดงบทบาทต่าง ๆ 11 เหล่านี้ ในคู่มือ คณพยานช่วยเหลือ แนะนำอย่างใกล้ชิดเป็นการให้กำลังใจพร้อมทั้งสรุปสาระหัวข้อพร้อมทบทวนเสนอแนะของนักเรียนในชั้น ให้ภาพประกอบการแสดง	ภาพแสดงมารยาทต่าง ๆ	

ชนิดปัญหา	ผู้พบ	การดำเนินการและขั้นตอน	เนื้อหา	ผู้พบ	เวลา
		7. ให้นักเรียนสรุปว่าผู้ที่ได้เรียนบทที่หนึ่งจนหมดแล้วจะได้อะไรบ้าง มีเรื่องอะไร ๒ เรื่องอย่างไร 8. ให้นักเรียนเรียงความเรื่อง "น้องสาวคนใหม่" โดยนำเอาเนื้อหาที่ได้อ่านมาเขียนเป็นเรื่องราวตามที่ได้พบ			

เนื้อหาเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

ความหมาย

ความสุภาพ หมายถึงการแสดงกริยาวาจาเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่สังคมเขานิยามกัน เช่นคนไทยย่อมถือว่าหัวไหล่เป็นของสูง ดังนั้น ถ้าใครมายื่นคำหวัก็ตามยอม โกรธและไม่พอใจ ทางวาจาก็เช่นเดียวกันความสุภาพนั้น หมายถึงการใช้ถ้อยคำที่ไม่หยาบโลน ไม่พูดถึงของลับลี้ และของที่ต้องว่าคำ คือใช้คำพูดที่ดี และนิยมกันว่าสุภาพ เช่น ใช้คำว่าคุณนำหน้าชื่อคนอื่น ๆ เป็นต้น

ความอ่อนน้อม นั้นแปลว่า การเคารพบนอบ หมายถึงเรลดตัวเราให้ต่ำลง มา และยกคนอื่นให้สูงขึ้นกว่าเรา เช่นเราเรียกคนที่อาวุโสกว่าเราว่า พี่ ป้า น้า อา

ความอ่อนน้อมเป็นการแสดงความสุภาพตรงกันข้ามกับความแข็งกระด้าง ซึ่งหมายถึงเรายกตัวว่าเราสูงกว่าคนอื่น เป็นการแสดงความไม่สุภาพ

ดังนั้นความสุภาพอ่อนน้อม หมายถึงการแสดงความเรียบร้อยและมีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไปทั้ง ทางกาย วาจา ใจ ตามแบบแผนของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และสังคมทั่วไปตามความเหมาะสม

คนที่มีความสุภาพอ่อนน้อมอยู่เป็นปกติย่อมแสดงว่า คนนั้นเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมเป็นคนเจริญแล้วย่อมเป็นที่รักขอบพของคนที่หลากหลายที่เราไปติดต่อ (เอื้อ บุณปะเกศ หงสกุล 2515, 66 - 68)

ความสุภาพและมารยาทอันงามมีความสำคัญแก่ชีวิตเราอย่างไร

1. คนคุ้นเคยกันยาก จึงมักตัดสินจากอาการที่ปรากฏให้เห็น
2. กิริยา วาจา เป็นเครื่องผูกมัดใจ หรือทำความบาดหมางได้ง่ายกว่าสิ่งอื่นใด ฉะนั้นความสำเร็จหรือไม่สำเร็จจึงขึ้นอยู่กับสิ่งนี้มาก

3. มารยาทที่แสดงคือ ผลสะท้อนกลับของตนเองมีใช้แก่ผู้อื่น
4. ความสุภาพและมารยาทอันงาม เป็นสิ่งที่ได้มาโดยมีต้องซื้อหา แต่กลับกลายเป็นทุนให้เราซื้อได้ ซึ่งสิ่งที่เราปรารถนา

ประโยชน์ของความสุภาพอ่อนน้อมและโทษของความไม่สุภาพอ่อนน้อม

ประโยชน์

ความสุภาพอ่อนน้อม หมายถึง การแสดงอาการกิริยาว่าจาเรียบร้อย เคารพต่อบุคคลอื่นตามสมควร ซึ่งอาการที่แสดงออกด้วยความสุภาพอ่อนน้อมนั้น จะยังเกิดผลดีแก่ทั้งตนเองและผู้อื่น คือ ผู้มีมารยาทสุภาพอ่อนน้อม จะมีลักษณะเป็นคนที่น่านับถือ ผู้ที่ได้เห็นและได้รับอาการสุภาพอ่อนน้อมก็จะสบายใจมีความนับถือให้แก่กันและกัน เป็นหนทางนำไปสู่ความเจริญหลายประการ เป็นต้นว่า

1. ทำให้ทางฝ่ายเกิดความชื่นบาน มีใจผูกพันรักใคร่
 2. ทำให้ใคร่ประพฤตินสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน อย่างช่วยเหลือกิจการของกันและกัน
 3. ประสงค์จะทำการงานโดยอดคำเินไปได้โดยสะดวกไม่ติดขัด
 4. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
 5. จะศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาจากผู้ใดก็ย่อมได้รับความอนุเคราะห์จากผู้นั้นด้วย
- ความยินดีและเต็มใจ
6. ทำให้เป็นคนน่ารักไม่เป็นที่น่ารังเกียจในสมาคมใด ๆ มีผู้นับถือต้อนรับ

โทษ

จะมีผลไม่ถึงงานแก่ตนและก่อความไม่สงบสุขหลายประการ เป็นต้นว่า

1. แม้บุคคลจะมีความรักใคร่กันมากเพียงไร ถ้าใช้กิริยาวาจาหยาบคาย ไม่เรียบร้อยต่อกัน จะอยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายได้ยาก เพราะความหยาบคายจะก่อความขุ่นเคืองกันได้ง่าย ถ้าล่วงเกินหยาบคายต่อกันบ่อย ๆ ไม่ช้าก็จะเป็นคนมีนิสัยหยาบกระด้างลบหลู่หมิ่นกันเองตลอดไป ถึงผู้อื่นด้วย

2. ผู้ไม่สุภาพเรียบร้อยบางคนชอบทำเสียงเอะอะโถมครวญ หรือทำกิริยาถูกลบยื่นคำครีณะใช้กริยาข่มกราย ใช้ถ้อยคำหยาบโชนไม่สุภาพ สำเนียงกระด้าง ไม่เกรงใจใคร เหล่านี้เป็นกิริยาอาการน่ารังเกียจ ผู้ใดประพฤติเป็นความเสื่อมทรามของผู้นั้น ถ้าไม่แก้นิสัยเหล่านี้ตั้งแต่เด็ก โตขึ้นจะเคยชินกลายเป็นคนหยาบคาย จิตใจก็จะหยาบคายไปด้วย

3. ผู้มีกิริยาวาจาหยาบคาย และใจหยาบคาย จะทำให้อยู่ห่างไกลจากคนดี เพราะเป็นที่เกลียดชัง ไม่มีใครอยากจะทำมาเป็นมิตรด้วย เหมือนหนึ่งรังเกียจของเน่าเหม็น

4. ผู้ที่ขาดความสุภาพอ่อนน้อม มักจะมีความคิดเห็นผิด ๆ ไปว่า ตนรู้จักรับผิดชอบชั่วดีพอไม่ต้องเคารพใคร ไม่ต้องเชื่อฟังใคร ไม่อยากทำตามคำสั่งสอนแนะนำของใคร คิดอย่างนี้แล้ว ย่อมเป็นคนถือค่าน ไม่อยู่ในโอวาทอันดีงาม ความเสื่อมก็จะมีแก่ตนเป็นลำดับ

บุคคลที่เราควรแสดงความสุภาพอ่อนน้อม

1. บิดา มารดา
2. ครูบาอาจารย์
3. ผู้ใหญ่และบุคคลทั่วไป

หลักการฝึกอบรมตนให้เป็นคนสุภาพอ่อนน้อม

1.1 การแต่งกายให้เรียบร้อย

1. รู้จักรักษาความเรียบร้อย เช่น ไม่ข่มกรายบุคคล ไม่ล่วงเกินถูกต้องกายผู้อื่น ไม่อาเจื้อมในในที่สาธารณะ ไม่ทำกริยาเสือกไส ผลักโยน ไม่ทำกิริยาเอะอะดังดัง จะยืน เดิน นั่ง นอน สำนวณให้เรียบร้อย

1.2 ไม่ทำกิริยาอาการน่ารังเกียจ และน่าอับอาย เช่น แต่งกายสกปรก ไม่เรียบร้อย แต่งตัวกลางแจ้ง จาม หาว เรอ บ้วนปากเสียงดัง หรือ จ้ม คิ้ว ล้วง แคะ แกะ เกา ร่างกายในที่ชุมนุมชน แสดงกิริยาไม่เรียบร้อยในการรับประทานอาหาร

1.3 ต้องแสดงความสวัสดีคารวะ เช่น นั่ง ยืน เดิน ด้วยกิริยาสำรวม สุภาพ ไม่แย่งชิงที่นั่งเพื่อตน หรือหาความสำราญเฉพาะตนผู้เดียว ต้องรู้จักแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ ผู้น้อย ตามควรแก่ฐานะและขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่นินาสังคมได้ รู้จักใช้มารยาทที่เรียกว่า "ไปมา มาไหว"

1.4 แสดงกิริยาเป็นที่น่ารัก คือ ทำกิริยาให้เหมาะสมกับโอกาส สำรวม ระวัง ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ ไม่แสดงกิริยาตกเป็นทาสของความโลภ โกรธ หลง

1.5 รู้จักแสดงกิริยาเป็นสง่า คือ มีกิริยาองอาจ ฝืนฝาย จะนั่ง ยืน อยู่ในลำดับอันควรไม่ก่งเงิน สะทกสะท้าน

1.6 ไม่ทำกิริยาอาการแสดงเห็นแก่ตัว

2. การแสดงทางวาจา

2.1 รู้จักใช้ถ้อยคำสำเนียงนุ่มนวลอ่อนหวานชักถ้อยชักคำไม่ทำเสียงกระโชกกระชาก คึงคั่น หยาดคาย

2.2 รู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสมแก่ชั้น วรรณะ และ กาละ เช่น รู้จักใช้ถ้อยคำที่เรียกว่า "ราชาศัพท์ตามฐานะของบุคคล"

2.3 ไม่กล่าวร้าย ตีเคียน ลว กินผู้ใด

2.4 รู้จักใช้คำพูด ขอบใจ ขอบคุณ ขอโทษ เสียใจ ตามควรแก่โอกาส และฐานะบุคคลด้วย

2.5 รู้จักใช้ถ้อยคำยกย่อง สรรเสริญแต่เพียงพอสมควร

2.6 รู้จักใช้ถ้อยคำในการสนทนาให้ฟังสบายใจ เช่น ไม่ใช่จาจาเยาะเย้ยขมขี้ อวดตน

3. การแสดงเนืองมาจากใจ

- 3.1 รู้จักข่มใจไม่บันดาลโทสะให้เสียเกียรติ และไม่หึงหึง
- 3.2 รู้จักเกรงใจผู้อื่น
- 3.3 รู้จักรักความดีงาม
- 3.4 รู้จักเคารพคน คือ เกื้อหนุนให้เพียรแสวงหาความสุภาพเรียบร้อย
- 3.5 รู้จักคิดเคารพผู้อื่น ด้วยความรู้สึกรู้สีก่อนนอน
- 3.6 รู้จักคิดเคารพบุคคลตามควรแก่ความเจริญ คือ
 - 3.1.1 ผู้เจริญโดยชาติ ได้แก่ บุคคลที่เกิดในสกุลที่มหาชนยกย่อง
 - 3.1.2 ผู้เจริญโดยวัย ได้แก่ ผู้ใหญ่ที่มีอายุมาก
 - 3.1.3 ผู้ที่เจริญโดยคุณความดี ได้แก่ ผู้ที่ทรงคุณธรรมมาก

มารยาทที่ควรรู้จัก

มารยาท คือ กิริยาวาจาที่ถือกันว่าดีงาม สุภาพ เรียบร้อย

นิสัย คือ ความประพฤติที่เคยชินหรือกระทำเป็นประจำ

1. การเคารพ

การแสดงความเคารพเป็นลักษณะของความอ่อนน้อมที่เป็นลักษณะเฉพาะของคนไทย
 การแสดงความเคารพจึงสมควรทำด้วยกิริยาที่เรียบร้อย คนที่แสดงความเคารพได้ถูกต้องตาม
 โอกาส เป็นคนที่มีมารยาทงามน่ารักเป็นการ เติมเสน่ห์ให้แก่ตนเอง

การแสดงความเคารพ ซึ่งแสดงออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 การไหว้

1.1.1 ไหว้พระไหว้ประนมมือพร้อมกับก้มศีรษะโน้มตัวให้มาก ใช้หัวแม่มือจรดคิ้ว
 ปลายนิ้วจรดคันทน์ ให้เท่าเหลี่ยมกันเล็กน้อย

1.1.2 ใ้ห้บิคาบารคา ฐฐาจารย์ หัวม่มือจรคปลายจุมก ปลายนิ้วชี้
จรคระหว่างคิ้วยอตัวลงพองาม ใ้เท้าเหลื่อมกันเล็กน้อย

1.1.3 ใ้ห้บุคคลที่เคารพหัวไป ประนมบิอพร้อมกั้มกั้มสิริระ ใ้ห้หัวม่มือ
จรคปลายคางปลายนิ้วชี้จรคปลายจุมก ยอตัวเล็กน้อย

1.1.4 รับใ้ห้ ประนมบิอขึ้นระหว่างอกพร้อมกั้มกั้มสิริระเล็กน้อย

1.2 การกราบ

1.2.1 กราบพระรัตนคริย กราบ 3 ครั้ง

1.2.2 กราบธรรมคาค กราบ 1 ครั้ง ใ้ไม่ต้องแบมือ

1.2.3 กราบศัพ กราบ 1 ครั้ง ใ้ไม่ต้องแบมือ จุกฐป 1 คอก

1.3 การถวายความเคารพ

1.3.1 ชายโงคค่านั้ม

1.3.2 หึงถอนสายบัว

2. การยืนตามลัวพัง

การเป็นไปในลักษณะสุภาพ สบาย ขาชิด สง่า ใ้เห็นหน้าหรือแกว่งแขนไปมา
จะยืนเอียงเล็กน้อยพองามก็ไค

3. การยืนเฉพาะหน้าผู้ใหญ่

ใ้ไม่ควรยืนตรงหน้าผู้ใหญ่ ควรยืนเอียงทางคิทางหนึ่ง ทำไค 2 วิธี ก็อ

3.1 ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย มือทั้งสองแบบข้าง

3.2 ยืนค้อมส่วนบนทั้งคเเอวขึ้นไปเล็กน้อย มือทั้งสองประสาน

การประสานมือทำไค 2 วิธี ก็อ

3.2.1 กว้ามือซ้อนกันจะเป็นมือไหนก็ไค

3.2.2 หงายมือทั้งสองมือ สอดนิ้วระหว่างร่องนิ้วของคแต่ละมือ

4. การเดินทางลำพัง

เดินอย่างสุภาพ หลังตรง ข้างเดินไม่ก้ำยาว หรือสั้นเกินไป แกว่งแขนพองาม

5. การเดินทางกับผู้ใหญ่

ควรเดินค้อมตัวจะมากน้อยสุดแล้วแต่ผู้ใหญ่ว่า ถ้ามีอาวุโสหรือเป็นผู้ที่ควรเคารพมาก ก็ค้อมมากกว่า แต่ถ้าเป็นทางแคบ ๆ หรือตรงบันได ควรหยุดยืนในอาการสำรวมให้ผู้ใหญ่นำไปก่อน

6. การเดินทางผ่านผู้ใหญ่

เมื่อผู้ใหญ่ยืนให้เดินค้อมตัว เมื่อผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้ หรือนั่งบนกับพื้น ให้เดินเข้าหรือหอบอกลาน

7. การนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่

ในกรณีที่นั่งเก้าอี้ ควรนั่งลงสอกลง ไม่เอาปลายเท้าหรือขาไขว้กัน ในกรณีนั่งกับพื้น ควรนั่งพับเพียบเก็บเข่าแนบตัวลงต่ำ วางส่วนแขนลง บนหน้าขา มือประสานกันไม่เท้าแขน

8. การทำความเคารพเมื่อมีการบรรเลงเพลงชาติ

เมื่อมีการบรรเลงเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมีให้ยืนตรง

9. การส่งของและรับของ

เมื่อผู้รับยื่นเดินเข้าไปให้ใกล้ในระยะพอสมควร ย่อตัวลงส่งให้แล้วไหว้ เมื่อผู้ส่งและผู้รับนั่งอยู่บนเก้าอี้ด้วยกัน หันไปส่งให้อย่างสุภาพอย่าข้ามผู้อื่น เมื่อผู้รับนั่งเก้าอี้ ผู้ส่งเดินเข้าไปส่งยอตัวส่ง หรือลงเข่าข้างหนึ่งส่งแล้วไหว้ หรือวางของเสียก่อนแล้วไหว้จึงส่งของ

แล้วไหว้อีกครั้ง ส่วนการส่งนั้นควรโน้มตัวส่งสองมือ ถ้าส่งมือเดียว ควรนั่งลงศอกแขนซ้าย ส่วนการแสดงความเคารพนั้น จะใช้ไหว้หรือกราบแล้วแต่อาวุโสของผู้รับ

10. การขอภัย

ให้กล่าวคำขอโทษ หรือ "ขอประทานโทษ" พร้อมกับประนมมือไหว้ ในกรณีที่ผู้ที่เราขอภัยนั้น เป็นผู้ที่มีวิทยุติ หรือคุณวุฒิสูงกว่า การขอภัยนี้ใช้เพื่อผ่อนคลายความขุ่นเคืองให้ลดน้อยลง ยังความสบายใจให้เกิดขึ้นทั้งสองฝ่าย ควรใช้เมื่อ

1. เราได้ล่วงเกินผู้อื่นด้วยการกระทำ หรือคำพูดที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จะเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ควรรับผิดชอบอย่างหน้าขึ้นตาบาน ไม่ชักพ้อความผิดให้ใคร
2. เมื่อเรามีความจำเป็นต้องทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นการรบกวนผู้อื่น

11. การแสดงความขอบคุณ

ให้กล่าวคำ "ขอบคุณ" หรือ "ขอบพระคุณ" พร้อมกับประนมมือไหว้ ในกรณีที่ผู้ที่เราแสดงความขอบคุณเป็นผู้ที่มีวิทยุติ หรือคุณวุฒิสูงกว่า หรือจะใช้คำว่า "ขอบใจ" กับผู้ที่อ่อนวัยกว่าก็ได้ การกล่าวคำเหล่านี้ ควรใช้เสมอ ๆ จนคิดเป็นนิสัย เป็นการเพิ่มพูนเสน่ห์ให้แก่ตนเอง และเพิ่มพูนไมตรีจิตมิตรภาพให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ควรใช้ทุกครั้งเมื่อมีผู้อื่นนำประโยชน์ให้แก่เรา แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อยสักเพียงไรก็ตาม โลกจะสดใสน่าอยู่เต็มไปด้วยความเข้าใจอันดีต่อกันและกันยิ่งขึ้นอีกหลายเท่านัก เวลาตอบปฏิเสธการช่วยเหลือควรใช้คำขอบคุณเช่นเดียวกัน

12. การขอความช่วยเหลือ

ชีวิตของคนเราย่อมประสบเหตุและชักข้องต่าง ๆ นานา ๆ จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือพึ่งพาศักดิ์ซึ่งกันและกัน เมื่อมีผู้อื่นมาขอความช่วยเหลือจากเรา ถ้าไม่เหลือบ่ากว่าแรง เราควรช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ถ้าเราไม่สามารถช่วยได้ ควรพูซ้ำแจ้งให้เขาเข้าใจ

ด้วยสภาพอ่อนโยน และแสดงความเสียใจจากใจจริงเพื่อไม่ให้เขาเสียใจกำลังใจ หรือเกิดความอับอาย และก่อนที่เราจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเราควรคำนึงถึงข้อเท็จจริง ดังนี้

1. เราได้ใช้ความพยายามช่วยตัวเองจนสุดความสามารถหรือไม่
2. สิ่งที่เราจะขอความช่วยเหลือนั้น มีความจำเป็นแก่เราเพียงไร
3. เป็นสิ่งที่เหลือมากกว่าแรงผู้อื่นหรือไม่
4. เราควรเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่เข้าข้างตนเอง หรือเห็นแก่ตนเองจน

ลืมนึกถึงประโยชน์ของคนอื่น

เมื่อเราได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นแล้ว ควรไหว้หรือกล่าวคำขอบคุณทันที และเราควรระลึกถึงพระคุณนั้นอยู่เสมอ หากโอกาสตอบแทนพระคุณทันทีแต่ต้องอยู่ในทำนองคลองธรรม ที่จะไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นผู้ใดรวมทั้งตัวเราเองด้วย

13. การให้เกียรติยศ (โดยเฉพาะต่อหน้าธารกำนัล หรือในที่ชุมนุมชน)

สุภาพบุรุษพึงให้เกียรติยศเสมอ แม้ในเรื่องเล็กน้อย เช่น

1. การเดินริมถนนควรเดินด้านที่ช่วยป้องกันอันตรายได้
2. ควรให้ผู้หญิงขึ้นหรือลงจากรถประจำทางก่อน ฯลฯ

14. การปฏิเสธ

ก่อนที่จะปฏิเสธสิ่งใดนั้น ควรทำให้ใจเกิดเมตตาก่อนแล้ว กล่าวปฏิเสธด้วยวาจา ที่สุภาพอ่อนน้อม อ่อนหวานในกรณีที่เราปฏิเสธเป็นผู้ใหญ่ ควรกล่าวคำขอโทษพร้อมกับไหว้ หรือกราบแล้วให้เหตุผลในการปฏิเสธนั้น พร้อมทั้งให้ความหวังที่จะให้ความร่วมมือในคราวต่อไป เพื่อช่วยให้ผู้ที่เราปฏิเสธเกิดความสบายใจขึ้นบ้าง

15. การแสดงความไม่เห็นด้วย

ก่อนจะแสดงความไม่เห็นด้วย เราควรทำให้เป็นกลาง มองโลกในแง่ดี เคารพ

ความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือว่าเราเป็นฝ่ายถูก ผู้อื่นเป็นฝ่ายผิด ทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันได้ ตามประสบการณ์และพื้นฐานที่แตกต่างกัน จึงควรแสดงความไม่เห็นด้วยด้วยวาจาที่นุ่มนวล กิริยาเรียบร้อยให้เหตุผลในการที่ไม่เห็นด้วยตามความคิดเห็นของเรา

16. การแสดงความยินดี

เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ การแสดงความยินดีด้วยนั้น เป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจไมตรี ยิ่งความปรารถนาปลื้มใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ช่วยให้เกิดความรักใคร่สนิทสนมกันยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งสองฝ่าย เป็นคุณแก่ผู้ปฏิบัติอย่างยิ่ง ควรยึดหลักดังนี้ คือ

1. กล่าวให้ถูกกาละเทศะ
2. กล่าวด้วยความจริงใจ
3. กล่าวด้วยวาจาที่สุภาพอ่อนหวาน

17. การแสดงความเสียใจ

ในชีวิตของคนเราทุกคนจะต้องประสบความสุขและความทุกข์กันหลายครั้งหลายหน การแสดงความดีใจ เมื่อเพื่อนประสบความสุข และการแสดงความเสียใจ เมื่อเพื่อนประสบความทุกข์นั้นเป็นโอกาสอันดี ที่เราจะได้แสดงน้ำใจไมตรีเป็นเครื่องระลึกถึงกันคิดเกื้อกูลกัน คิดสงเคราะห์ช่วยเหลือทุกข์ภัยกัน เป็นเหตุที่ทำให้เกิดความรักใคร่ผูกพันกันในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

การแสดงความเสียใจนั้น ควรฝึกให้พร้อมด้วยองค์ 3 คือ กาย วาจา ใจ

1. ใจต้องมีเมตตา เห็นอกเห็นใจเพื่อนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มอกเต็มใจ
2. กายต้องอยู่ในอิริยาบถที่เรียบร้อย อ่อนน้อม
3. วาจา ต้องกล่าวด้วยคำสุภาพ อ่อนหวาน แสดงให้รู้ว่าเราเองก็ได้รับความเสียใจเช่นกัน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ

18. การต้อนรับ

การต้อนรับผู้ซึ่งมาเยี่ยมเยียน ซึ่งเรียกว่า "แขก" เมื่อมีแขกมาเยี่ยมบ้าน เจ้าของบ้านจักต้องแสดงความยินดี ทั้งด้วยอาการและด้วยวาจาที่นุ่มนวลและอ่อนน้อมเสมอ พอแขกมาถึง เจ้าของบ้านควรเชิญให้นั่งในที่อันควรด้วยวาจาที่สุภาพ แล้วนำเครื่องดื่มมาต้อนรับและร่วมสนทนาด้วย

19. มารยาทในการรับประทานอาหาร

เมื่อมีการรับประทานอาหารร่วมกันกับผู้อื่นควรรับประทานให้เรียบร้อย ไม่มูมมามให้หกเลอะเทอะ หรือแสดงอาการน่ารังเกียจในขณะรับประทานอาหาร

ภาคผนวก ง.

การวางทศลงข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติในการ
วิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง ผลการวิเคราะห์การแจกแจงของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความรู้ภาพพจน์ของ จากคะแนนการสอบครั้งที่ 1
คะแนนสอบครั้งที่ 2 คะแนนสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลอง ในแต่ละ Cell โดยใช้ Chi - Square

	ชั้นความรู้ภาพพจน์			ชั้นรูปร่าง			ชั้นการไปสู่อื่น		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
สอบครั้งที่ 1	1	2	3	1	2	3	1	2	3
ค่าสถิติ									
กลุ่มสัมพัทธ์	df	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	3.808	8.724	7.704	5.653	10.689	14.19	12.602	8.785
									8.859
กลุ่มธรรมชาติ	df	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	12.494	11.18	19.189	5.162	9.519	10.198	5.801	6.829
				*					21.866
กลุ่มควบคุม	df	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	4.717	6.743	17.935	5.309	2.914	9.952	7.495	5.969
									7.554

$$\chi^2 = 16.919$$

$$.05(9)$$

จากตาราง แสดงว่า คะแนนความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความรู้ภาพพจน์ของ จากคะแนนการสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ
มีการแจกแจงแบบปกติ ยกเว้นคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มธรรมชาติในระดับสถิติปัญหาคำกล่าวไปสู่ชั้นรูปร่าง และ
การทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มธรรมชาติในระดับสถิติปัญหาคำกล่าวไปสู่ชั้นรูปร่าง ไม่มีการแจกแจงของคะแนนเป็นแบบปกติ ดังนั้นจึงต้อง
การแปลงรูปแบบเพื่อให้อยู่ภายใต้การแจกแจงตามสมมติฐานของ ANCOVA

ตาราง ผลการวิเคราะห์การแจกแจงของคะแนนสถิติเรียงความสู่ภาพอบนอมจากคะแนนสอบครั้งที่ 1
คะแนนสอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ cell โดยใช้ Chi-Square

กลุ่มทดลอง	TF			C			TC			
	สอบครั้งที่ 1 ค่าสถิติ	1	2	3	1	2	3	1	2	3
กลุ่มต้นพืช	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	1.727	1.971	10.49	8.634	3.608	12.511	1.394	2.597	12.557
กลุ่มธรรมชาติ	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	3.99	5.03	13.319	4.472	4.789	21.522	6.565	4.839	16.738
กลุ่มควบคุม	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	10.355	14.819	18.548*	1.396	7.593	16.172	8.811	7.768	12.564

* p .05

จากตาราง แสดงว่าคะแนนทัศนคติเรื่องสภาพอ่อนนุ่มจากการสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ cell มีการแจกแจงแบบปกติ ยกเว้นคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มควบคุมในระดับสติปัญญาขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นนามธรรม และจากการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มธรรมดาในระดับสติปัญญาขั้นรูปธรรม ไม่มีการแจกแจงของคะแนนเป็นแบบปกติ ดังนั้นจึงต้องมีการแปลงรูปคะแนนเพื่อให้ข้อมูลมีการแจกแจงตามสมมติฐานของ ANCOVA

ตาราง ผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติ
เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมจากคะแนนสอบครั้งที่ 1 คะแนนสอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบ
ครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ Cell โดยใช้ F_{max}

การสอบครั้งที่ \n คาสถิติ	s^2 มากที่สุด	s^2 น้อยที่สุด	F_{max}
สอบครั้งที่ 1	275.789	37.122	7.429
สอบครั้งที่ 2	394.678	52.489	7.519
สอบครั้งที่ 3	573.211	279.389	2.052

*p .05 $F_{.05}(9,9) = 9.45$

จากตาราง แสดงว่าคะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อ
ความสุภาพอ่อนน้อม ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ Cell
มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้นั้นวิเคราะห์
โดยใช้ ANCOVA ได้

ตาราง ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยพออนน้อม จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 คะแนนสอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ Cell โดยใช้ $F_{\max}$

ค่าสถิติ ครั้งที่สอบ	s^2 สูงสุด	s^2 ต่ำสุด	$F_{\max}$
การสอบครั้งที่ 1	45.6	13.78	3.309
การสอบครั้งที่ 2	40.456	10.544	3.837
การสอบครั้งที่ 3	79.122	27.333	2.895

$$F_{\max} (9, 9) = 9.45$$

จากตาราง แสดงว่าคะแนนความรู้ ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยพออนน้อม จากการทดสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละ Cell มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้นั้นวิเคราะห์โดยใช้ ANCOVA ได้

การทดลองสอนเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

บทคัดย่อ

ของ

สำเนียง เพชรจอม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2525

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า การสอนคุณธรรม เรื่องความสุภาพอ่อนน้อม แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะให้ผลในด้านความรู้ ความเข้าใจ และ ทักษะคติต่อความสุภาพอ่อนน้อมดีกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาหรือไม่ และควรจะสอนในเด็กที่มี ระดับสติปัญญาในชั้นใดจึงจะมีผลดีที่สุด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2524 จำนวน 90 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ระดับ คือ ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม คัดเลือกโดยใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ และสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทดลองสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนแบบ ธรรมดา และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบสอบถามวัดทัศนคติ และโครงการสอนเรื่องความ สุภาพอ่อนน้อม วิธีดำเนินการทดลอง ทดสอบความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของกลุ่ม ตัวอย่างก่อนการสอน 15 วัน หลังการทดลองสอนแล้วสอบทันทีครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นอีก 30 วัน กลับไปทดสอบอีกครั้งหนึ่ง

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ ความเข้าใจ และ ทัศนคติ รวมถึงความคงทนของการเรียนรู้ เรื่องความสุภาพอ่อนน้อมสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วย วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน มีการรับรู้คุณธรรมเรื่องความสุภาพอ่อนน้อม ไม่แตกต่างกัน
3. ไม่มีผลร่วมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอนที่มีอิทธิพลต่อการสอนคุณธรรม เรื่องความสุภาพอ่อนน้อม

AN EXPERIMENTATION ON TEACHING POLITENESS TO CHILDREN
AT DIFFERENT STAGES OF COGNITIVE DEVELOPMENT
THROUGH GROUP DYNAMICS

AN ABSTRACT

BY

SUMNIENG PETCHOM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1982

The purpose of this study was to find out the effectiveness of group dynamics on teaching politeness to children at different stages of cognitive development. The aim was to see at what stages of cognitive development would benefit most on group dynamic method.

Subjects were 90 elementary school students studying at Choburi Province area for the year of 1981. Subjects were selected by stages of cognitive development which were transition to formal operation, concrete operation and transition to concrete operation. Selected subjects were randomly assigned to the experimental groups which were group dynamics-group, traditional method-group and control group. Each group consisted of 30 subjects. Instruments for data collections were test for stages of cognitive development according to Piaget's theory, test for knowledge of politeness, test for attitude towards politeness. Two weeks after the pre-tests for knowledge of politeness and attitude towards politeness, appropriate treatments were given to the experimental groups then post-tests were administered for immediate responses. One month after the treatment, the follow-up tests were conducted to determine the stability for any changes.

Results revealed that

1. Group dynamics-group has gained significantly higher knowledge and attitude towards politeness than traditional method-group and control group at level of .05

2. No significant difference was found among the cognitive variables.

3. No interaction effect between cognitive variable and treatments was found on learning politeness.